

Price \$5.00

Ціна 5.00 дол.

НОВІ ДНІ

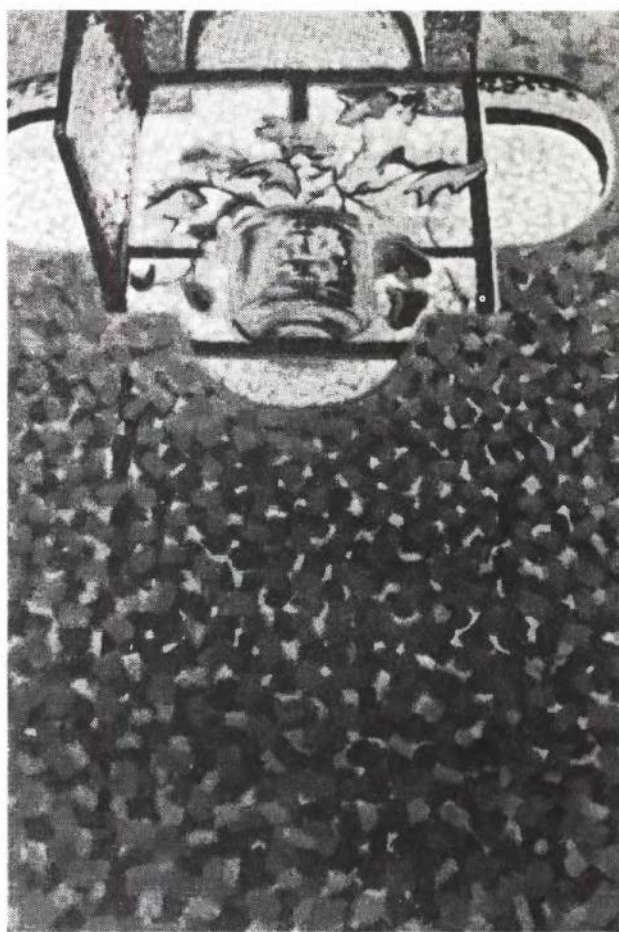
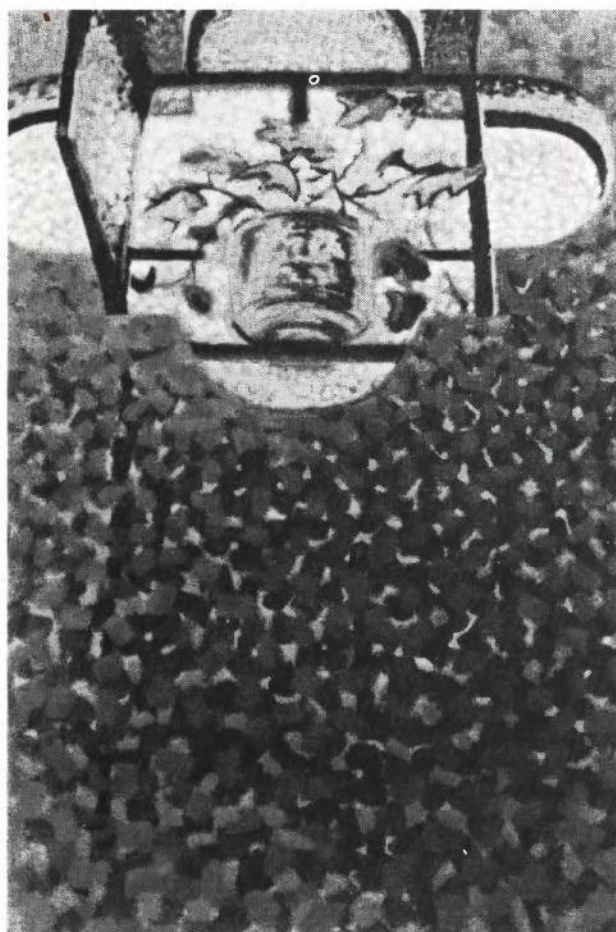
• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLVI

БЕРЕЗЕНЬ – 1995 – MARCH

No. 540

NOWI DNI

Засновник і редактор 1950–1969 П.К. Волиняк

**A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd. in
Toronto, Ont., Canada**

Адреса "Нових Днів":

**NOWI DNI
P.O. Box 400, Stn ~D~
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9**

Publications Mail Registration Number 1668 International

Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

1 YEAR SUBSCRIPTION -

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$30.00

U.S.A.: \$30.00 US

АВСТРАЛІЯ: \$40.00

австралійських

ІНШІ КРАЇНИ

\$30.00 American or equivalent

Авіапоштою – \$60.00

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

ALBERTA - АЛЬБЕРТА:

E. Krasnoshtan
4510 - 106 St., #208
Edmonton, Alberta T6H 4X2
Tel.: 437-7098

AUSTRALIA - АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko
61 Lawson Ave.
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

M. Waksiutenko
28 Alguna Cres.
Rostevor, S.A. 5073

GR. BRITAIN - ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. Ivan Dolhopiat
6 Nemoure Rd.
London, W3 6NZ England
diasporiana.org.ua

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний – головний редактор

Адміністратор і Оголошення – Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Богдан Чепурко — З ЦИКЛУ "ПОЛЕ КРОВИ" (2)	1
Степан Пушик, Лілія Карпин — ВІРШІ	2
Софія Майданська — ПРОВІДНА НЕДІЛЯ	3
Борис Степанишин — БЕЗСМЕРТЯ СЛОВА	8
Іван Бабенко — НАЦІОНАЛЬНЕ ДЛЯ КОМУНІСТІВ, ЯК ЧЕРВОНЕ НА БИКА	10
Михайло Горинь, М. Григорів — ОСІННІЙ МАРАТОН УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ	12
Валентина Соколенко — "Я ПРАЦЮЮ В СТИЛІ РОБОТИ ВІД СЕРЦЯ"	15
Дарія Даревич — ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ МАРІЇ МАРИНЯК	18
Ростислав Василенко — ПРО ТЕАТР, КІНО, СТУПКУ І ЛЕТАРГІЮ	20
Ярослав Стех — МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ НА МЕЖІ ДВОХ ЕПОХ	23
Дмитро Павличко — ПРОМОВА НА ПРЕДСТАВЛЕННІ КНИГИ "УКРАЇНЕЦЬ, ЯКИЙ ВІДМОВИВСЯ БУТИ БІДНИЙ"	27
Олег Підгайний — ДО ВІСІМДЕСЯТИЛІТТЯ ЄВГЕНА Г. СЛОНІВСЬКОГО	29
Юліян Мовчан — "АГАПІТ": ІСТОРИКО-МЕДИЧНИЙ ЖУРНАЛ	31
Євген Гаран — ТАКА ДОВГА НІЧ	33
Н. Н. — КАТЕДРА ЕТНОГРАФІЇ ім. ГУЦУЛЯКІВ	34
М. Дальний — ПРИЙНЯТТЯ ПОСЛОВІ УКРАЇНИ	34
Іван Перепадченко — СПРАВА ОЛДРИЧА ЕЙМСА (закінчення)	35
Хриць Гуєвич — ПРИВІЗ БІДУ (замість фейлетона)	37
Юрій Ганас, О. Масловська-Паско, Таїсія Третяк і інші — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	38
ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ	39

На першій стор. обкладинки: *Марія Мариняк. "ОКО" (акрилік на полотні).*

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Богдан ЧЕПУРКО

З ЦИКЛУ "ПОЛЕ КРОВИ" (2)

А ОСЬ І МИ!

А ось і ми! Над Стіксом стдѣ,
гремить, як свѣчка, тополя.
Змістився простір. Зникнув час.
Крізь Легу глянув Бог на нас.

Така печаль і радість стала —
Богонадхненні ми сміялись...
А Бог дивися і мовчав,
немов до серця пригортав
нас неоплаканих...

Що з того,
що ми пройшли земні дороги,
страждали, мучились колись?...
Духовний хліб і сіль життєву
ми розгубили юродиві —
інакше й справді не родивсь

ще той несправджений Месія,
що в смерті Дух Святий посіяв
і був розп'ятий...

А днесь
нехай би знову об'явивсь —
ЗА НАШУ ДОЛЮ НЕЩАСЛИВУ,
НЕЗРАДНУ ДОЛЕНЬКУ ЗРАДЛИВУ,
ЗА НАШІ ДУШІ ПОМОЛИВСЬ.

29.XI.1993 р.

БОЖИЙ ТАНЕЦЬ

Дике Поле. Кривавиться обрій.
Цвинтар лісу стиснувся у грудку вугільну.
Впняте поле. Заглибились обри
в пашу часу — від простору вільну.

В темній пуші. У Чорному борі.
Рвуться пуга на шиях пророків.
В хащах болю. В глибоких просторах.
Час вмирає. ЩОРОКУ.

Сплять поляни. Не сплять подоляни.
Чари й чвари запряжені в жорна...
Світ біленький засвітить рілля ізорана.
Кров червона тунелі у чорнім прогорні.

Гнів полоще. Кайдани розгроштить.
Магма страху танцює із горла.
Сіль проступить на крадених мошах.
Зачорнить, зажурнить вишиваного серця
валторна.

Бабин камінь — цілюща зарвана —
змеле муку слав'янську в муку поселянську...
Рано—зрана сочиться, як рана,
РАТЬ НЕ ВМЕРЛА НА БОЖИХ
СКРИЖАЛЯХ ПОВСТАНСЬКИХ.

19–20.III.1994 р.

ЗІТХАННЯ

На смерть Михайла Осадчого

На Івана, на Купала
від Івана Світличного,
до Василя Стуса
прилетіла вістка
за Михайлом Осадчим.

Засмутилась душа Михайлова
у три сльози, у три квітки,
у три свѣчки копійчані.
Уже мій вік закінчився,
уже мене дружина чекає.

Не стало України
Богом даної, надхненної,
яснозірної,
україної в Божого серця —
яка ж вам Україна ще потрібна?!

На Івана, на Купала
від Василя Стуса
прилетіла пташка —
защебегала:
не поминайте лихом,
проведіть душу Михайлову
до небесної України,
у свєрзь блакитну.

7.07.1994 р.

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Отримавши "Нові Дні", за кожним разом
просимо перевірити на вашій адресі дату, до
якої заплачена ваша передплата. Наприклад,
Дес./94 вгорі означає, що ваша передплата
закінчилася в грудні 1994 року. На поправу
або зміну адреси треба почекати переважно
два місяці. — Редакція. ■

* * *

Усе я знав! І сміх, і плач, і бійку...
І дух напружував, як лука тятину.
У зрілий вік не жив лиш без копійки,
А нині призвичаївсь і живу...
Хоч соромно! Бо волос маю сивий,
А у кишенях віє вітрюган.
Та я здоровий! І тому щасливий
Літературний пролетар Степан.
Такий мій льос! Таке я маю віно!
Та чую часто я шпильки панків:
"Що, маєш самотійну Україну?
Такої ти, письменнику, хотів?"
Так, я хотів! І хочу, і не зверну
З путі до волі! Час вперед зове!
Я не боюсь за Україну вмерти,
Та хай вона для правнуків живе!
Пощезнуть всі кошмари і примари,
І стане ліпше на своїй землі,
Лиш не продайтесь кметі за долари,
І не продайте матір за рублі!

27 липня 1994 р.

* * *

Живе собі плюгаве і рябе.
Не знайтеся з цим галицьким болотом,
Що вчора був агентом КаДеБе,
Тепер зробивсь українським патріотом.
В політиці багато дуже струн.
Струна мерзоти — патріота грати.
Сексог швиденько записався в КУН,
Там цьоця буде долари давати,
Розкривши рота дивиться й на Рим,
Бо, може, й папа кине щось "на боже".
Якби змінилось, хлюпик скине грим
І всіх продасть за споживацький коштик.
Та нині він під себе все гребе.
Не знайтеся з цим галицьким болотом.
Уже в еСБе він продає тебе,
Бо всім службам потрібні "патріоти".

липень 1994 р.

Лідія КАРПИН

ЛІРИЧНЕ

Коли далеско ти

Далеке хмуре поле,
Дощі, дощі кругом...
Тонка тополя гола
Схилилась за вікном.

На землю сльози бризка,
Тремтять її гілки.
І я, як та тополя,
Коли далеко ти.

* * *

У твого кохання є краплинка
Від моря погідного.
Є в ньому жаринка і від лісу;
Уночі тривожного, уранці—чарівного.
Є сила від гір —

Недоступних, високих.
Зваба — від зірок
Недосяжно далеких.
Є в ньому холодна
Сніжинка зимова.
Ніжність — від ліга,
П'янка, волошкова.
А є щось від сонця,
Від ранку, від вітру.
І від соромливого весняного цвіту.

РІДНА МОВА

Давним—давно ще в ранньому дитинстві,
Із пісні колискової, із материних усг
Я рідну мову сприйняла душею,
Вкраїнській мові серце віддала.
В цій мові все: гай і верболюзи,
Розлогі хвилі в берегах Дніпра.
Козацька слава і кріпацькі сльози
Шевченка "Заповіт" і Лесині слова.
Розмай Карпат, ліси густозелені,
Опришків голоси і Довбуша слова,
Село над річкою в садах вишневих
Що дало нам Великого Франка.
Вкраїнська мово!
Ти батьків колиска
Дідів і прадідів і пра...
У тобі все злилось: і відгомін століття,
І Святослава меч, і Володимира нескорена рука.
Тебе топтали! Ти з п'їтьми повстала!
Така чарівна, кристалева, мов вода
О рідна мово! Вічно будеш жити
Як мати рідна, ти у нас одна!

Лідія Юрїївна Карпин закінчила Львівський державний університет ім. Івана Франка. Спеціальність — українська мова і література. Друкувалась у районній і республіканській пресі. Також у газеті "Вісті з України". — Ред.

НОВІ СТАНЦІЇ КИЇВСЬКОГО МЕТРО

Київ (Україна). — Дві нові станції на Сирецько-Печерський лінії київського метрополітену — "Позняки" та "Харківська" — відкрито 28 грудня. Це значно поліпшило транспортні умови сотням тисяч киян, особливо жителям Харківського району. Станції оздоблено мармуром, гранітом, керамічною плиткою. Нова дільниця руху має 3.3 кілометра довжини. З вводом її в експлуатацію довжина київського метро складає 48.3 кілометра при 37 діючих станціях.

На черзі — завершення будівництва ще однієї дільниці Сирецько-Печерської лінії від станції "Золоті ворота" до станції "Лук'янівська", а також введення в дію станції "Печерська". Розпочато й будівництво четвертої лінії метрополітену — Подільсько-Воскресенської.

Президент України Леонід Кучма заявив з цього приводу: "Ми якось перестали помічати вагомий здобутки в нашій роботі. А вони є... Маємо певні ознаки поновлення інвестиційного процесу, вдається, незважаючи на платіжну кризу, не допустити розпаду енергетичної системи; вперше, впродовж тривалого часу, ми проіндексували допомогу малозабезпеченим, підвищено заробітну плату у бюджетній сфері. В перше в історії незалежної України ми отримали серйозні кредити на пільгових умовах. Це — ознаки довіри світового співтовариства до нашої держави, до її економічного і політичного курсу." ■

ПРОВІДНА НЕДІЛЯ

*Моїм землякам, Буковинцям,
в Україні і не в Україні суцям, присвячую.*

У риночці закипала вода і Делія кинула туди термобігуді, поруч, на повільному вогні домлівала вівсянка, рівно гула пральна машина. Сьогодні вона ледь не проспала гарячу воду та, дякувати Богу, встигла таки викупати дітей і сама скупалася. Коротко підстрижене волосся поступово ясніло, з мокрого мотуззя перетворюючись на пухнастий, золотий кутас. "Ото ще підстригли "по благу", тепер спробуй оцю кульбабоподібну голову довести до ладу", — подумала, звичним рухом накручуючи бігуді, які від тривалого кип'ятіння взялися туманцем камінного осаду.

— А я не хочу йти сьогодні до тата, — гугнуть Ярина стоячи босоніж, в нічній сорочці, на порозі кухні, — глянувши на паруючу кашу, з відразом морщить кирпатого носа. — Знову вівсянка... не буду-у-у...

— Слухай, чого ти киснеш від самого ранку, скільки мені повторяти одне і те ж: одягайтеся, снідайте і йдіть до тата!... Говориш — як до стіни горохом...

— Мамо, ти їй ще вчора сказала зацирувати панчохи, а вона... — долітає з убиральні хриплий голос Олени.

— А тобі я сьогодні сказала набрати води у ванну і відра, бо нічим буде зливати...

— Ну ма-а-м... я ж сиджу-у-у...

— Часом курчат ще там не висиділа?... Що за приємність по півгодини сидіти...

— Тут у гороскопі на цей тиждень написано, що діва може зіпсувати собі стосунки з вірним другом, але вона ні за яких обставин не повинна губити внутрішньої рівноваги...

— Не знаю, чи зіпсуєш стосунки з другом, та зі мною ти їх уже зіпсувала, а щодо рівноваги — тобі не порушить її навіть залп "Аврори", зате в мене, здається, вже терпець урвався... не діти, а якась напасть на мою голову... ти вийдеш звідти чи ні!... знайшла хату-читальню...

— Ма-а-а-м... тут скінчився туалетний папір...

— Ти це лише зараз помітила?... Підтирайся тепер своїм гороскопом!...

— Ну, ма-а-м... Ярино, принеси паперу — він на антресолі...

— Ага-а... так високо... я туди не дістану...

— Добре, що слоїк з джемом дістала...

— Так я ж його розб...

— Розбила?... Господи, а я дивуюся, чого це в передпокої підлога липне... навіть слідів за собою не вмієте як слід замести.

— Ти, мамо, хотіла сказати — замити... води ж не вистачило... і ми домивали сироваткою...

— Замовкни!... Мені вже досить на один ранок. Скрізь за вами золоті верби ростуть! На ось папір і кінчай свою сповідь на унітазі!

— Мамо, а я можу вбрати білі шкарпетки з вишеньками? — з'ївши, нарешті, осоружну кашу, бла-

китною невинністю зазирає їй у вічі Ярина. — На дворі сьогодні вже тепло.

— Звідки знаєш, ти хіба там була?... — не вгаває Олена. — Сказала ж тобі мама поцирувати панчохи, а ти, замість того, червоним фломастером цицьки своїй ляльці малювала...

— Вбирайте що хочете і йдіть з моєї голови! До чекається таки татового дзвінка, тоді щоб не казали... І не забудьте — завтра рано маєте бути дома, бо Провідна Неділя, поїдемо на Рогізнянський цвинтар, до бабунь і дідусів... ще треба вінки купити...

Спробував зупинити таксі, та кожне з них, роззявивши наладовану пащу багажника, наче сміялося з нього. Пройшовши один квартал від аеропорту, зрозумів, що і в тролейбус йому не сісти.

Всюди поздовж хідника, під мурами будинків стояли люди, розіклавши перед собою крам. Деякі безцеремонно термосили за рукав, щоб звернув увагу на їхній товар. Найобриднішими були ті, що тицяли в обличчя пляшки з "Московською" та "Столичною", а також пачки "Прими" і "Верховини".

Голопулі циганчата разом з рудою пилюгою кружляли довкола перекинутих картонних коробок з-під сигарет, на яких, поруч з бананами та ананасами, зривали очі різні солодкі принади в барвистих обгортках. Поцупивши жувачку, або карамельку, вони перелітали від одного до іншого власника "колоніальних товарів".

Здається, він не помітив жодної людини, яка б щось не тягла, волочила, або підштовхувала. Жінки й чоловіки несли на зігнутих спинах важкі, довжелезні рури турецьких килимів, вони двигали млинові колеса чорних гумових шин, а замість бубликів мали перекинуті через плече цілі в'язки підшипників. Деякі котили перед собою возики, наладовані так шгудерно, що з-за тих сюрреалістичних фігур, викладених з деталей сантехніки, які завершувалися вгорі великим рожевим вухом фаянсової раковини, або геральдично схрещеним садовим інвентарем, що вінчав мішки з картоплею, не було видно авторів цих модерних композицій. І все це разом нагадувало мурашину метушню, де кожен тяг на собі утричі більше, ніж важив сам.

На наступній зупинці, до якої він дійшов, як і на попередній, юрмився збуджений натовп, тут також тикали в обличчя "Московську" та "Приму", а ще пропонували обміняти українські купони на російські рублі.

— Ви так поредно виглядаєте... — зненацька загуло у нього над головою. — Попазіть мої цвики — я на хвилю, лиш куп'ю талони...

Довготелесий, жилавий чоловік у сивому запліюженому капелюсі поставив біля його ніг дві фанерні скриньки, перев'язані нахрест мотузкою.

Вартуючи дорогоцінний скарб, спантелічено стояв, перекладаючи з руки на руку велику подорожню

торбину і торсаючи наплечника під яким уже добре-таки змокла спина. Хвилина видалась йому надто довгою, ба навіть встигли зареїтися тривожні думки... Два міліціонери базікали біля жагучої молодички, що сиділа на розкладному дзиглику, виставивши поруч із протизаплідними засобами тампонами "Тампorex" та іншими інтимними дрібничками, свої бездоганні, як богемські фужери, литочки. "А коли це зовсім і не цвяхи, — вже почав тліти у мозку бікфордів шнур, — а динаміт чи наркотики, або... чого доброго контейнери з радіоактивною..."

— Дякую, що попазили...

— О, так, так... і вам дякую, — зітхнув з полегкістю. — Скажіть, куди їдуть усі оці переповнені троллейбуси?

— Ви, шо, негутешні?...

— Та ні... Правда... останній раз був десять років тому...

— Видко, шо пупец не тут різали... Кажут, за Франца Йосифа то було студентське місто, за совітів — військовий комплекс, а тепер великий базар. Ади, самі видите, шо всі тут гендлюют. Але з тим... — і він махнув рукою в сторону, куди летіли переповнені троллейбуси, автобуси, легковики, вантажівки і рефрижератори. — З тим нічо не може зрівнятися. Наш Калинівський базар найбільший у світі і всі знають про це, бо чим далі — то все більше людей прибуває і колис може статися, як з човном — коли нараз усі тут стануть — то земля си переверне. А ви самі відки?

— Моя родина з Рогізної...

— Село Рогізна... Тепер там центр міста...

— А що сталося з Ринком, куди поділися Ратуша, Магістрат, Будинок юстиції з двома розкішними левами?

— Вони стоять де й стояли, але місто так си розбудувало, шо якби обвести циркулем по колу — то Рогізна буде якраз посередині... а Ринок, Ратуша, Театральна — гейби Клокучка, Жучка, або Роша... Може пам'ятаєте — колис казали: "Шо ти вбрав кашкета, як жуцкий Юзько" — то значит, як батер з передмістя...

Нарешті він знайшов таки справний телефон-автомат з котрого, як йому пояснили, можна було дзвонити безкоштовно. Набравши номер, вслухався в довгі, рівні гудки: один, два, три, чотири, п'ять... вже хотів повісити слухавку, як шостий враз надломився і він почув її голос.

— Делія?... Це я, Зеновій...

Мовчала. Тільки подих короткими схлипами вдарявся в перетинки його вух.

— Ти чуєш мене, Деліє?...

— Так... — сказала зовсім тихо. — Ти звідкіля дзвониш?...

— З міста... Деліє, я телефоную з міста...

— А наче з Нової Гвінеї... це, правда, наші телефони... Ти в гастрольне турне... як і тоді?...

— Ні... Приїхав на Провідну Неділю... Чи міг би зайти?...

— Чого питаєш?... Це ж і твій дім...

— Але... я... я тут... пішки, бо... всі на базар...

— Де ти зараз?

— Здається біля Автовокзалу...

— Сідай на сьомий троллейбус, там його кінцева. Чи пам'ятаєш, як називається зупинка до якої маєш доїхати?

— Університет.

— Це зворушливо до сліз... Може ти ще й адресу запам'ятав?... — відголосу, що нагадував тьмавий осколок розбитого дзеркала, відбився такий знайомий, насмішкувато-іронічний промінець. — Невже!... Я й справді зараз заплачу — така увага до моєї скромної особи... Ти, часом, не читаєш її з телефонної книги?... Ні?... Тоді я варю каву, тільки поспішай, щоб вона не вистигла... бо все решта за десять років, здається почало холонути...

Тролейбус їхав новою дорогою, що недавно ще була гостинцем серед м'яких пагорбів, а тепер наче в'юн, звивалася в щелепах новобудов. У тих самих щелепах тріпотіли поодинокі, іще не викорчовані старі сади та останній, що смердів на сонці, мов гнила риба, замулений ставок. Вряди годи на узбіччі дороги він помічав невеликі хрестики, вони були дерев'яні або металеві, деякі навіть обгороджені парканцями та прибрані живими квітами. Поцікавився в сусіда, що вони означають. Означали смерть в автокатастрофах...

Тільки ця вуличка, обсаджена липами, залишилася такою ж, якою застав її, вперше побачивши десять років тому. Та вона, здається, й не мінялася з того часу, як його прадід ще в дев'яностих роках минулого століття купив дім для своєї родини. Директор гімназії мав уже тоді шістдесят років і був у другому шлюбі. Молода дружина, народивши йому двох дочок, померла.

Ці австрійські, порослі диким виноградом кам'яниці в темному присмерку палісадників, де розрослися кущі бузку, де в кадубах квітують білі та рожеві олеандри, яких з першим весняним теплом виносять з веранд у садки, де острівці конвалій, нарцисів, піонів, косатків, флоксів загораються дивними вогнями, з яких сотається солодкий дим, що перетворившись на тонші за павутину волоконця, обсотує пам'ять і гріє її мов личинку шовкопряда. А ялиці і клени у спиритичному сеансі торкаються вітами дахів, викликаючи іменитих духів. Згодом душі цих будинків розшарпали на комунальні квартири (за винятком тих, що конфіскували для новоприбулих генералів КДБ і Червоної армії), та зовні вони залишилися тими ж непорушними, сповненими величавої гідності, пам'ятниками старої доброї Австрії.

Чотирнадцятого року два брати з Рогізної здавали матуру у Відні. Там, в одній студентській кав'ярні зустріли двох сестер-землячок, невдовзі заручившись із ними, пішли на війну, присягнувши — коли не вб'ють, за рік на рушничок стати. Був фронт і газові атаки, і бій з армією Брусилова, і перехід через Альпи, італійський полон і втеча, і вступ до української армії і знову бої, і голод, і тиф, і кров, і шматки гарматного м'яса, прилатані в польових госпіталях до оголених кісток, і велика зрада... Через шість років, хоч і різними шляхами: один з Чехії, інший з Вінниці, повернулися додому.

Старий професор не дочекався побачити своїх пестунок одруженими — помер, і поховали його на місь-

кому цвинтарі, де височіє багато зрізаних навскоси мармурових колон з білими ліліями, що символізують кінець шляхетного роду. Спочив біля молодої дружини і над могильною плитою в скорботі застиг ангел з великими білими крильми, він прилетів з відомої фірми Москалюків, що постачала надгробками цілу Буковину. В розвіяних мармурових кучерях блукав райський вітерець і крила здавалося тремтіли од лету.

А сестри чекали. І ось, нарешті, їхні суджені повернулися до рідного дому, тільки вже в іншу державу... На зламану голову мінялися назви вулиць: Herrenstrasse стала Iancu Flondor, Hauptstrasse стала Stefan cel Mare. Звідкілясь на Ринковій площі взявся круторогий залізний бугай, він грізно заревів: "Vorbitei numai romaneste!"

Брати одружилися з вірними нареченими, та через те, що не захотіли записатися румунами і додати до свого українського прізвища закінчення "sku", а навіть чинили опір, пропагуючи українську літературу і співаючи: "Серця кров і любов, все тобі віддати в боротьбі...", про блискучу службову кар'єру не могло бути й мови. І вони задовольнилися скромними директорськими посадами в сільських школах. Їхні молоді дружини поїхали разом з ними — це тоді називалося: не покладаючи рук працювати для рідного народу, і попри всі заборони, вести його "Per asera ad astra". Доки їхнім дітям не прийшов час вступати до гімназій, вони рідко приїздили до міста. У батьківському домі залишалася тільки няня.

А в Рогізні, що розкинулася по той бік Прута, аж за старою міською водокачкою, родина росла і множилася, бо два брати — вчителі мали ще п'ятьох братів (крім отих трьох, що помирали малими од віспи, шкарлатини і тифу), і ті п'ять, подружившись з багатими дівчатами і вдовицями, стали газдами на ціле село. Дітей у них народжувалося стільки, що брати-вчителі врешті збилися з ліку і навіть перестали їздити на хрестини.

Та був один день на рік, коли ціла родина мусила зібратися в Рогізні. Цим днем була Провідна Неділя. І де б ти не жив: у Шишківцях, в Онуті чи Відні, у Підзахаричах, Кіцмані, Лондоні чи Парижі — цього дня кожен мав бути на цвинтарі, де над білорожевими хмарками квітучих вишень, яблунь і слив гули рої бджіл, а під ними, наче вбрані у чисті, визолені сорочки, стояли побілені камінні хрести із знаком сонця в осерді, з вінками на раменах, з восковими свічками у підніжжі.

*Ой Іванку, Іванку,
Якої ти собі хатки зажадав,
Мальованої, невидненької,
Без дверей, без віконця...*

Діти, сільські й циганські, бігали між гробами, вихваляючись одне перед одним вищим та кращим "деревцем": "А в мене аж чотири деревця, ага!... Зато мені нанашка дали, ади, подивиси — є фіга і рогацьок, і бонбон..."

*Йой, йой! Шоби сонце не загірло
І вітер не завів,
Без лавочки, без полички...*

Жінки несли повні бесаги пахучих перепічок із сиром і цілі оберемки "деревець" — прутиків із нанизаними на них яблуками, сухосливом, тістечками. Розстеляли на гробах рушники, ставили коливо, будз, бринзу, ковбасу, писанки, горілку.

"Ходіт до мої мамки... Анницю, дай ко порційку... Ану покушійте ще мого студинцу... Возміт галушічку... Прийміт за мамчину душу... Най Бог прийми..."

*Мамко моя, мамко!
Де тебе переслідити?
Чи в садочку, на листочку,
Чи в травиці, на росиці...
Чи у верхах, на каміню,
Чи у хаті, на подвір'ю...*

Ходіт до мої донечки Вероньки... Ходіт до мого неня... Ходіт до мого синочка... Прийміт за Калипчину душу... Прийміт за Іларієву душу... Прийміт за Івончину душу... Най Бог прийме... Най Бог прийме... Най Бог прийме...

При вході на цвинтар, біля каплички, де горіли десятки свічок, сиділи жебраки і жебрачки з міхами повними "помани". За кожним разом, коли їм простягали перепічку з писанкою та свічкою, вони казали "Бодапросте" і хрестилися.

Від гробу до гробу ходив священик з хором і, відчитавши "За упокій", скроплював могили та людей свяченою водою.

О ні, не лише смиренно-поминальні думки роїлися в зграбнених голівках, завитих понад самі очі білими перемітками. Вуста шелестіли: "Примітзамамчинудушу", а лікоть, схований в широкий, шитий шовком і золотом рукав, непомітно штовхав у бік сусідку: "Лікоро, що то за пан світит свічки на гробі Митра Копички? Такий гоноровий, заїхав на фіякрі аж під самий цвинтар." "Тажи то Митрів унук, Євзебій. Покійний Митро продав три фальчі поля, а таки вивчив его на адвоката. Дивиси, дивиси, тримайти мене двох, бо одному нема що — чи то не Дарка Тимошучка?... — Христос Воскрес... Воістину Воскрес... — приїхала з Букарешту... хоч по панцки носиси, а все той капелюх на пій, як на тичці. Але то ніц, бо найдиси ікийс румун, що си зламкомит на її млини... — Примітзаненьковудушу... Най Бог прийме... Христос Воскрес... Воістину Воскрес..."

Сім братів із жінками і дітьми сходилися біля старої яблуні. Вона росла по самій середині цвинтаря. Ніхто не пам'ятав, коли і хто її посадив. Їхній прапрадід був першим, кого тут поховали. І не було ще тоді ні Міста, ні Межилужжя, ні Жучки, ні Роші, ані Садгори, лише одна велетенська рогізнянська толока і край толоки прапрадідова хижка з першою криницею яку він сам викопав. На толоці паслося всілякої тварі по парі, за нею, на північ розкинулася млака з рогозою і з бузьками, що ловили жаб. І жив прапрадід сім сотень літ, і породив синів і дочок, і всі вони будували хати довкола толоки, копали криниці, народжували дітей, помирали, і були поховані під яблунею, коло прапрадіда. На толоці паслися табуни, отари і череди, гралися діти, таборували цигани. На Другу Богородицю був Храм і "данець" з глиняними музиками, та ще... бузьки на млаці ловили жаб...

Сім братів із жінками і дітьми на Провідну Неділю стоячи під яблунею, думали, що й вони, як прийде час, ляжуть поруч із прапрадідом у затінку її крислатої крони. Серед дітей був уже й батько Зеновія — учень шостого класу Першої хлоп'ячої гімназії, була й мати Делії — учениця третього класу "Liceul Ortodox" — найпрестижнішої дівочої гімназії. В цей сонячний, весняний день їм і на гадку не спадало те, про що думали старші, розстеляючи на гробах, під яблунею, білі рушники. Вони ще не були втомлені життям, ані невгавущими дигтячими витівками. Саме тоді, коли мати Делії наповнила ложку солодким пшеничним коливом — родина почала читати молитву — ложка так і засигла у неї перед устами. Усвідомивши свій тяжкий гріх, адже торкнулася до страви не проказавши "Отче наш", ні "Богородице Діво", ані "Упокой, Господи, душі спочилих рабів твоїх", дівчинка заплющила очі і почала ревно молитися. Саме в цей час товста, зелена гусінь спускалася по тонкій павутині, щоб глянути, що відбувається під яблунею. Батько Зеновія також дуже щиро молився, краєм ока помітивши капосну личину, тільки трішечки підштовхнув її ззаду і та з переляку так і плюснула в ложку з коливом. Коли, нарешті, всі разом видихнули "Амінь" і мати Делії донесла до вуст ложку, сталося те... про що довго ще потім згадували в сімейній хроніці.

Того сонячного ранку навіть на цвинтарі не було причин для смутку. Родина прийшла щоб пообідати з душами спочилих в затінку старої яблуні, як обідала не раз із ними живими під яблунею в батьківському саду. Як і в батьківському саду, тут гралася і пустували діти і гули бджоли. Так на Провідну Неділю було завжди.

Того сонячного дня не заповідалося на негоду, а тим більше на війну. Міські панночки не могли дочекатися продовження копіяного роману про скандальне кохання Кароля II та рудоволосої красуні — дочки багатого ювеліра, танцівниці з гастрольного вар'єте "Carabus"; доводили до екстазу місцевих джигунів; студенти підмовили якогось газду, щоб висипав на ринку, перед "бугаєм" цілий віз сіна і цим підняли на ноги всю міську поліцію; преса сповіщала, що по той бік Дністра палять церкви, розстрілюють священиків і, як худобу, везуть людей на Сибір — не вірили...;

а в ресторані "Astoria" музиканти вже настроювали інструменти, щоб знову заграти танго "Dam mina ta".

Роздавши поману і згорнувши рушники, рогізнянці розходилися по домівках. Двох втомлених од забав і витівок дітей батьки відвезли до міста, що було зовсім поруч, лише півгодини їзди добрими кіньми, в понеділок їх чекала наука. Самі ж, розпрощавшись на годинці із старшими братами, того ж таки дня вирушили до своїх шкіл, де в далеких селах їх також чекав перший день нового тижня.

Засинаючи в широких горіхових ліжках, під тихе жеботіння молитов старої няні, у домі порослому диким виноградом, де ялиці в густих чорних вуалях, торкаючись вітами даху, викликали духів, двоє дітей, дбайливо оповитих золотавим єдвабом теплих ковдр, забувши про завітнішу латину, мріяли: хлопчик про лошачка, якого привела кобила вуйка Доди і який призначався йому, дівчинка — про високий весільний вінок з воскованими квітами, позлітками і дзеркальцями — такі роблять тільки в Задубрівцях і може ще в Остриці...

Їхні мрії залишилися нездійсненими, бо через рік почалася війна. Її кінець хлопчик зустрів у Відні, в тому ж Відні, де його батько в чотирнадцятиріччя здавав матуру, а дівчинка...

Дівчинка полюбила молодого студента і пішла за ним у Чорнівські ліси. Її схопили НКВедисти і привели до зруйнованого льоху, щоб розпізнала у вбитому свого чоловіка. Там, між кількома десятками порожніх гільз вона побачила тіло коханого, побачила обличчя, де в кутиках уст, разом із кров'ю, запеклася зневажлива посмішка. Тоді вона також посміхнулася і вперто, як тільки може сказати жінка, що не сміє збрехати, сказала: "Ні — це не він". І в цю ж мить відчула силу цієї правди, бо вона раптом забилася у неї під серцем... Коли її, ще кволу після родів, уштовхнули до вагона, де люди з клунками в гарячковій метушні намагалися захопити кращі місця на закаляній підлозі, вона притискала до грудей лише живий білий згорток, що пручався і кричав, намагаючись вивільнитися із тісняви знавіснених од відчаю тіней. Паротяг зігхнувши, спробував зрушити з місця довгий і важкий ешелон приречених. Раптом вона помітила жінку, що стояла край перону і здавалося, ловила долонями повітря, та воно

SIPCO FUTURE FUELS

Доставка Оливи
Повна 24 годинна обслуґа печей

ENERGIES LTD.

Незалежний Представник LENNOX
Уповноважений Представник CONSUMERS GAS

232-2262 * 233-4820

83 SIX POINT ROAD
TORONTO, ONTARIO, CANADA M8Z 2X3

ROCK OF EUROPE INC.

ПАМ'ЯТНИКИ з УКРАЇНИ

Поліровані в Канаді

Гуртові ціни

Телефонуйте та заходьте

232-1250

90 Advance Road • Toronto, Ontario

з кожного проданого пам'ятника
даруємо \$100

на Фонд Дітей Чорнобиля

Division of Sipco Oil Ltd

вислизало, як риба і жінка плакала од безсилля. Цю жінку вона бачила щороку Провідної Неділі на Рогізнянському цвинтарі, та не раз давала їй, ще дитині "деревце". Невидима сила штовхнула її до вікна, обдираючи руки об іржаві пруття, почала протискати через них немовля. Воно потрапило в долоні, що лопили повітря...

Віднесіть до Рогізної, до моєї родини і простіть!... — гукнула в ядучий чад, що застилав їй світ.

— Най тобі Бог простить, дитино! — і коли товарняк рушив, жінка спохопившись, крикнула. — А як називається?...

— Делія-я-я!... — затихло під гуркотом чавунних коліс.

Вона померла в дорозі так і не доїхавши до "места отбывания срока". На одному з полустанків її разом з іншими кинули до спільної ями.

Десять років тому, коли з'явилася можливість поїхати в гастрольну подорож до Союзу, Зеновієві нарешті вдалося потрапити до Міста. День у день батько наказував йому, щоб нічим не зрадив своєї особливості зацікавленості. Він намалював карту, по якій Зеновій повинен був, не питаючи дороги, знайти дім своєї бабуні. Про Рогізну не могло бути й мови: "Ні-ні, краще туди не треба, не треба наражати родину, що й так через нього настраждалася..."

Та весняний ранок, яким зустріло його Місто, був теплим і сонячним, і була Провідна Неділя. Посилаючись на втому і таким робом позбувшись на деякий час свого "поводиря", Зеновій непоміченим (так йому принаймні здавалося), вийшов з готелю. Зупинивши таксі, сказав шоферові щоб віз на Рогізнянський цвинтар.

Одразу впізнав його, все було так, як розповідав батько. За півстоліття тут нічого не змінилося, ось і капличка при вході, і свічки — їхній полум'я гойдав повітря і здавалося Матір Божа з дитиною ширяла в прозорій синяві ранку. На осонні, під огорожею, сиділи жебраки і за кожною "поманою" казали: "Бодапросте". На гробах вже були розстелені рушники, діти бігали між побіленими хрестами й деревами, що потопали в цвіту. Ні в кого не питаючи дороги, йшов навмання, сподіваючись упізнати найстаршу яблуню. Відчував на собі цікаві погляди тих молодичь, що одразу помітили чужака і, схиливши одна до одної кругловіди маквіки голів, блискали за ним лукавим зором.

Нічого не змінилося. Як і казав батько, вона стояла по самій середині, як міта посеред континенту. Люди народжувалися і помирали, та цвинтар не ставав більшим. Її, обтягнені зашкарублюю, темною шкірою маслаки вкривав цвіт. Подекуди, роздерши його ніжноружею пелену, в молитовній екстазі рвалися до неба висохлі вузлуваті п'ястуги безплідних віт.

Під яблунею, біля такого ж потемнілого, камінного хреста, що вивітрів і ледь не по самі плечі вріс у землю, стояв чималий гурт людей. Розкладаючи страви для гризни, жінки поралися біля розстеленої, білої скатертини.

Одна з них — висока, білява, — стояла трохи осторонь, він одразу впізнав її — ті ж очі — великі,

мигдалеподібні, ледь прикриті повіками, достоту, як і в його бабуні, і те ж матове, тонке обличчя. Фотографія в рамці з червоного дерева висіла над батьковим письмовим столом. Правда там, поруч, біля вісімнадцятилітньої дівчини, стояв його дід — молодий австрійський офіцер. Фото було зроблене після заручин, перед відходом на фронт. Тут, біля молодої жінки, побачив двох дівчаток, меншенька — зовсім ще крихітка, міцно трималася за її вказівний палець, вбрана в рясну, довгу спідницю, нагадувала квітку пахучого горошку, що в'юнким зеленим вусиком схопився за вірне опертя.

Підійшов і пильно подивився їй у вічі:

— Христос Воскрес.

— Воістину Воскрес... — глянула здивовано.

Він знімав, бо чомусь в ту мить був певен, що мусила б його впізнати.

І тільки опісля побачив двох старих, що стояли біля запалого хреста, в осерді численної родини. Сухорляві і зграбні, з обголеними, вкритими сріблястим туманцем головами, нагадували єгипетських жерців. Ступивши крок до них, з почуттям майже повної безнадії, також привітався.

Вони звели на нього сухі очі. Зеновій аж затерп. І враз один із них скрикнув і схопився за камінне рамено хреста:

— Сину! Юрасю! — потім якимось безпорадно почав озиратися, шукаючи когось серед присутніх.

— Ганно, де ти, Ганно!...

Старий припав до його плеча, і Зеновій відчув, як вільгота дивним теплом, наче в землю, проникає в його тіло. З гурту людей, що здивовано переглядалися, вийшла лігня, худорлява жінка в сукні з чорного шовку, гладко зачесане сиве волосся не було прикрите хусткою, міцно стулені тонкі вуста ледь посмикувалися. Здавалось — була вирізьблена з грудки прозорої кам'яної солі, ця солоність в її очах осипала його недовірою і підозрою. Ступила ще крок і стала, і дивилася, дивилася, дивилася, тамуючи водночас нерішучість і порив:

— Не може бути... Не може бути...

— Юрій Городецький — мій батько, а я — ваш онук...

Так він зустрів їх після сорока років великого Страху.

(Закінчення в наступному числі.)

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброякісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

БЕЗСМЕРТЯ СЛОВА

Що заповів Тарас Шевченко українцям — і як ми виконуємо ці священні заповіді?

Багато письменників світової літератури залишили нащадкам свої заповіді. Це стосується і українських мистців художнього слова. Наприклад, Іван Франко в поезії "До моря сліз" писав:

*А як мільйонів куплений сльозами
День щастя й волі засвітає,
То чень в новім, великім людським домі,
Хтось добрим словом і мене згадає.*

І геніяльна Леся Українка прозирала думкою в свою посмертну долю:

*Як я умру, на світі запалає
Покинутий вогонь моїх пісень:
Запалений вночі, горітиме удень.*

Таких прикладів пророчого заглядання в потойбіччя свого життя в нашому письменстві чимало. Але це не стільки заповіді, скільки прохання, мрії про жадане безсмертя. А заповіт народові (і не один) в повному розумінні того слова написав лише Великий Кобзар України. У вірші під таким заголовком власне є три заповіді: 1) поховати його "серед степу широкого, на Вкраїні милій"; 2) повставши, порвати кайдани неволі; 3) згадувати "незлим, тихим словом".

Жоден з цих заповітів по-справжньому до кінця не виконаний. На могилі національного пророка України викарбувано напис не громадянського (політичного), другорядного значення (передбачення технічного прогресу), до того ж російською мовою. Чи ж не блюзнірство? А крім цього, як відомо, в 30-их роках могилу Шевченка більшовики розкопали, аби "переконатись", що це справді останки Шевченка. Яке святотатство: ревізувати прах Месії!

Кайдани тоталітаризму таки надірвані, але не порвані. Зловісна тінь російсько-більшовицького імперіалізму все ще над нами і в нас; і досі ми обплутані веригами духовних кайданів історичного безпам'яття, манкуртства, саможничарства, комплексу національної меншевартості.

Незлим, тихим словом українці згадують того, хто врятував нашу націю, але й злих, неправдивих слів теж висічає: Шевченко, мовляв, і атеїст, і соціаліст, і революціонер-сокирник, і апологет дружби народів, і палкий прихильник російської мови — одним словом, маємо увесь набір більшовицького агітпропу, тільки не яскраво виражений націоналіст, яким наш Тарас насправді був.

У "Кобзарі" немало інших заповітів загальнонаціонального характеру: "Свою Україну любіть", "Борітеся — поборете", "В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля". Так наш великий поет висловив триедину, найнеобхіднішу для українців мудрість: палко любитимете рідний край і мужньо боронитимете його волю — то й матимете власну самостійну державу. Ми так довго не мали її, бо рідну землю віддавали на поталу

всяким зайдам. Ми, українці, так довго не могли збагнути, що такі "немає другого Дніпра" і перлися в Росію за "довгим карбованцем", що й досі монолітної нації не маємо.

Нам було заповідано "Братайтесь", але інтелігенція злегковажила благання Месії:

*Любітеся, брати мої,
Україну любіте,
І за неї, безталану,
Господа моліте.*

Не один з-поміж нас забув усі мамині чи бабусині молитви, а своїх не створив. Є, правда, винятки: вчителька Острожецької школи з Млинівщини опублікувала в обласній пресі свою молитву "Вірую". Але багато піддалося впливові безбожників.

Українському народові було наказано: "Схаме-ніться!"... "Просвітїться!", "Прочитайте знову тую славу". А ми й далі животіли, осліплені фальшивими імперськими гаслами, тупо повторювали за комісарами про зрадника Мазепу і гіганта державного мислення Петра І. Коли ж ми, врешті-решт, візьмемося обух сталить, тобто гартувати свій дух?

Заповідав нам Тарас: "У чужому краю не шукайте, не питайте того, що немає і на небі, а не тільки на чужому полі." Мовляв, яка прекрасна наша земля, які чудові в нас звичаї, обряди, яке самобутнє мистецтво України! А пісня світової слави? Чого ж, мовляв, вам ще треба? Де ж, скажіть, беруться перекінчики, які цураються своєї рідної мови і переходять на чужу, міняють прізвища: вчора був Садівник, а сьогодні Садовников.

Заповіді Тараса Шевченка сягають і сфери освіти: "Учітесь, брати мої, думайте, читайте і чужому навчаєтесь, й свого не цурайтесь." На жаль, дехто навчається тільки чужому. Ще дитя не оволоділо як належить рідною мовою, а його вже в садку перекаблучують на французький копил. Я знаю в Рівному одну "інтелігентну" сім'ю, в якій батьки шість (!) років не розмовляли українською в присутності своєї доньки, а тільки англійською (щоб у неї сформувалась правильна англійська вимова). І оце лише тепер, на сьомому році життя дитя від батьків-українців уперше почуло рідну мову. Чого ж тоді дорікати якомусь Стецькові, який, потрапивши в російськомовне армійське оточення, через місяць уже вправно "штокає", соромлячись своєї "мужицької" мови.

Є в "Кобзарі" заповіді, адресовані мистцям-письменникам, співакам, музикантам: "Співай про Січ, про могили... щоб на весь світ почули." Наші рівненські письменники здебільшого так і роблять, даруючи читачам гарні патріотичні твори, а місцеві композитори на їх слова створюють чудові пісні. Назву прізвища мистців, якими можна пишатися: Микола Тимчак,

Любов і Микола Пшеничні, Святослав Праск, Стефанія Українець та багато інших.

Прикро, але трапилась у письменницькій громаді нечувана річ: поет Олександр Ірванець так низько впав, що дозволив собі написати пародію на високопатріотичну (а за історією — трагедійну) поезію Володимира Сосюри "Любіть Україну". І тим самим вилучив себе з коша Шевченкової поетичної музи. Ганьба, що поет, який мав показати зразок виконавця Заповіту Великого Кобзаря, показав себе пігмеєм духу. Будуть правильно зрозумілі заповіді Шевченка — формуватиметься національна свідомість. І гордість. А народ, національно гордий, не здолає вовік жодна сила. І тоді мусять відступитися агресивні північно-східні шовіністично настроєні сусіди, стануть шанувати нас західні партнери, тоді ми здолаємо труднощі, розв'язано проблеми і станемо нездоланні.

Своєрідним видозміном заповіту є прохання. Шевченкові заповіді-прохання мають різні відтінки: прохання-сподівання, прохання-побажання, прохання-пересторога, наприклад:

*Схаменіться, недолюди,
Діти юродиві!
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!*

Цей заповіт розуміємо так: хто не полюбить Руїни, дух того не підніметься і на відродження. Інакше кажучи: якщо мені не болять Руїна, то не виникне в мені і снага на відбудову поруйнованого.

Скажи мені, що ти просиш у долі, в Бога, — я напевно можу зробити висновок про твій характер, світогляд, уподобання, внутрішній світ.

*О Господи! Дай мені хоч глянуть
На тую Вкраїну...
Мій Боже милий,
Даруй словам святую силу
Людське серце пробивать...
А я так мало, небагато
Благав у Бога. Тільки хату,
Одну хатиночку в гаю.
Та дві тополі коло неї.*

Людина, яка написала ці заповітні слова-прохання, є дивовижно скромною (одну хатиночку), закоханою в рідний край, своїм словом хотіла б сколихнути в серцях людей тільки світлі почуття. Читачам "Кобзаря" брати б приклад з такої благородної Людини.

Прозираючи думкою в майбутнє свого народу, щоміні гурбуючись про його долю, Тарас Шевченко благає у Всевисьного таких якостей для своєї нації:

*А всім нам вкупі на землі
Єдиносліє подай
І братолюб'є пошли.*

Цей заповіт-побажання залишається актуальним і на сьогодні. І якщо в українців стане глузду й насаги його дотримуватись, то:

*І оживе добра слава,
Слава України
І світ ясний надвечірній
Тихо засіє.*

Дай, Боже, щоб так і сталося, щоб священні Шевченкові заповіді були вповні виконаними.

Борис СТЕПАНИШИН,
голова Рівненської обласної "Просвіти"

F.I.N.D.S.

*Dress
For Less*

Discount
Designer
Fashions!

**UP
TO 50% OFF**

Open 10 to 6; Th-Fr till 8p.m.

A NEW FACE

In **THE BLOOR WEST VILLAGE**
2186 Bloor Street West
(upstairs) opposite No Frills
763-2722
TORONTO, ONTARIO

Firchuk's

Де б ви не звернулися скрізь одержите допомогу і ширшу пораду, як найшвидніше відправити посилки, гроші, ліки, харчові пачки і побутові товари в Україну, а також полагодуємо складкові справи.

КРАМНИЦЬ *Firchuk's*

610 Queen Street West
Toronto, Ontario M6J 1E3
Tel: (416) 364-5036
Fax: (416) 364-3864

293 Ottawa Street North
Hamilton, Ontario L8H 3Z8
Tel: (905) 549-2005
Fax: (905) 549-2005

2975 Dundas Street West
Toronto, Ontario M6P 2Z1
Tel: (416) 766-2101

992 Main Street
Winnipeg, Manitoba R2W 3P7
Tel: (204) 586-7094
Fax: (204) 586-7094

АГЕНТИ *Firchuk's*

Arka Book Store
Thunder Bay, Ont.
Tel: (807) 623-0631

Europa Electronics
Calgary, Alta.
Tel: (403) 277-2180

Sonia Bryl Hudym
Regina, Sask.
Tel: (306) 757-9196

Yuri International Enterprise
Cheektowaga NY
Tel: (716) 685-1505

Paul's Music & Book Supply
Saskatoon, Sask.
Tel: (306) 244-6072

Ukrainian Treasures
St. Catharines, Ont.
Tel: (905) 935-7778

Orysla's Ukrainian Boutique
Yorkton, Sask.
Tel: (306) 782-2800

Polcan Trading
Oshawa, Ont.
Tel: (905) 435-5210

ПОДЗВОНИТЬ НА БЕЗПЛАТНИЙ ТЕЛЕФОН СЬОГОДНІ
1-800-FIRCHUK

Іван БАБЕНКО

НАЦІОНАЛЬНЕ ДЛЯ КОМУНІСТІВ, ЯК ЧЕРВОНЕ НА БИКА

Екс-президент України Леонід Кравчук мав недавно зустріч з працівниками товариства "Україна", редакціями газети "Вісті з України", журналів "Золоті ворота" та "Український світ". Насамперед, він розказав про культурологічні організації, які тепер очолює: Братство "Тарасові джерела", "Український фонд підтримки культури", а також Фонд сприяння відбудові Михайлівського Золотоверхого собору у Києві.

"Братство "Тарасові джерела", — сказав Леонід Кравчук, — "створено понад рік тому на Черкащині — батьківщині Шевченка. І ось влітку 1994 року, коли я програв вибори, Братство звернулося до мене, аби я очолював цю організацію, яка має на меті пропагувати історію української культури, української слави, менталітету через слово і прапор Кобзаря. Спочатку я вагався, але трохи подумавши, усе ж таки погодився, бо вважаю, що це є надзвичайно важливою справою. Сподіваємось залучити до співпраці людей, які могли б підтримати Братство і морально, і матеріально."

Леонід Кравчук заважав, що власної історії переважна більшість людей в Україні, особливо ж молодь і діти, на жаль, не знають. І нам усім потрібно над цією проблемою активно працювати. Хоч сьогодні надто важко жити, над мільйонами громадян України важким тягарем лягла матеріальна скрута і вони хочуть, щоб було краще. Однак нація і справжні патріоти землі своєї, держави формуються через духовну сферу, культуру, рідне слово. "Прикро, — мовив Леонід Кравчук, — що у Верховній Раді багато депутатів зневажають українську мову. Це важко пояснити, але найгіршим є те, що депутати, які знають українську мову, нехтують нею. І взагалі національне для комуністів, соціалістів, як червоне на бика. За таких обставин я не міг не погодитися очолити Братство "Тарасові джерела". Ми уже працюємо над реалізацією своїх планів, почали одержувати фінансову допомогу,

різноманітну підтримку. Щодо Фонду сприяння українській культурі, мистецтву, то це єдиний Фонд, який створили два Президенти — я започаткував його, коли ще був главою Української держави, Леонід Данилович затвердив положення про цей Фонд.

Ми визначили чотири основні напрямки своєї діяльності — підтримка національного мистецтва як в Україні, так і за її межами, через художні виставки, театральні вистави, пропаганду класичних та модерних творів тощо (до речі, німецькі підприємці, зацікавлені особи з Франції пропонують організувати виставки українського живопису, який є, на їхню думку, одним з кращих у світі); виплата стипендій талановитим українським мистцям; підтримка ветеранів українського мистецтва; оновлення перлин української культури — соборів, церков тощо. Плануємо займатися також комерційною діяльністю, бо для реалізації наших задумів потрібні кошти. Фонд створено у вересні 1994 року, однак він уже активно працює. Надійшли перші пожертви — 200 тисяч доларів, за які закуплено ліки."

На запитання головного редактора газети "Вісті з України" Валерія Стеценка про роботу українського парламенту екс-президент відповів так: "Верховну Раду України я бачив у різні часи, різного складу і у різній ролі — за радянського періоду, як її голова, як Президент України, а тепер бачу парламент із зали засідань. Найліпше я побачив Верховну Раду із зали, як народний депутат. Коли дивишся на неї, так би мовити, зі сторони, то складається враження, що вона уся погана. Але це хибне уявлення. Єдесь 20 екстремістів, які верховодять, баламутять парламент. Своєю грубістю, хамством вони наляштовують решту депутатів на відповідний лад. Якби можна було їх ізолювати, то Верховна Рада могла б конструктивніше працювати. Комуністи і соціалісти, до речі, також є різні, вони багато в чому відмежовуються від отих баламутів, нерозважливих рішень більшості. Нові депутати спочатку сахалися мене, обходили стороною, однак тепер з багатьма я порозумівся. У цьому я вбачаю свою роль у парламенті. Прикро, звичайно, що чимало депутатів говорять такою мовою, якої не існує у природі — ні російською, ні українською. Колишня Верховна Рада відіграла загалом позитивну роль у історії України і це треба визнати. Дехто хоче розпустити нинішній парламент, але така демагогія приречена, оскільки цивілізованість будь-якої країни визначається двома ознаками — наявністю демократичного парламенту та забезпеченням прав і свобод людини. Не усі це, на жаль, розуміють."

Продовжуючи свою розповідь про український парламент, Леонід Кравчук сказав, що Конституцією не передбачено, аби Президент міг розпустити Верховну Раду — чи місцеву, чи обласну. Закон про владу парламенту України не прийняв, 95 відсотків опитуваних 210-ти різних Рад категорично виступили проти такого закону. І

вони мають рацію. По-перше, їх обирав народ, по-друге, цим законом посиляться одна гілка влади (виконавча) і послабляться друга (законодавча). Одне слово, влада сконцентрується в одних руках, а це уже небезпечно. Крім того, влада робиться не під Мороза чи Кучму, а для України. Маємо робити так, щоб добре було Україні, а не особі. Щодо прорахунків, помилок Леоніда Кравчука під час його Президентства, то він пояснив їх таким чином — у Президента є оточення, яке щодня йому щось нашіптує, дезінформує тощо.

Йшлося під час зустрічі у товаристві "Україна" і про становище українських газет, журналів, які відстоюють державницькі ідеї і ті, котрі сповідують в Україні антидержавницькі позиції. Ці останні процвітають, а справжні національно-демократичні видання животіють, журналісти одержують заробітну плату, як дурні, а з них вимагають, як з розумних. Це питання порушив журналіст Анатолій Зубков. Він наголосив також, що складається враження, ніби держава не зацікавлена в українських виданнях. Леонід Кравчук відповів, що є дві причини такого становища української преси. Насамперед, демократичні процеси змінили уявлення про керівництво засобами масової інформації, як це було за комуністичних часів. Нині такого керівництва нема. Водночас держава не визначила свого чіткого місця, своєї ролі, свого ставлення до різних видань. Другою причиною є кошти.

Зрозуміло, держава не може сьогодні на належному рівні забезпечити усі державні газети, радіо, телебачення. Однак, держава могла б у своїх інтересах вплинути на зарубіжні (насамперед російські) видання, книжкову продукцію через податкову систему. Але екс-президент, на жаль, про це нічого не сказав.

Розмірковуючи над кримською проблемою, Леонід Кравчук завважив: "Мене часто звинувачували і звинувачують до цього часу у тому, що, мовляв, Кравчук надав Криму статус автономії, хоча, як ви розумієте, я сам не міг цього зробити. Справді, я підтримував це рішення і тепер переконаний у тому, що якби ми Верховною Радою не надали Криму статусу автономії, там все одно відбувалися б абсолютно такі ж процеси, а, може, й навіть ще гостріші. Наприклад, Луганщина не є автономією, але уже заявила про денонсацію Біловезької угоди і виносить це питання на розгляд сесії обласної Ради народних депутатів. Інша справа, що це, звичайно, незаконно, як і те, що приймає Верховна Рада Криму. Статус Криму я бачу сьогодні, як автономної частини України. Якщо ж Верховна Рада Криму буде й надалі проводити свою авантюрну лінію, то Верховна Рада України має право скасувати статус Криму, як автономної й усі інститути автономії. Мені заперечують: ось ви скасуєте, а вони не будуть підкорятися. Ну й нехай. Але історія має визнати чіткість нашої позиції відповідно до Конституції. Коли у Криму почали обирати Президента, я подав до Верховної Ради України документ, у якому просив скасувати закон про обрання Президента Криму, тому що я, як Президент, не мав повноважень скасувати закон Верховної Ради Криму. Верховна Рада України відмовила. Обрали Президента у Криму з невеликими порушеннями. Потім я скасував 7 указів Мешкова, тому, що вони суперечили законодавству і Конституції України. Нині ми також діємо у Верхов-

ній Раді України рішуче. Я навіть сам не сподівався, що так дружно ми працюватимемо із кримським питанням. Таким чином, залишилися одне — якщо у Криму будуть діяти й надалі незаконно, то слід скасувати усе, що зв'язано з автономією. На мою думку, Верховна Рада України має стати на цей шлях. Звичайно, тоді будуть заперечення у Криму, певні загострення, але я не думаю, що дійде до збройного конфлікту, хоч цією ситуацією може скористатися Росія. Водночас не будемо забувати, що Крим є частиною України. Зрештою, усі проблеми потрібно вирішувати мирним шляхом, а не так, як у Чечні."

Щодо кримсько-татарської проблеми, то, за словами Леоніда Кравчука, вона багатопланова. Одна з них — це повернення депортованого народу до Криму. До 1989 р. у Криму проживало лише 5,6 тисячі кримських татарів, а нині — 200 тисяч. Майже усі витрати переселення, будівництва житла тощо взяла на себе Україна. Неодноразові спроби прийняти узгоджене рішення у рамках СНД щодо цього питання ніколи не підтримувались Узбекистаном і Казахстаном, а Росія просто мовчала. Обережне ставлення до "Менжелісу" як державно-політичної структури можна пояснити тим (і з цим не можна не погодитись), що якби "Менжеліс" керівництвом України визнали, то у Криму відразу виникло б двовладдя, а за ним і протистояння, яке ще більше загострило б ситуацію у цьому регіоні України. "Тому вихід був один, — сказав Леонід Кравчук, — добитися, щоб у Верховній Раді Криму були представники кримсько-татарського народу. Нинішні 15 депутатів-татарів Верховної Ради Криму проводять роботу на користь України. Якщо ми кажемо, що сьогодні краще мати у Криму не автономію, а просто область, то на якій підставі ми можемо стверджувати, що буде краще, якщо "Менжеліс" існуватиме як державницька структура. Нам слід уникати двовладдя. Ніколи не треба махати шаблею, коли знаєш, що вона слабо тримається у руках. Я бачив, як люди змінювались у своїх поглядах, коли сідали у крісло урядовця чи президентське. Ви чули його, наприклад, до виборів, а коли він сів у крісло — почав діяти уже інакше. І не тому, що він так швидко змінив свої погляди — життя і посада змушує.

Я щасливий (як би життя не складалось), що з моїм іменем не пов'язане пролиття крові. На мою думку, найнещасливішою людиною є Борис Єльцин. Можна пережити темряву і ще щось, але не можна пережити безневинно пролитої крові. Тому маємо вимірювати кожний свій крок так, аби не поставити людей проти людей."

Відповідаючи на інші запитання журналістів та працівників товариства "Україна", Леонід Кравчук сказав, зокрема, що культура — це та сфера, яка не може існувати без державної допомоги. Майже в усіх країнах світу культура живе за рахунок бюджету. Щодо Михайлівського Золотоверхого собору у Києві, то, на думку екс-президента, його відбудувати не зможе ніякий Фонд. За цю важливу справу має взятися держава, а Фонд сприятиме відбудові собору. Фонд діятиме під суворим контролем громадськості, і жодний долар не піде за вітром.

Україна добилася, щоб у рамках СНД було підписано документ про повернення культурних цінностей, який, до речі, підписала і Росія. Нині Росія зайняла зовсім іншу

(Закінчення на стор 14.)

"ОСІННІЙ МАРАТОН УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ"

— Пане Михайле, останнім часом у Верховній Раді були спроби відновити діяльність КПРС–КПУ. Чи не здається Вам, що подібна реабілітація є тільки певним етапом комуністичного воскресіння з мертвих радянської людинобивчої імперії загалом?

— У політиці я завжди був оптимістом, тому, якщо говорити про мої учорашні стратегічні цілі (а на той час я сидів у габорі "комуністичного раю"), то був певен того, що Українська держава буде. Сьогодні на сто відсотків переконаний в іншому: вона — вистійть з цілого ряду причин. У першу чергу — зовнішній фактор не буде для нас настільки загрозливим, як у XVII–му чи першій половині XX–го століття.

— Йдеться, вочевидь, про стосунки з Росією, які завжди оберталися для нас її настійними кривавими нападами, типу сатрапа Муравйова у 1918 р. на Київ...

— Так, безперечно. Ті сторінки української історії вивчено всесбічно, вони покладені на терези совісті і, що важливо, зроблено знані висновки. На такому тлі історичного досвіду сьогодення панорама розвитку подій інша, ніж у названі мною періоди. Тепер у Росії руки зв'язані власними проблемами. Отже, часу, аби увсеруч братися за сусіда, не те, що обмаль, не має, надіюся. Безробіття, інфляція, спад виробництва і так далі складають одну частину суто соціальних проблем, інша — проблеми політичні, скажімо, державне облаштування Росії. Візьмемо бодай один аспект — федералізацію. Пробудження національної свідомості, як відомо, має тенденцію невпинного росту, адміністративними чи іншими методами її у глухий кут не загнати. Тому приклад — останні події навколо Чеченської республіки — розстріл її парламенту. Якими силами? Давайце хоч тут позбудемося наївного підходу до питань явних, адже над аксіомою мудрувати не варто. Отже, коли візьмемо до уваги те, що на неозорих обширах Росії живе величезна кількість різних народів, які, упевнений, увсечас підніматимуть свої національні питання, то проблем вистачатиме надовго.

— Чи не тому, що Росія ніколи не володіла достатнім досвідом, аби вирішувати оцю делікатну справу не з автоматом Калашникова у руках, а шляхом цивілізованої поступливості?...

— Звісно, питання делікатне. Тому мені важко сказати, чи нашому північному сусідові стане політичної мудрості й сили, аби надати народам стільки свободи, яка б удовольнила їх нормальне, цілком природне прагнення створювати власні держави, без посвисту, зрозуміло, монополюного кнута. Отже, цей процес є доволі специфічним: з одного боку ростуть імперські сили, з другого — убачається уразливий відрив демократів від Президента, а це — тривожний сигнал не тільки для нього самого, але й для всього габору прихильників переорієнтації суспільства на реформи. Отже, результати виборів 1996 року стають небезпечно непередбачливими. У Росії розвивається активний процес розбалансовування політичних сил. Щодень насуваються важковирішувальні проблеми федералізації та самовизначень народів, тому говорити

про потужний зовнішній фактор, який би загрожував існуванню нашої незалежності, не варто.

— Пане Михайле, означені вище потуги наших комуністів, як здогадуюсь, відносите до фактору внутрішнього життя України?

— Це — очевидно. Якщо говорити більш конкретно, то я здивований тим, що КПУ, будучи минулого року офіційно зареєстрованою нашим Міністром, підняла питання про відміну рішення Президії Верховної Ради про заборону діяльності КПУ як філії КПРС, адже тут йдеться про відновлення... партії неіснуючої держави-союзу-імперії... Нонсенс, як на перший погляд. Українські імперкомуністи, виходить, готові узяти на себе відповідальність геть за усі багатолітні злочини КПРС не тільки на території України, їх достатньо у будь-якому регіоні колишнього Союзу. Чого тут більше: політичного цинізму чи людського безглуздя? Хто, скажімо, відповідь за українські голодомори, масові депортації, заслання, вислання до Сибіру інших народів — тих же татар, латвійців, естонців, литовців, адигейців, калмиків, чеченців чи інгушів?... Список, що безкінечний, містить у собі викривлення людських доль, заводить нас у концтабори етногеноциду, непоблагословленню Богом люту смерть. Хіба він єдиний у своїй самодостатності? Ні, звичайно, у ньому спресовано лише один різновид злочинної діяльності КПРС, а вона, як знаємо, янусовогранна та антилюдська загалом. Отже, як на мене, брати на свій карк відповідальність за подібну усезагальну практику, чого домагаються саме українські імперкомуністи, уже злочин, а не наївний нонсенс, як би хотілося те розуміти. Відрадно, що парламент, який він не є, заблокував пропозицію про відновлення діяльності КПРС–КПУ, а це є факт значущий. Він промовисто свідчить: до людей приходить впевненість і рішучість у боротьбі за власні права та державне обличчя України. Для прикладу наведу велику антикомуністичну демонстрацію в Києві — у день чергової річниці жовтневого перевороту. Отже, марафон, у який пустилися комуністи — зі старту не вийшов...

— Керівник українських комуністів "товарищ" Симоненко, говорячи про злочини, класифікує їх, як "окремі" помилки "окремих" людей з оточення Леніна–Сталіна, тих чи інших секретарів райкомів і так далі...

— Аби виселити з мого рідного села 20 заможних родин, рішення, як відомо, приймалося у Москві. Потім його дублювали у Києві, далі — в області і районі. Для його виконання організувався спецзагін, який при сприянні працівників сільради уже безпосередньо займався депортацією. Отже, скільки людей було втягнуто у цю окремо взятую ситуацію, підрахувати неважко. Скористаймося законом арифметичної прогресії і побачимо: протягом сімдесятилітньої практики виконання рішень Центрального Комітету Комуністичної партії втягувало у свій вир мільйони комуністів. Говорити про окремі помилки безглуздо. Братися за повторне закорінення антилюдської ідеології злочинно. Я упевнений, ще нас гане той

час, коли КПРС судитимуть міжнародним судом. Благо, Нюрнберзький процес таку традицію започаткував.

— Отже, Ви, як видно, проти поновлення діяльності компартії?

— Я не мав би нічого проти існування компартії України, але з однією умовою: вона повинна братися за державотворчу роботу на терені нашої незалежності.

— У вирішальну для нації мить (серпень 1991 р.) комуністи зуміли піднятися над ідеологічним протистоянням і проголосували за АКТ нашої незалежності...

— Ми, укрпівці, дуже добре зоруміємо, що збудувати Україну зусиллями лише західних областей нереально. Наша партія працює над документами, які обґрунтовують концепцію об'єднання різних політичних партій під "одним дахом". Якщо говорити більш конкретно, то добре видно, що майже всі партії національно-демократичного спрямування мають тогочасні програми. На жаль, незважаючи на програмово-ідеологічну близькість, ми важко знаходимо спільну мову між собою. Дійти згоди заважають певні тактичні відмінності у діях партій. Подібна ситуація вигідна для всіх крайньо лівих та крайньо правих сил. Чи об'єднаємося — покаже час. Стосовно комуністів можу сказати конкретно: їх відверта діяльність на відтворення політичного союзу з Росією у формі СРСР чи якогось іншого динозавра є небезпечною для молодшої держави. Зрештою, направлена проти АКТУ, який вони підтримали. Але ми готові до діалогу та спільної роботи на терені державотворення. Час, зрештою, зрозуміти, що чергова спроба втілювати в життя ідеологію трьох марксистів від кабінетної науки стала трагедією для народів колишнього СРСР. Фортеця барачного соціалізму впала й померла.

— Пане Михайле, без серйозних зрушень на терені економіки подолати негативізм людської психології важко. Більше того, значні антиукраїнські сили роблять свою чорну справу, адже вину за сьогоднішні труднощі — глибоку матеріальну скруту — перекладають на державну незалежність України...

— Справді, нам важко. Зрозуміло, до кращого завтра треба перейти через гірке сьогодні. На жаль, людям важко пояснити, що українську спотворену економіку за рік-два не перебудуєш. До того ж, певному прошарку нашої суспільності важко усвідомити чітку економічну законичність: не розірвавши колоніальних виробничих зв'язків із Росією, ні держави, ні цивілізованого ринку не збудувати. Якраз цими труднощами маніпулюють наші імперкомуністи. Мовляв, лише вони можуть прихистити людину, увівши її у силове поле есесерівського державного захисту. Що тут скажеш? Психологію чи звички за день не переорієнтувати... Саме оцей "коник" завіз у нинішню Верховну Раду комуністичну більшість. Однак, після недавніх довиборів до вищого законодавчого органу внутрішньополітична ситуація в країні змінилася таким чином, що прокомуністичні сили в парламенті вже не здатні відродити антилюдський режим, але ще мають достатньо засобів для гальмування економічних перетворень і процесів розбудови держави. Широкою підтримкою соціально-економічних реформ український народ засвідчив неминучість краху облудної комуністичної іде-

ології. Однак, довіра громадськості до реформаторських сил підупала. Невиважені, часто некваліфіковані дії президентської команди та Кабінету Міністрів дедалі поглиблюють кризові явища і можуть звести нанівець саму ідею реформ.

— Мабуть, не тільки ідею реформ — саму державність, врешті-решт, адже сьогоднішнє підвищення цін, як на мене, було спровоковане Верховною Радою, яка руками комуністичної більшості проголосувала призупинення процесів приватизації, вдалася до грошової емісії, а тепер виступає проти передачі землі у власність громадянам України...

— Ви говорите про складові частини ідеологічного підґрунтя реформ. Тобто, йдеться про ринкову економіку. Але саме тут розходиться комуністична частина нашого парламенту з цілком класичною постановкою питання переорієнтації економіки. Вона не хоче реформ, тому маніпулює, тому блокує геть усе, що "вивозитиме" економіку з глухого кута й безвиході. І ціни, які прогалим вересня-листопада злетіли у 5–7 разів при зростанні заробітної платні у 2,5 рази, якнайкраще характеризують дії імперкомуністів. Подібне становище їм на руку, адже ідеологія лєнінського комунізму сильна лише там, де панує зубожіння і голод. Порівняймо хоч би сьогоднішній рівень життя Фінляндії, яка свого часу відчаліла від берегів Москви-ріки, пустившись у ті ринкові переговори, що називаються просто й зрозуміло: "економікою здорового глузду". До вікопомного 1939 року краще жили і Польща, і Чехія, і Югославія... Тому сьогодні я не дивуюся з того, що на айсберг "червоного чиновника" нашої вихнулись навіть ринкові заходи Президента, зазнавши адміністративно-бюрократичного удару... Що ж, недруги ринкових стосунків можуть із задоволенням потирати руки, заявляючи: ви хотіли реформ — розплачуйтесь! Отже, саме на дискредитацію нових ідей спрямовані дії противників економіки ринкового типу, бо за цим і скорочення виробництва, і безробіття, і дефіцит бюджету... Бажане, як знаємо, поле для ідеологічних спекуляцій. Зрозуміло, за таких умов уряд знову і знову використовуватиме механізми інфляції, видрукуючи безтоварні гроші чи буде змушений повертатися до чергового підвищення цін.

— Ситуація справді складна, на перший погляд навіть безвихідна... І все ж, вихід із тупика має бути...

— Республіканська партія, яка загалом підтримує намагання Президента провести радикальні ринкові перетворення, водночас не може погодитися з почерговістю здійснюваних заходів, бо це, на нашу думку, суперечить здоровому глуздові. Ми вважаємо, що сьогоднішній лібералізації цін мали передувати принаймні такі кроки: запровадження механізмів антимонопольного регулювання, створення резервів товарної маси, усунення основних причин кризи — кримінальної діяльності "червоних директорів" і хронічної заборгованості держави, внесення докорінних змін до податкового законодавства, відновлення масштабної приватизації на новій правовій основі. Звичайно, що помилковою і небезпечною є також лібералізація цін в умовах монополізму виробника одночасно з лібералізацією зовнішньої торгівлі. Зрозуміло, що за таких умов у найстисліший термін ринок України може швидко спустошитися.

— Для мене, пане Михайле, відрадною є Ваша думка про можливість співпраці Української Республіканської партії у творенні міцної незалежної держави з тими ж комуністами, не говорячи уже про інші політичні сили в Україні.

— Звичайно, бо коли я виступаю проти комуністів, то маю на увазі їхнє імперське спрямування, що для мене є антилюдським. У вільній політичній грі їхня участь цілком природна, але — за однієї умови: вони повинні діяти у межах України, за умов її неподільного суверенітету, без лаштування ідеологічних вітрильників на темні води Москви-ріки. Ця позиція УРП стосується також інших партій, що цілком природно для будь-якої цивілізованої держави. Не лише України.

— Бажаю Вам успіхів. Дякую за розмову.

Інтерв'ю з Михайлом ГРИГОРІВ.

УКРАЇНЦІ В АНТАРКТИДІ

18 грудня вперше над Антарктидою піднято державний прапор України.

Ця акція стала можливою завдяки британським науковцям, які запропонували безкоштовно передати Україні свою науково-дослідну станцію "Фарадей". За оцінками фахівців, її вартість перевищує десять мільйонів доларів США. Істотну допомогу дістали дослідники і від Міжнародного фонду "Відродження", звідки на організацію експедиції було одержано 20 тисяч доларів. Підтримала полярників і Верховна Рада України. ■

(Закінчення зі стор. 11.)

позицію — відмовляється від рішення СНД, а, отже, не бажає повертати культурні цінності державам співдружності, насамперед Україні. Слід підняти усі культурні, наукові, політичні сили і, посилюючись на уже підписаний документ, вимагати від Росії, щоб вона дотримувалася угоди. Цим займатиметься також Фонд сприяння українській культурі. Угода про повернення культурних цінностей нікому не дає права змінювати свою позицію.

Йшлося під час зустрічі і про українське козацтво. Леонід Кравчук, коли ще був Президентом, не підписав указу про українське козацтво, хоч до нього зверталися двічі. Нині він пояснив це тим, що наше козацтво могло розшаруватися — на українських та донських козаків. Отже, він тоді думав про те, аби не виникло протистояння між ними. Однак, нинішній Президент Леонід Кучма не побоюється підписати такий указ. Адже гак чи інакше козацькі формування існують, а якщо козаки Луганщини чи Донеччини проводять політику проги незалежності України, то їх потрібно притягати до відповідальності за чинним законодавством. Погодитися з Леонідом Кравчуком щодо обачності і відповідальності у політиці, звичайно, можна, але інколи зайва обережність, виваженість і зволікання приносять чималу шкоду Україні. Історія — це доводила уже неодноразово...

Загалом розмовою з Леонідом Кравчуком були усі задоволені. Бо нинішня його позиція значно ясніша, ніж коли був головою Верховної Ради чи Президентом. Говорив він одверто, щиро і... дипломатично. ■

SO-USE CREDIT UNION STUDENT SERVICE

Our unique STUDENT SERVICE* no-fee banking package provides Ukrainian post-secondary students with worry-free financial assistance, including:

\$100 in So-Use Credit Union shares
Daily interest, No-charge chequing account
So-Use automated banking Mastercard
with Interac and Direct Payment access
\$500 Line of Credit
So-Use Mastercard
So-Use Voice - Bank by phone
Scholarships

Call our Member Service Officers for details
of the SO-USE STUDENT SERVICE*

*Some conditions apply.

TORONTO
OSHAWA
MISSISSAUGA
So-Use VOICE

SO-USE CREDIT UNION BRANCHES

2265 BLOOR ST. W.
31 BLOOR ST. E.
26 EGLINTON AVE.

(416) 763-5575
(905) 432-2161
(905) 568-9890
(416) 760-9940

ОЛЕКСІЙ МІЩЕНКО: "Я ПРАЦЮЮ В СТИЛІ РОБОТИ ВІД СЕРЦЯ"

Важко зустріти людину, в якій би поєднувалися і величезний талант, і людяність, щирість, непересічний розум, і справжня інтелігентність, висока освіченість, і порядність... Все це сповна притаманне одній особі — художникові Олексієві Міщенку.

Його картини — то глибока думка, натхнення, буйство фарб. Ось "Сон баби Марії" — трагічна філософська робота мистця. Художник не випадково уникає деталізації і єдиним предметом, що несе ознаки певного часу, є українська селянська хата. Стара жінка, яка на очах глядача "занурюється" в землю, майже містично заворює. Засобами кольорової побудови картини мистець зупиняє мить, ніби хоче відвернути біду.

Кожна картина Олексія Міщенка — то цілий світ: це і горе, і щастя, і філософські роздуми художника.

"Чарівна трава-материнка" — ода траві, яка, за переказами, має властивості оберігів; "Вигнані" — трагедія старої людини, яка, проживши довге життя, нікому тепер не потрібна. Для підсилення трагізму ситуації мистець об'єднує образ старого з образом старого вигнаного собаки... Що можна до цього додати?

...Олексій Міщенко народився в селі Мокрець на Київщині у багатодітній родині.

"Нас було семеро в матері, — розповідає художник. — Змалечку я добре знав, що таке колгосп. То була тяжка виснажлива праця, за яку практично не платили. Та ще й примушували підписуватися на сталінські облігації. Тож доводилося мені влітку пасти гусей, аби їх потім продати на базарі в Києві для сплати податків та за ті облігації. Ми ніколи не їли досита, а масла й зовсім не пробували... Це "щасливе" дитинство і спонукало мене до подальшого навчання. Та й батькова підтримка сприяла моєму рішення. Він завжди говорив, що покладе своє життя, але діти його не підуть до колгоспу. Свою обіцянку він виконав.

Міщенко О. М.: "Чарівна трава материнка"
(мішана техніка, картон), 1993 р

Хоч в школі я вчився дуже добре, медалі мені не дали, бо це був привілей дітей родин, чії батьки були ближче до влади. Але мене підтримали у сім'ї, заспокоїли. Поступив до топографічного технікуму. Чому? Мені здавалося, що це має відношення до малювання — адже сам Репін працював свого часу в топографічній школі. Це тоді мало значення для мене.

Пішки обійшов Казахстан, чимало областей Росії, працюючи в експедиціях — це дало величезний життєвий матеріал, який знадобився мені у творчості. Особливо врізався в пам'ять степ, де одного дня, приміром, весь простір вкритий тюльпанами, а назавтра це яскраве диво зникає. Вразила мене і ковиля-трава — ціле море. А жакливі картини степових пожеж! Не забуду ніколи..."

Ще працюючи в Казахстані, Олексій відчув, що треба продовжувати навчання. Повернувшись додому, подався на підготовчі курси до Художнього інституту. Вчився малювання в студії при республіканському Будинку народної творчості. Того часу там викладали прекрасні педагоги з Художнього інституту. Це дало великий поштовх майбутньому художнику до подальшого навчання.

Аби вступити до Художнього інституту, Олексій працював і слюсарем, і малярем, і токарем, і штукатуром, викладав малювання в школі — всі ці знання згодом знадобилися мистцеві, вони сформували його характер.

Треба сказати, що і в технікумі, і в інституті Олексій вчився добре. Навіть одержував найвищу студентську стипендію. А потім пішло життя на виживання: що вмієш — те й роби. Працював у міській раді, в архітектурі, в реставрації (реставрував навіть Спасо-Преображенський собор у Чернігові). Згодом працював у видавництві дитячої літератури "Веселка" в Києві художником-конструктором, а потім — завідувачим художнім відділом.

"Мені поталанило проілюструвати кращу ліричну поезію для дітей", — продовжує розповідь О. Міщенко. — Ці книжки виходили величезними, фантастичними тиражами, але не залежувались на полицях книгарень. Та це була пейзажна лірика переважно російських класиків. Української лірики ніби й не існувало. За два роки я зробив 70 ілюстрацій, щоб видати українське подарункове видання — двотомник "На тихі води, на ясні зорі", але він не вийшов з посиленнями на те, що немає паперу..."

Ілюстрації до цієї омріяної книжки було зроблено у складній техніці акриловими фарбами. Небо в них — основний активний співучасник, яке у кольоровому вирішенні має величезне значення. ("Чисте, ідилічне небо у мене відсутнє, — говорить художник. — Який настрій у людини, таке враження має бути від неба"...)

Ця грандіозна робота сприяла створенню циклу праць "Прерія — Степ". Головним стимулом у написанні циклу було бажання зацікавити глядача давно забутими найстародавнішими духовними скарбами нашого народу — мітами й легендами дохристиянської доби.

Міщенко О. М.: "Український романс"
(мішана техніка, картон), 1993 р

"Фея квітів"... Образи фольклору хвилюють мистця, він вважає, що квіти — не просто породження природи, але в них закладені чарівні сили, які опікуються чарівною феєю.

На картині "Чи будем завтра між живих?" зображено або пожежу у степу, або землетрус. І людина — як Велес, як пастух, як божество. В цій ситуації звірі й люди — рівні. Вони не шкодять одне одному. Художник переконаний, що всі залишаються живими — про це свідчить ритмічна та кольорова побудова картини, де сюжет набуває святково-видовищного характеру. Цей твір — один із найфантастичніших у творчості О. Міщенка. Поєднавши, здавалося б, побутову реальність з мітичним домислом, художник зупиняє мить, створюючи блискуче, багатокольорове видовище.

У Олексія Міщенка сяє степ стовпами, веселками, це справжній фейєрверк в степу ("Новина"), земля проникає в небо, а небо — в землю завдяки майстерним засобам композиції, кольоровим плямам, відтінкам ("Степ — до неба"), чуються вранішні співи птахів і мовчання дівчини, що проводить козака ("Чому мовчиш?").

А ось "Український романс" — натюрморт, який на тлі пейзажу з блискавкою переходить в тканий гобелен, килим. Ця музика замирає у витканих птахів, візерунках. Краса пейзажу, квітів переходить в акорд витвору народного майстра — гобелен.

Або "Танцюючі скульптури", присвячені видатному українському скульптору-модерністу Олександрові Архипенку. Художник використав типові для нього скульптурні рухи в золотавій гамі...

Драматизм у творах Міщенка часто відтворюється у прихованій формі. Так, його "Степова мадонна" заводить глядача кольоровою плазмою степового вечора, коли фарби доведені до межі насиченості, а думки молодої матері сприймаються з особливою тривогою...

Море робіт. Талановитих, яскравих, які спонукають до роздумів. Твори художника зберігаються в 20 музеях України та зарубіжних колекціях.

1994 року у Канаді відбулася персональна виставка Олексія Міщенка. 72 роботи мистця представлено на ній. Виставка триватиме у Канаді понад рік.

Ідея її проведення виникла у видатного канадського художника українського походження Романа Ковалю під час відвідин 1993 року України через 50 років розлуки з нею. Адже колись він дав клятву, що не приїде на батьківщину своїх предків, доки не буде незалежної України.

З Романом Ковалем Олексій Міщенко познайомився ще 1990 року, коли в Канаді відбулася виставка української графіки і Міщенко був серед чотирьох українських художників.

"Пан Роман тоді надавав нам багато уваги, — розповідає О. Міщенко. — Ми побачили прекрасні речі — вітражі, іконостаси, фрески в церквах, побачили, що не "вмерли" на чужині наші мистці, такі як С. Гординський, Лео Мол, Роман Коваль, та багато інших. Дізнався я тоді також, що Роман Коваль ще й смілива, стоїчна людина. До 50-річчя голодомору в Україні в центрі Вінніпегу він встановив пам'ятник жертвам трагедії, зробив напис українською мовою, хоча йому та його родині погрожували, залякували. Полум'яний патріот України, він став співавтором пам'ятника Тарасові Шевченку у Вінніпезі. Це теж було подвигом, адже добитися цього місця для пам'ятника було майже неможливо.

Отож, приїхавши до Києва 1993 року, пан Роман зателефонував мені і запропонував привезти до Канади мої серії картин."

На виставці були представлені серії робіт художника "Прерія — Степ", ілюстрації до невиданої книжки "На тихій воді, на ясній зорі", інші твори.

"Речі в мене не натуралістичні, — веде далі мистець. — Я не підіграв у своїх роботах спогадам наших земляків про Україну — у віночках, танцях, вишиванках. Ідеалістично-фольклорне уявлення про Україну вже минуло.

Міщенко О. М.: "Метаморфози повноліття"
(темпера, картон), 1992 р

Сучасні молоді українці — то модерні люди, вони розуміються на різних видах мистецтва. Я прагнув показати, що у нас є мистецтво, яке має свої традиції, але подається мною у сучасному вигляді. Змагатися з Васильківським, Левченком — безглуздо. Ми живемо наприкінці ХХ століття. І треба шукати своїх шляхів, як висловити власне бачення світу, погляди. У творчості я ставив загальнолюдські проблеми — не хуторянство. Треба його якнайшвидше позбутися. Це довів і лідер нової школи в скульптурі О. Архипенко. Відійшли від традиційності й інші українські мистці. Адже на порозі вже ХХІ ст..."

Відвідуючи виставку, молоді люди залишали свої враження у книзі відгуків, писали, що щасливі, бо є українцями, мають такого художника, як Міщенко, котрий однієї з ними нації. Що пан Олексій модерний, але людяний художник.

Виставка О. Міщенка в Канаді зацікавила не лише українців за походженням, але й багатьох інших людей. Так, власник відомої у Вінніпезі галерії пан Клаус Гасенцер забажав придбати роботи Олексія Міщенка. Художник передав до його галерії сім своїх творів. Роботи мистця невдовзі будуть і в англійських художніх галереях.

Одним із головних завдань, які вирішує О. Міщенко у процесі роботи над картиною, є досягнення живописної нескінченності. Мистець прямує не стільки до предметної характеристики навколишнього світу, як до визначення стану предметів чи фігур у просторі живописними засобами. Він досягає враження переходу від одного плану до іншого кольоровими співвідношеннями. В результаті безперервності просторової хвилі, однорідності часток простору та предметів створюється уява їх дійсної єдності.

Міщенко О. М.: "Земля мати"
(темпера, картон), 1991 р.

ти. У кольоровій гамі кожної картини зберігається елемент драматизму: насичені червоні, зелені, чорні та коричневі кольори поєднуються в напруженій взаємодії, передають додаткові кольорові грані та гармоніюються у загальній кольоровій рівновазі.

Коли в Олексія Міщенка запитують, в якому стилі він працює, художник відповідає: "Я працюю в стилі роботи від серця".

Міщенко багато експериментує. Так, серед інших пошуків, він робить акварельні монотипи, його цікавлять нові техніки, накладення кольорів.

Олексій Міщенко не лише талановитий український художник. Він — громадянин, палкий патріот рідної землі, гуманіст і філософ. Мистця хвилюють проблеми естетичного виховання підрастаючого покоління. Адже нині не найращі часи для цього: замість справжньої літератури для дітей та юнацтва поширюється бульварна література, видавництва закриваються, батькам не вистачає грошей, щоб навчати своїх дітей — нині майже все платне, вчителі невдоволені своєю заробітною платою та умовами роботи — тож їх і не вистачає; вихованці Української академії мистецтв не можуть творчо працювати, бо знову ж таки, потрібні гроші — от і витоки "салонної" культури...

О. Міщенко хвилює і майбутнє української культури.

"Чому нам нав'язують єдиний інформаційний простір? — говорить художник. — Багатьом здається, що це прекрасно. Але треба пам'ятати, що для замороженої, знищеної культури, яка ледь починає відроджуватися, це буде останнім ударом, вона вже не підніметься. Адже в давнину, коли важко народжувалась дитина, радили відчиняти всі вікна, двері, ворота, а потім, аби дати можливість дитині зміцніти — все закривали, боячись протягів. Так і треба робити, аби не добити українську культуру, щоб інша могутня культура, чи антикультура, не поглинули нашу. Доки ми, українці, не засвоїмо, що Україна належить до однієї з прадавніх цивілізацій на нашій планеті, не навчимося відстоювати споконвічність українства — наша культура не відродиться сповна..."

Валентина СОКОЛЕНКО

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede)
TORONTO, ONT. M6S 1N4

TONY HRUBI
(416) 763-1851

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ МАРІЇ МАРИНЯК – КУМФ, 29 січня 1995 р.

Впродовж тисячоліть в історії західного мистецтва домінували чоловіки. І хоч римський вчений — Пліній, у своїй історії згадує аж 5 імен жінок-мистців грецької та римської старовини, про них, ані про їх праці нічого не відомо. З часів Ренесансу дійшли до нас не тільки імена декількох мисткинь, як напр. Sofonisba Anduissola, Propenzia de' Rossi та Artemisia Gentileschi, але збереглися також їхні твори. Щойно в XIX столітті зросло число мисткинь і це включає такі українські імена, як відомі: Марія Башкирцева і Софія Левицька.

Початок XX століття був добою розквіту мистецького авангарду і початком більш численної появи жінок у мистецтві, особливо в Україні та Росії. Між ними з України були жінки світової слави: Олександра Екстер і Соня Делане з Києва; Бойчукістки — Оксана Павленко, Марія Юнак, Софія Налиписька-Бойчук; менш відомі Марія Синякова з Харкова, Ганна Собачко і Марія Дольницька.

В мистецтві Канади по сьогодні домінують чоловіки, а в Україні хоч число талановитих мисткинь досить поважне, воно не дорівнює мистцям чоловікам. Як всім нам відомо, життєві обставини, в яких знаходилися, і ще досі знаходяться жінки, рідко були сприятливі для творчості. І тому я особливо радію успіхам мисткинь, спеціально українських, які своєю працею зменшують ці відстані в мистецькому світі.

Марія Мариняк народжена в Городку в Галичині. До Канади приїхала ще дитиною разом з батьками і молодшою сестрою. Виростала у Вінніпегу і тому ми з нею давні приятельки з Пласту — з того самого роя "Ластівки", а пізніше славного гуртка "Волюшки". Тоді я не знала, що Марійка має потяг до мистецтва. Щойно недавно я дізналася, що вона

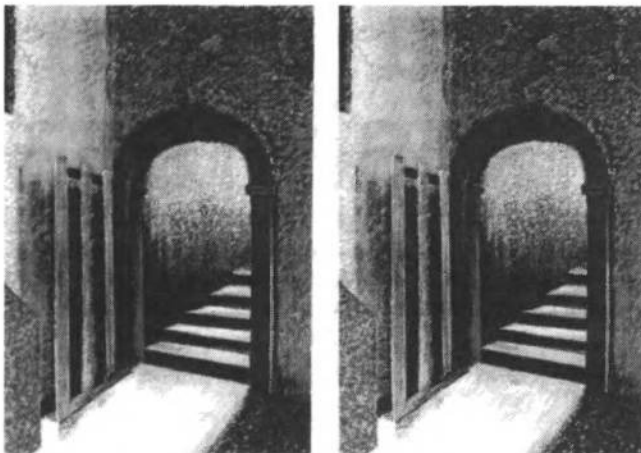
від дитинства хотіла малювати, але для того не мала потрібних обставин, бо її батьки не поділяли її замишування до мистецтва. Будучи слухняною донькою, вона стала мед-сестрою.

Вже пізніше, ставши мамою трьох дітей, Марійка дістала потрібну підтримку і заохоту для творчої праці від свого мужа д-ра Олега Мариняка. Іскра музи спалахнула, коли вона перебувала в Греції, де мала змогу рисувати і малювати. В 1979 році вона успішно закінчила студії мистецтва в Альбертському університеті в Едмонтоні, а ступінь магістра з мистецтва одержала в Інституті Алєнде в Мексико, в 1993 році.

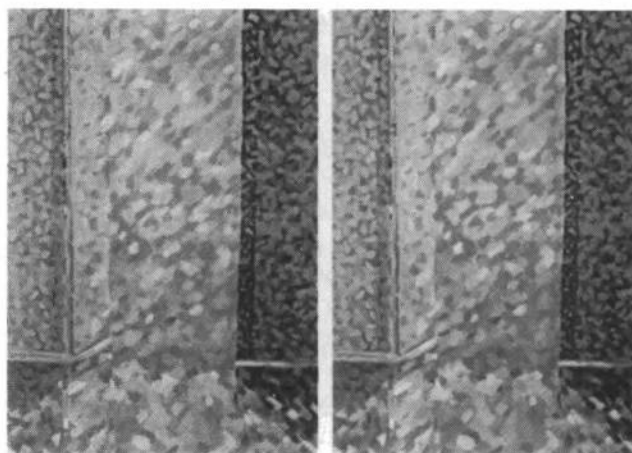
Сьогодні я маю приємність відкривати десятку особисту виставку мисткині, першу в українській галерії та серед української громади.

Найновіші праці Марії Мариняк є продовженням улюбленої тематики краєвиду. Крім того маємо інтер'єри, портрети, натюрморти виконані акрилом або пастелями, колажі та тривимірні конструкції з мішаних матеріалів.

Всі краєвиди виконані технікою площинного зображення кольорових мазків пензля, що нагадує розбиття кольорів та світлісні ефекти французьких імпресіоністів таких, як Моне, Ренуар і Пізаро, та нео-імпресіоністів, як Сюра, що вживав техніку крапкування т.зв. pointillism. Ціллю імпресіоністів було схопити гру світла, відблиск поверхні і тіней. Сюра повернувся до структури зображеного і придумав спосіб побудови об'ємності і форми через схему крапкування. Мариняк використала відкриття імпресіоністів і Сюра, але протилежно до нього, її мазки кольорів не ригористичні, палітра не описова, структурна побудова зображення більш свободна, або цілком розпливається в клаптиках барв.

Марія Мариняк: "Перехід III" (пастель на картоні).

Марія Мариняк: "Відкрите ательє No. 1" (акрил на полотні).

Імпресіоністи працювали на пленері, на підставі обсервації природи. Мариняк малює з уяви, хоч черпає надхнення з природи і фізичного довкілля. Кольорові мазки, якими вона гафтує свої полотна сповняють декілька ролей: головно експресивну та структурну. Часом переважає експресивна, як в картинах *"Захист загублених"* чи *"Відчуття весни"*. В них колір несе динамічне та емоційне напруження образів. Часом переважає більш структурна роль кольору, як в картині *"Коли нема сірого"*, де чіткіше виступають форми і визначення просторовості, де поєднуються форма і зміст.

Клаптиками різnorodних кольорів мисткиня також передає настрій, почуття і зміст своїх картин. Вона вважає, що мазки чи клаптики барв, якими вона вільно володіє в різних варіантах і насиченнях, — це метафора для "молекул або атомів, чи частинок пороку до яких повертається все людське життя".

Без сумніву можна ствердити, що у творчості Мариняк домінуючу роль відіграє колір. Сама мисткиня вірить, "що якісний колір, тобто динамічна взаємодія кольорів, це вимір в якому проявляється правдива особистість".

Mark Holton, куратор Галерії Конфедераційного центру в Charlottetown, Prince Edward Island, де відбулася особиста виставка мисткині, писав: "Поле зору Марії Мариняк — це світ кольору і світла, вільно інтерпретованих та уособлених духом та світосприйманням мисткині."

Angela Trowel, критик журналу *"Arts Atlantic"*, у рецензії на виставку Мариняк *"Landscapes of Inner Vision"*, літом 1991 р. в Gibson Gallery в Лондоні, Онг., пише: "...самозрозумілим для Мариняк є концентрація на важливості кольору, як передовий спосіб вислову, бо це є відлунням до багатой традиції і її української спадщини."

Цікаве явище у творчості мисткині — це картини інтер'єрів з відкритими дверима, з вікнами та пасажами. Між ними можна вирізнити *"Око"*, де спостерігаємо відкрите розетне вікно осяяне світлом з надвору, але ситоване високо вгорі картини. Це вікно у світ, символ життєдайності сонця, а рівночасно втілення стремління мисткині. Даліше варто звернути увагу на серію картин *"Перехід I, II, III"*. Це не тільки перехід через відкриті двері сходами вгору чи в невідоме, але також і вихід у ясність на перший план композиції.

Серія *"Відкрите ательє"* (це також назва магістерської виставки Мариняк в Мексіко) цікава тим, що помимо стіни з високим отвором відчуваємо вільний перехід з першого плану в глибину, яка власнито затрачується в миготінні мазків кольору і переливається у переднє поле.

Символіка і наявна багатозначність цих серій картин метафорична і можна вважати їх автобіо-

графічними пасажами життєвої і творчої особистості мисткині.

Вікном внутрішнього світу Марії Мариняк є 4 малі колажі-автопортрети: *"Радість"*, *"Журба"*, *"Студентка"* і *"Мисткиня"*, що рівночасно фізично розвішені, як вікна.

Багато картин на цій виставці були створені в часі дворічного побуту Марії Мариняк в Мексіко, де мисткиня позбавлена родинних обов'язків, могла вповні віддатися музи, шукати і знайти своє "я", на-ново відродитися.

На закінчення хочу звернути увагу на малий колаж, що ховається на стіні за вікном автопортретів, а саме на картину *"Відкрита книжка"*. Цей образ можна б назвати метафором творчості мисткині, яку подібно до відкритої книжки, кожний грамотний може читати, а прочитане розуміти по своєму. У творчості Мариняк фізичний світ переплітається з уявним, чи абстрактним і тому глядачі, що хочуть побачити предметність, можуть її віднайти серед барвистих мазків кольорів, а ті, що шукають формальних елементів знайдуть їх у мерехтінні барв, спрощених формах та площинності простору.

Марія Мариняк вповні віддана мистецтву. В цих найновіших картинах пізнати зріст мистецького вислову та технічне удосконалення. Пізнати, що мисткиня не стоїть на місці, не вдовольняється досягнутим, але шукає нових засобів самовияву, як видно з тривимірних споруд, які є результатом її останніх пошуків на дорозі самопізнання та творчого вислову. ■

Купуйте продукти в наших крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

- 2295 Bloor St. W. ● 199 Roncesvalles Ave.
 - 1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
- TORONTO, ONT.

Д-р Олександр Костирко
приймає в Скарборо і Торонто

Dr. Alexandre Kostirko
Family Dentistry

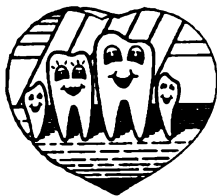
3000 Lawrence Ave. East
Suite 3306, Building B
Scarborough, Ont. M1P 2V2
Tel. 438-6747

2 Jane Street, Suite 505
Toronto, Ontario
M6S 4W3
Tel. 766-2853

ВІДОМА ДЕНТИСТИЧНА КЛІНІКА
д-ра ЯРОСЛАВА ШУДРАКА

Дає якісну професійну обслугову.

DR. J. SHUDRAK
AND ASSOCIATES

1555 Bloor St. W.
(на захід від вул. Dundas)
TORONTO, ONTARIO
M6P 1A5

Приймає за телефонним
домовленням і в нагалих
випадках!

Тел. 532-3002

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
WEST ARKA
BOOK & GIFT STORE
ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ — власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими vzорами в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилки пачок до всіх країн.

"ВЕСТ АРКА"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
та інші печива випікає
Українська пекарня

THE future BAKERY
& CAFE

власниками якої є Родина Вжесневських
— можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235
St. Lawrence Mkt. 366-7259
483 Bloor St. W. 922-5875
2199 Bloor St. W. 769-5020
M-C Dairy, 212 Mavety 766-6711

Ростислав ВАСИЛЕНКО

ПРО ТЕАТР, КІНО, СТУПКУ
І ЛЕТАРГІЮ

Коли ламається одна політична система і на її місце приходить інша, мов бруньки на весні з'являються нові мистецькі напрямки, стилі, пориви. Після закінчення визвольної війни театральне життя України ставало цікавим, давало нові паростки. Січові Стрільці, що опинились у Вінниці, мали Новий Львівський Театр з такими акторами, як: І. Рубчак, О. Рубчаківна, М. Крушельницький, А. Бучма і ставили Винниченка, Черкасенка та європейський репертуар на подив тодішніх обивателів, що звикли до української побутовщини. Той театр був пов'язаний з глядачами, впливав на публіку.

Глибоку реформу в театрі України зробив "Молодий Театр" Леся Курбаса, що виник у 1916 році, як українська театральна "Студія", а від 1917 року, як творчий колектив "Молодий Театр", що згуртував 32 молодих акторів, щоб творити мистецтво нової доби для нової Республіки. Серед них: Г. Юра, В. Василько, О. Вагуля, С. Бондарчук, О. Добровольська. Репертуар — від сучасної тоді української драматургії до світової класики: Л. Українка, О. Олесь, В. Винниченко, Софокл, Шекспір, Ібсен. Потім з "Молодого Театру" в 1922 році виник "Березіль". Ці театри тоді мали на меті формувати психологію публіки, впливати на маси, бути духовним гегемоном нового суспільства. Згідно з Курбасом є театр впливу і театр впливу, в першому головне зміст п'єси, глядач абстрактний до подій, дійових осіб, він пасивний спостерігач, але в театрі впливу стимулюється свідомість глядача, який активно втручається в життя (див. "Леся Курбас" Валеріяна Рєвуцького). На той час "Молодий Театр", "Кийдрамте", "Березіль" були новим фундаментом нового театального життя в Україні.

Побачивши, що театр впливу опановує глядача не з погляду радянської доктрини і знищивши "Березіль", влада впровадила в мистецтві стиль антимистецького соцреалізму, щоб впливати на глядача в бажаному владі напрямку. З'явилися п'єси, кінофільми про "легендарних" Чапаєва, Щорса, Котовського, "Ми з Кронштадту", "Людина з рушницею", "Правда", "Загибель ескадри" Корнійчука тощо. І ось прийшла II Світова війна, що змінила не тільки мистецькі напрямки, а зломил життя, народи, поділила світ. В кривавій загляді війни уцілілі театри України намагалися відірватися від радянщини. Найактивнішим був Львівський Оперний Театр, де у відділі драми: В. Блавацький, Й. Гірняк, О. Добровольська, І. Іваницький, П. Сорока, О. Яковлів ставили "Мину Майзайла" М. Куліша, "Облогу" Ю. Косача, "Батурина" Б. Лепкого, "Тріумф прокурора Дальського" К. Гупала (розстріляного німцями), "Гамлет" В. Шекспіра (перший раз на українській сцені). Взагалі від 1941 до 1944 року цей театр поставив 18 опер і оперет, 5 балетів та 24 драми і комедії. А на Наддніпрянщині під час II Світової війни працювали театри в Києві, Полтаві, Миргороді, Вінниці, Черкасах, Лубнах, Ромнах (де німецька комендатура, як і в Києві, заборонила п'єсу Старицької-Черняхівської "Гетьман Дорошенко"). В жорстоких умовах окупації на

Великій Україні і в Галичині театри дали сотні вистав для сотень тисяч глядачів (для прикладу — Велико-Сорочинський Театр за рік зіграв 63 вистави, Черкаський за два роки — 116 вистав, котрі дивились 42 тисячі осіб. Книга "Наш Театр", том I). І репертуар був для пробудження національної свідомості. А праця Київської Капелі Бандуристів Григорія Китастого, аж поки їх німці не посадили до концтабору.

Але по війні Україна знову була в складі СРСР і поминаючи звірячу розправу з населенням та Гулаги, соцреалізм знову забив кіл у свідомість підвладних рабів. З'явилися п'єси, фільми про перемогу: "Велика перемога радянського народу", "Фронт", "Готель Асторія", "Нава-ла", "Російські люди", "Російське питання" і т.д. Правда, було кілька фільмів і без комуністичної ідеології, з більш людськими емоціями, напр. "Баляда про солдата" чи "До-ля людини" із знаменитим Бондарчуком. До речі, цей прекрасний актор мріяв втілити на екрані образ Тараса Бульби. Не вийшло, пішов з цього світу. Серед драматургів з'явилися: О. Коломієць і М. Зарудний, в п'єсах яких знову советська сіризна, колгоспна тематика, запрограмована вищість героя комуніста. І хоч обидва драматурги талановиті, сірий соцреалізм робить їхню творчість нецікавою для інтелектуального, думаючого глядача.

Але те, що зараз відбувається з репертуаром в Україні є і подиву гідне, і непростиме. Коли перед тим над драматургом, режисером, актором тяжів репертуар, партперегляд і вся ідеологічна гільйотина, то в чому справа тепер? Чому театральне мистецтво перебуває у вільній Україні в летаргії, а фільмове мистецтво здебільшого захарашене бойовиками, сексом, гангстерством та іншим сміттям? Камо грядеши, Мельпомено вільної України?

Пригадую, восени 1991 року, в часі, коли я брав участь в Київському Театрі ім. Франка, в Концерті Майс-грів Мистецтв на пошану І. П. Багряного, я мав розмову з художнім керівником театру Сергієм Данченком, пропонуєчи йому п'єси Багряного "Морітурі" і "Розгром", які я в свій час з успіхом ставив в Австралії. В реакції С. Данченка відчувалось вагання, мовляв, Багрянний тут невідомий і т.д. Знаючи широкий художній діапазон Сергія Володимировича, я був певний за успіх Багряного у Франківців. Не вийшло. Два роки пізніше, в Київській "Українській Газеті" з'явилась стаття "Не той тепер Данченко, а де знайти кращого?", де заторкнуто репертуарну безбарвність театального флагамена України. Провідна акторка театру Наталя Лотоцька спостерігає, що: "Тепер взяв напрям на зарубіжні твори, на перекладні. Це легше і простіше. По друге, п'єс на сучасну тематику немає" ("У. Г.", 8.07.1993 р.). Ця стаття викликала брижі на театральній поверхні. Пізніше було вияснення Н. Лотоцької в "Культура і життя", але не можна не погодитись з Лотоцькою — сьогодні провідний театр у вільній Україні не є репертуарним флагаменом. Ось репертуар за грудень 1994 р.: є українська класика ("Сто тисяч", "Вій", "Лиха іскра...", "Талан"), є казки, мюзікл, є переклади (Кальдерон, Гайт, Булгаков), але нема репертуару впливу, що стимулював би сьогоднішнє розгублене суспільство. Лотоцька каже: п'єс немає. Так, але не зовсім. Той же Багрянний, Улас Самчук, Косач, Хвильовий, Гупало, а як би була на часі "Бояриня" Лесі Українки (яку в Торонто успішно

ставив аматорський ансамбль "Муза"), "Домаха" Людмили Коваленко, "Батурин", "Мотря" Б. Лепкого. Хто хоче знайти — знайде, поки сучасні українські драматурги прокинуться з летаргії.

Є в Театрі ім. Франка вистави-старожили "Тев'є Тевель", "Украдене щастя", "Суєта" та інші, що здобули визнання глядачів, але сьогодні Україна самостійна Держава, визнана світом, не вже творчі сили не розуміють, що глядачеві потрібний репертуар, який допомагав би його переродженню в умовах нової доби? Поставив тепер театр "Росмерсгольм" Ібсена, але не зважаючи на славу автора і чудову гру акторів з Богданом Ступкою в головній ролі, що ця п'єса дасть сьогоднішньому дезорієнтованому глядачеві? П'єса заторкає абстрактні етичні проблеми в пригнічених тонах (Ребекка, Росмер, Кроллі). Віднаходити незбагненність жіночої душі було притаманне добі емансипації. Чи побачить глядач після виходу з п'єси світло в кінці тунелю, чи попаде в ще більшу депресію, коли головні герої вкінці кидаються під млинове колесо? Ібсен є великий драматург, але завдання театру сьогодні бути зв'язаним емоційно і духово з новою епохою. Нове важке життя в Україні диктує мистецтву нові, небувалі досі вимоги. А по Україні сьогодні театри переживають побутово-етнографічну жвачку, або чужоземні переклади. Сьогодні театри перебувають на господарському розрахунку, держава майже не допомагає, старим репертуаром публіка не дуже зацікавлена, минулого літа, наприклад, Театр ім. Франка не виїхав на гастролі з браку грошей, як повідомило Управління в справах Мистецтв.

Театри гублять свою питому вагу. Як аналізувати такий випадок в м. Луцьку, що здавна був театральним свідомим? Восени минулого року, там гастролювали Рівничани з виставою "Сльози Божої Матері", про Голод 1933 року, за романом Уласа Самчука "Марія". Глядачі — учні середніх шкіл м. Луцька, разом зі своїми учителями. Заля була повна. Під час вистави учні насміхались з артистів, реготали, коли хлопчик ніс скибку хліба на могилу померлого від голоду брата, а вкінці вистави кидали в артистів каштани, б'ючи, як по мішенях. На протест Волинського телебачення не було реакції. Не національне відродження молоді, а виродження, посилене американськими секс-бойовиками.

Є театри, що роблять епоху, є актори, що роблять театр. Театр одного актора. В грудні минулого року я бачив Богдана Ступку, народного артиста, раніше СРСР, а тепер України в ролі Поприщина в "Записках божівільного" Миколи Гоголя. Це було в Нью Йорку. З ним виступав його син Остап в ролі Наглядача. Я бачив Богдана Ступку у фільмах "Білий птах з чорною відзнакою" (Орест), "Гріх" Винниченка (Сталинський), "Украдене щастя" (Микола), на сцені Театру ім. Франка в "Енеїді" (Котляревський), і тепер в Нью Йорку, в "Записках божівільного". Тому, що Театр ім. Франка — це моя Алма Матер (я там закінчив Театральну Студію, 1936—1941), мене цікавлять франківці. Тепер в Києві я виступав з заслуженою артисткою України Галиною Яблонською, у мене в Оттаві зупинялись заслужені артисти України: Богдан Бенюк і Петро Бенюк (заньківчани). І ось зараз Богдан Ступка. Його Попрошин і Остапа Супки Наглядач це концертно зіграна пара в досконалих мізансценах ре-

жисера Василя Сечина. Коли підходити до гри Богдана Ступки з історії світового театру, то я наслідуюсь його зарахувати до акторів внутрішнього горіння, таких як David Garrick чи Edmund Kean. Можливо, це задалекий стрибок в історію, але з того, що лишили нам театрознавці, виникає паралель — обидва створили незабутні образи Шекспірівського Річарда III; обидва, згідно критики зрушують глядача, випромінюючи внутрішню силу і ведуть його за собою; обидва з престижних театрів. Як і у Kean(a), так і у Ступки нема імпульсивної гри, все враховано і розплановано на пробах, критики зазначили, що в кожній ролі Кean був інший, цілком вживався в сценічний образ, абстрагуючись від публіки. У Ступки ви відчуваєте затамовані пристрасті ("Украдене щастя"), раптові зриви емоцій ("Записки..."), галантну перфідність ("Гріх"), легкість іронії в подиху століть ("Енеїда"). Досі Богдан Ступка зіграв 57 ролей на сцені і багато в кіно. І працює над новими образами, наприклад, Григорія Сковороди. Він ще молодий, щастя Боже!

Отже, актори для нового репертуару в Україні є, і я певен, що вони мають творче дерзання розбудити приспану режисерами і Міністерствами Мельпомену. Хочу згадати, що не так давно, Київське Товариство "Україна" запрошувало мене поставити "Морітурі" Багряного. Я плянував Київ, Харків (де автор сидів роками в одиночці), чи Одеса, Донбас. Запропонували Львів. Справа тяглася з рік і з того нічого не вийшло, хоч я п'єсу вислав наперед, дирекція театрів не була готова для вистави, що заперечує доктрину марксизму і розкриває весь жах комунізму. Краще ставити побутовщину чи перевірені перекладні речі. Безпечніше. Але проблизком світла є постановка Кабінету Міністрів України про створення Державного Центру Театрального Мистецтва ім. Л. Курбаса. Одна премія на два роки буде видаватись за кращу режисуру, акторську та іншу працю, пов'язану з театром.

Може трохи інакше стоїть справа з кіно-продукцією, бо голова Департаменту Кіно — Л. Череватенко розуміє проблему гегемонії низькоякісної американської продукції на екранах України. Ось, наприклад, що йде сьогодні на екранах Києва. З 60 фільмів, оголошених в тижневій газеті "На екранах України" згадаю з десятка: "Погані дівчата" (США), "Тіло як доказ" (США), "З пістолетом наголо" (США), "В ліжку з Мадонною" (США), "Вікно спальні" (США), "Аромат кохання" (Франція), "Божівільний готель" (США), "Круте дівчисько" (Франція), "В пошуках мільйонерші" (Росія), "Грішниця у масці" (Росія).

Але є заходи повернення в Україну творчості українського кіномистецтва, що виявилось в кіно-відео-телеринку в Києві "Українська Перспектива". З 20-ти фільмів виставлених на продаж — 16 українських студій. Після показу фільмів, були закуплені кінопрокатниками "Довженко-Фотогоюд": "Записки кирпатого Мефістофеля", "Кисневий голод", "Чия правда, чия кривда" — про сьогоднішню долю ветеранів УПА (цей фільм А. Микільського викликав гарячу дискусію, але закуплений). Висвітлюються такі фільми, як: "Геть сором" Хвильового — про руйнацію моралі після Революції, "Довженко — Щоденник 1941–1945" Миколи Вінграновського — про жахливу долю України. Фільм знімали 28 фронтових кінорежисерів, половина загинули, "Вавилон ХХ", "Білий

птах...", "Кайдашева сім'я", що нагадує сьогоднішні сварки в суспільстві від духовної обмеженості та браку культури. Його виготовував добродійний фонд Святої Марії, що вболіває за нинішній стан культури. Минулої осені на Покрову, в 52-річчя утворення УПА, було проведено І-ий Всеукраїнський Культурно-Мистецький Фестиваль в Гусятині Тернопільської області — "Гусятинські барви", що тривав до Різдва цього року. Було показано 15 кінофільмів про УПА, як воюючу Армію Самостійної Держави. Деякі з них: "Останній бункер", "Вишневі ночі", "Нам дзвони не грали, коли ми вмирали", "Секретний ешалон", "Чия правда, чия кривда", "Здобути або ж не бути", "Провожала маги свого сина".

Микола Вінграновський працює над фільмами "15 Столиць України", я бачив перший фільм — "Галич, Чигирин, Батурин", де в півторагодинній стрічці глибоко проаналізовано нашу історію за сім століть. Працюють над філософською притчею про Сковороду Віктор Політов з Богданом Ступкою. Отже, виглядає, що кіно-індустрія все таки намагається утримати зв'язок з сьогоднішньою Україною краще ніж театр. Принаймні українська тематика пускає паростки. Хоч у Кіновернісажі "Відкрита Зона '94" наголошувалась популяризація кіно Росії та країн СНД, був спеціальний інформативний показ "Нове кіно Росії". Проте надіємось, що "Українська Перспектива" з її метою повернути на екрани України українське кіномистецтво, продовжуватиме роботу і по першому буде другий кіно-відео-теле-ринок. А поки що молодь захоплюється такими "шедеврами", як "Стервятник" (США), "Жінка в полум'ї" (Німеччина), чи "Плоди пристрасті" (Франція).

А що йде в інших театрах Києва? В Національний Опері і далі "Наталка Полтавка" та "Запорожець за Дунаєм", "Лісова пісня", "Ніч перед Різдом", також світова класика. Молодіжний Театр — "Сватання на Гончарівці", "Шельменко-денщик", "За двома зайцями". ТЮГ (Театр Юного Глядача) — "Справжня Бразилійська кави", "Ша-ша-ша".

Не знаю, чи в театрах для молоді ідуть твори Олексія Кобця (Варавви), Андрія Чайківського чи Кащенко. Виховувати підлітків треба вже тепер і то негайно. Щоб не повторились випадки, як у Луцькому Театрі.

Отже, гряде нова доба в Україні, формується нове світосприйняття. Хто допоможе цьому формуванню, як не національне українське мистецтво? Де ж ті драматурги, режисери, композитори, що відчують подих доби? Коли зникне їхня летаргія? В нашій багатомільйонній нації талантів є багато. Є також і наслідки 70-ти річного рабства. Слово за Міністерством Культури! ■

УКРАЇНА ВТРАЧАЄ НАУКОВІ СИЛИ

"Триває процес втрати наукового потенціалу України" — під таким заголовком газета "Вечірній Київ" 4-го січня опублікувала статистичний матеріал Української Інформаційної Служби. Згідно з даними Міністерства Статистики, в останні роки спостерігаються негативні тенденції розвитку науки в Україні.

Виявляється, що тільки в 1993 році з наукових установ України вибуло 527 докторів наук, з них 68 виїхало за межі держави. Ця цифра в 1.7 раза більша, ніж у 1992 році. Цікавий такий факт: до Росії виїхало 39.6 відсотка докторів наук, до США — 32.3 відсотка. ■

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ НА МЕЖІ ДВОХ ЕПОХ

(До 100-ліття з дня народження)

М. Рильський

*"Історія мого життя
— це частина історії моєї Вітчизни"
(Із автобіографії Тараса Шевченка)*

Ці слова бринять у душі переконливо, коли намагаємось осмислити 100-річчя від народження чи не найбільш освіченої і діяльної людини, великого поета-мислителя, знаменитого перекладача та визначного українського культурно-освітнього діяча Максима Рильського.

Максим Тадейович Рильський народився 19 березня 1895 року у Києві, в заможній шляхетській родині. Його батько Тадей народився в 1841 р. у с. Романівці на Київщині в польсько-шляхетській родині. Під час студій батько Максима зустрів у Києві визначних українських культурно-освітніх діячів, серед яких були В. Антонович, М. Драгоманов та цілий ряд інших, які ввели Тадея до Старої Київської Громади, що активізувала тодішнє українське життя. Ця Громада працювала за принципом Драгоманова: "Годі вже нарікати, що нас б'ють. Мало кого б'ють у цьому світі. Світ співчуває не тим, кого б'ють, а тим, хто вміє відбиватися."

Ідеї київської громади вповні захопили Тадея Рильського і він став прихильником української справи до такої міри, що в батьківському маєтку організував школу і в ній активізував українську молодь, навчаючи її про історичну славу українського народу. Сам писав статті до журналу "Основа" під псевдонімом Максим Чорний. Українську справу популяризував в польській газеті "Глос", описуючи княжі і гетьманські часи України й опрацьовуючи етнографічні, фолклорні та економічні проблеми Наддніпрянщини.

Відомо, що в Києві постав у 60-их роках Дев'ятнадцятого століття живий рух, відомий під назвою "хлопоманія". До цього руху належали польські аристократи, які працювали для добра українського народу. Визначне місце серед них займали Тадей Рильський, Павлин Свенціцький, серед них були також українці і росіяни.

Мама Максима була вродливою україною з с. Романівки, де знаходився маєток Рильських. Тому наймолодші роки свого життя Максим часто перебував на лоні природи в гостях своїх одних і других дідусів. Однак більшість своїх юних років Максим проводив у Києві серед українських культурних середовищ. На його формування думок мала великий вплив родина Лисенків, з якою батьки Максима щиро приязнилися. Ця знаменита родина не лише розбудила глибокі почуття хлопця до класичної музики, але в основному надхнула любов до української культури, пошану до славної минувшини українського народу. Був це бурхливий період, в якому жили і розвивалися ідеї Кос-томарова, динамізували життя революційні вірші Т. Шевченка, надавали тон провідники перших україн-

ських політичних груп. Існувала так звана українсько-фільська течія в польській літературі, яка почавши від Шимоновича і Зіморевича, розинулась в "українську школу" на чолі з Мальчевським, Гоцинським, Зельським і Словацьким і тими, які продовжували цю працю Вінценз, Лободовський, Яровський, Анджеєвич, Войцеховський та інші. Великий вплив на Рильського мали також праці М. Грушевського, Вагилевича, Шашкевича, Зубрицького, Куліша, Франка, Лепкого та інших.

Ця культурна потужність цілком захопила душу талановитого хлопця і українська культура для нього стала підсонням, з якого світло несло йому душевній радості життя.

Середовище, в якому перебував хлопець не лише любувалося прекрасною національною вишивкою, яка оздоблювала оточення і ношу, не лише захоплювалося національними танцями, але й давало змогу вслухуватись в нюанси народної і класичної музики, в цікаві дискусії, вдивлялись в малярство, скульптуру, архітектуру, пізнавати історію, літературу свою і далекого зарубіжжя. Все це допомогло хлопцеві в успішному навчанні з вирішенням закінчити київську гімназію.

Батьки Максима посилають його після того на медичний факультет, однак перемагають всесторонні зацікавлення історією та літературою і Максим переносить на Історично-філологічний факультет Київського університету і закінчує його в роки війни і визвольних змагань українського народу. Деякий час вчителював у сільських школах, але не знаходячи в цьому повного вдоволення, віддається цілковито літературній праці. Його тяжіння до творчо-поетичної праці починається надзвичайно рано. Коли йому виповнилося десять років життя, його вірші почали друкуватися в газетах. В 1910 р. вийшла його перша збірка "На білих островах", яка заповідала, що в українську літературу входить новий надійний талант. Відтак появилася збірка "Під осінніми зорями". Багато віршів написаних під час визвольних змагань залишилися невиданими. Перебрані вірші виходять збіркою вже за радянських часів "Синя далечина" (1922), "Поєми" (1925), "Крізь бурю і сніг" (1925), "Тринадцята весна" (1926), "Гомін і відгомін", "Де сходяться дороги" (1929) та інші.

Перші роки в радянській займанщині не були ще такими агресивними у відношенні до національних літератур, ці роки Максим Рильський використовує на доглибину обзнайомлення з поезією різних народів, вивчає античну міфологію, наближається до гурту неокласиків, наполегливо працює над собою, уперто по-

глиблює свої знання, студіює різні науки, пізнає чужі мови, ґрунтовно знайомиться з філософією і соціологією.

На переломі ХІХ і ХХ століть українська література досягає високих вершин у своєму розвитку. Заясніли такі творчі таланти, як: І. Франко, Л. Українка, О. Кобилянська, М. Коцюбинський, В. Стафанік, М. Черемшина, Б. Лепкий, О. Олесь та визначне місце тут займає і М. Рильський.

За советської влади серед живих з усіх неоклясиків залишився тільки сам М. Рильський, якому довелося пережити арешти і приниження, чути біль і стогін народу, але якого в цій трагедії чудом страшного насилля оминула смерть, давши йому змогу стати своєрідним мостом через комуністичне провалля.

Деякі критики твердять, що досить було Рильському перекласти "Божественну комедію" А. Данте та "Пана Тадеуша" Міцкевича, твори Словацького і Тувіма, щоб остатися безсмертним в літературі. Українська мова в тих перекладах виросла до рівня найбільш розвинутих мов і літератур світу, а переклад "Пана Тадеуша" вважається найбільш досконалим, його мистецька форма перевищує оригінал. Трудно собі уявити, які скарги міг би був створити Рильський, якщо б не був зв'язаний комуністичною диктатурою. Та якою була б сьогодні українська література, якби комуністична система не знищила провідної верстви українських письменників.

І М. Рильського вмотують в провокативний процес СБУ, погрожують засланням або розстрілом, якщо не співатиме пісню партії ганьби й терору, за якою по сьогоднішні дні ночами плачуть деякі вислужники.

Рильський обирає шлях на життя, щоб зберегти себе для творчої праці, пише декілька вимушених творів. Однак він не заломався до тої міри, як Павло Тичина і не дозволив себе зацькувати до самогубства, як наприклад, визначний прозаїк Микола Хвильовий. В цих брутальних умовах один сказав більше, другий менше; один вибрав смерть, другий життя. Спекулювати тут про героїстично просто нечесно. Авторитет Рильського скоро зростає і режим був змушений з цим рахуватися. Його твори дорівнювали вже тоді найкращим зразкам світової поезії. Він стає безкомпромісовим оборонцем української мови, тільки завдяки йому в Україні появляються окремі надзвичайно вартісні видання.

Доля Рильського пригадує народну казку: як один скрипаль упав уночі у вовчу яму, де був вовк. Щоб вовк його не з'їв — скрипаль мусів безперервно грати вовкові, вдаючи деколи вовчі завивання. М. Рильський, мабуть, передбачував свою долю, ще у 20-их роках, пишучи:

*Чорний вихор, незнаного жаж,
Недобиті, розбиті святині...
...із нелюдським смичком у руках
Флорентійських ночей Паганіні...*

Вийшло сорок сім книг поезії М. Рильського, з того біля тридцяти книг із "вовчої ями", численні наукові праці, пройняті одним болем — любов'ю до України, як ліки, які в затроєній атмосфері москов-

ського свавілля мали оздоровлювати духово українську людину. Вічна ганьба народовбивчій російсько-большевицькій системі, ганьба усім тим, які намагаються в наші дні відродити комуністичну партію, організатора терористичної імперії зла.

В Києві у 1969 році вийшла друком частина літературних нарисів чи радше споминів Юрія Смолича про визначних діячів України п.з. "Розповідь про неспокій триває". У цій книзі чимало місця присвячено М. Рильському, Ю. Яновському та іншим. Тут можна відчуті методи переслідування тих діячів української культури, про яких згадує автор. З книги дізнаємося, що так перед II-ою Світовою війною, як і після неї, центральною постаттю гострої і дошкульної критики був саме М. Рильський. Для пригнічення його діяльності були організовані величюдні збори, на яких висупав один з найбільших погромців української культури — Каганович, називаючи Рильського контрреволюціонером, петлюрівцем, представником і оборонцем куркульства. Ця напастлива, суворі і брутальна критика була отруйною, коли додати, що була вона коментована в садистичний спосіб у різних газетах і журналах.

З більшою відвертістю передає цей трагізм Яр Славутич у книзі "Розстріляна муза", в якій говориться про фізичне винищування українських вчених, мистців пера і слова, тих, які творили шедеври, оспівували волю і людську гідність. Ця книга призначена для всіх тих, хто бажає пізнати правду про дійсність і про погиблих, цькованих вчених, письменників, композиторів, мистців-акторів, політиків, журналістів та інших діячів українського народу. Пам'ять про них і їхні заповіді особливо важливі в наш час, коли тиранія впала, але її сили зла підводяться до життя.

На волю з пазурів імперії вийшли духово окалічений Остап Вишня, Павло Тичина, В. Сосюра та серед них і наш ювіляр — автор "Слова про рідну матір" і "Жагу". Залишився, щоб передати естафету своїм дітям шестидесятникам, щоб розказати світові гірку правду про Україну та допомогти своєму народові покласти тривкі підвалини під будову незалежної української держави, в яку повсякчасно вірив.

Щоб вповні зрозуміти дійсність, в якій жив і творив Максим Рильський, не можна пропустити праці Івана Біласа п.з. "Комуністична партія, НКГБ, Максим Рильський і Служба безпеки Організації українських націоналістів". В цій праці автор використав численні архівні документи НКГБ, обґрунтовуючи диявольську підступність злочинного апарату, який був ініціатором побудови фікційної ОУН, до якої провокативно мав бути втягнутий М. Рильський, щоб тим способом його ліквідувати. На підставі тих документів складається враження, що Рильського хтось із довірених друзів попередив від запланованої акції.

Чи зрозуміють всі ці інтриги і механізми, якими послуговувався ворог, нинішні псевдооборонці україн-

**ЗРОБІТЬ КОРИСНУ ПРИСЛУГУ
СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ,
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НИХ
ЯК ПОДАРУНОК ЖУРНАЛ "НОВІ ДНІ"!**

ської справи, галасливі у своєму пустослові, які в першу чергу віддано борються за срібняки, забуваючи про те, що в обговорюваних постатей, Україна була в центрі їхнього життя, ніколи як предмет наживи.

Авторові цієї статті пощастило особисто пізнати М. Рильського в 1958 році у Києві. Студіюючи в Київському університеті, мій приятель-однокурсник Іван Тимчина якось нав'язав контакт із М. Рильським, який нас обох запросив до себе, показав свою багату бібліотеку і провів з нами надзвичайно цікаву і теплу розмову. Не була це зустріч для нас якась вийнятова, нас часто запрошували професори, деякі письменники, як заграничних студентів, через ці зустрічі вони довідувалися про життя в тодішній Польщі, яка була сателітом московської імперії, але при великих національних внутрішніх свободах.

Говорячи однак з Рильським, відчувалося його велич і ту всенародну цінність, на яку повністю заслуговував. Колись, пам'ятаю, ми групою йшли у вечірніх годинах Хрещатиком, під час сніжної морозної зими і раптово проти себе побачили в довгих кожухах Рильського, Тичину і Малишка. Ця зустріч залишилася в моєму серці на завжди. Їхній погляд наповняв якоюсь гордістю, впевненістю і задоволенням, відчувалося в їхньому слові якесь батьківство. Здавалося, що в Україні не може статися нічого страшного, поки цією землею крокують ноги, за словами Франка, того національного Мойсея.

Так склалося, що в 1959 році мене і Степана Козака — тепер професора і керівника української філології варшавського університету, відряджено на святкування 150-річчя від дня народження Юліюша Словацького до Кременця. В тих святкуваннях головну роль мав М. Рильський, який їдучи своєю машиною з Києва до Кременця, радо нас із товаришем забрав, через цілу дорогу розказував найрізніші цікаві пережиття, історичні події, а особливо ми мали змогу докладно ознайомитись із життям та творчою діяльністю Словацького. Рильський з особливою пошаною відносився до Словацького, визнавав його поетом не лише Польщі, але Європи, підкреслюючи його талант, любов до Вітчизни і його взаємозв'язки з Україною, в якій вперше побачив небосхил. Розказував і цитував напам'ять свої переклади на українську мову. Під час подорожі, пам'ятаю, як з великої торби Максим Тадейович нас угощав цукорками, які за його словами мали відвертати увагу від хотіння курити цигарки.

Кременець на всіх нас зробив надзвичайно приємне враження, мальовниче положення міста з горами, де не-де видніють з них скелі. В місті чисті будинки, серед яких церква і римо-католицький костел, славна Кременецька гімназія та маєток і забудовання, де народився Словацький, вулиця з його назвою, музей, у якому зберігаються пам'ятки поета. Урочистості відбулися на високому рівні, на жаль, імен польської делегації не пам'ятаю. Після тридневих урочистостей М. Рильський залишився в Західній Україні, я із своїм товаришем з Тернополя до Києва повернувся літаком т.зв. "Кукурузником".

Обдумуючи ці святкування, ми з товаришем були згодні, що життя М. Рильського було Божим даром на ті часи для України.

Він був не лише поет, теоретик, практик, він був надзвичайно сильною індивідуальністю, як людина, як учений і головне, як політик і дипломат, розумний, високо освічений і зрівноважений. Був середнього росту, з допитливими очима з втомленим на погляд обличчям, але здорової будови і самовпевненої поведінки. Наділений був Божою іскрою великого таланту, працьовитістю, стійким характером і здобув собі загальне признание і авторитет, який у наших молодих тоді умах зростав до українського титана. Його любили і шанували всі студенти, радо йшли на авторські зустрічі і деякі нам навіть заздрили ближчого знайомства з ним. Його популярність була широкою не лише в Україні і в бувшому Союзі, вона сягала на цілу Європу, а особливо на країни т.зв. соціалістичного табору.

Коли після страшного переслідування українців у Польщі в червні 1956 року створено УСКТ, зараз після його появи відвідав Варшаву М. Рильський, подаючи конструктивні поради новоствореній Головній Управі та редакції "Нашого Слова", вдержуючи з нею живий контакт. В дні 16–18 вересня 1959 року знову прибуває до Варшави з доповіддю про життя і творчість видатного українського письменника, а головне режисера Олександра Довженка, відвідуючи УСКТ та редакцію "Н. С." Під час зустрічі з українським активом у Польщі, Рильський поінформував присутніх про діяльність Інституту мистецтвознавства, фільклору та етнографії, якого він був до кінця свого життя головою, а який відзначався плодотворною і корисною працею. Вистачить згадати, про такі праці, як: "Історичні пісні", "Українці", "Народи світу", "Український театр", "Історія кіно в Україні" та інше. Крім того, розказував про найцінніші видання, про працю таких письменників, як: О. Гончар, М. Стельмах, П. Загребельний, про досяги шестидесятників. Про свої переклади. Заохочував українських початківців до творчої праці і до друкування своїх творів у виданнях в Україні.

Востаннє М. Рильський прибув до Варшави 23 травня 1962 року разом зі своїм сином Богданом і невісткою. На головному вокзалі після його привітання між іншим сказав, що головною метою його перебування в Польщі є зміцнення українсько-польської дружби. Використовуючи свій побут у Варшаві, на кафедрі української філології Варшавського університету зустрівся зі студентами україністики, яким прочитав свої твори "До Польщі", "Рідна мова", "Солов'ям України" та окремі свої переклади. В зустрічі в редакції "Н. С." та "Нашої культури" високо оцінив працю обох редакцій і ця його оцінка була на вагу золота, при усяких нападах на діяльність редакцій деяких польських органів.

Тому, Рильського слід вважати не лише як поета, але людину, за плечима якої виростали і мужніли шестидесятники, з яких виросла Гельсінська група, врешті зродився сильний патріотичний національний рух, який став причиною упадку тиранії зла. Рильський

не лише писав свої твори, але обдумував механізми, якими видобути принаймні деякі твори із комуністичних сейфів, обґрунтовуючи їхню вартість і допустити їх на читацький ринок. Не спосіб в розмірах статті перелічити всі його заслуги. Але без перебільшення можна констатувати, що Рильський був і залишається на всі часи національною гордістю, щирим і відданим сином свого народу. Належав до тієї прекрасної еліти, яка була, є і буде цвітом не лише усього здорового українства, але також стане добрим прикладом для цілого людства. В тих найтрудніших і найскладніших історичних моментах, він належав до тих, які підносили і очищували національний прапор, підготовляючи його під державну незалежність України. Вглиблюючись у цю тему, ми в нашій державній незалежності спостерігаємо паростки, бадьорість, завзятість і послідовну мужність Рильського, яка допомогла завалити совєтське пекло на землі.

Кращі представники українського народу на еміграції добре розуміли національну трагедію і тернистий шлях оборонців української культури в російсько-більшовицькій займанщині, вони не лише співчували їм, але робили все можливе, щоб якомога їм допомогти. Серед пожовклих карток з газет і журналів зустрічаємо численні статті, спрямовані в обороні народу і його провідної еліти. Знаходимо кращі твори Рильського, як: "Встань за народ свій замучений", "Під осінніми зорями" та інші.

На увагу заслуговує незалежний український журнал "Нові Дні", який чи не найбільше поміщував найцінніші статті на цю тему. Пригадаймо, що довгий вірш ювіляра "Видіння" був надрукований в журналі "Н. Д.", 1952 р. (ще за життя Сталіна), де крім назви пароплава "Крупська", взагалі немає нічого підсовєтського. Та й ті під народну пісенну лірику стилізовані поезії Рильського, що друкувалися в "Н. Д.", філадельфійському журналі "Київ", можна оцінювати лише позитивно. Наприклад, друковані вірші в різних часописах і календарних альманахах, як: "На світі є співучий Лянгедок", "Чумаки", поема "Сашко", це лише деякі з тих його творів, які заслуговують на признание. На жаль, в бібліотеках Торонта мені пощастило віднайти тільки книгу "Вечірні розмови" і "Про мистецтва" (1962), в загальному читач мало обізнаний із творами та діяльністю цієї знаменитої людини.

Не зважаючи навіть на ті панегірики, які ювіляр був вимушений написати за данину свого життя для пануючої системи, смерть Максима Рильського, яка настигла 24 липня 1964 року, сколихнула українцями всього світу.

В щоденній газеті "Свобода" (Нью Йорк) між іншим читаємо: "Сьогодні М. Рильського немає в живих, але його поезія в справжніх її зразках залишається вічно живою, дорогою сучасним і майбутнім українським поколінням..."

В паризькому "Українському Слові", між іншим, написано: "Рильський зберіг свою душу незламною і в періоді війни та т.зв. відлиги, після смерті Сталіна був центром відродження української поезії." В "Гомоні України" (Торонто) читаємо: "М. Рильський досяг вер-

шин досконалості в оригінальній і перекладній творчості, причиняючись цим видатно до розвитку української літературної мови."

В обличчі відродженої незалежної української державності, нехай М. Рильський дійсно, як паріжний камінь на межі двох епох, своїм розумом, героїчним прагненням допомагає переборювати ще існуюче зло і Його дух мобілізує нас до нових завдань у всеукраїнському об'єднанні.

Ярослав СТЕХ

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Fax: (416)-236-3677

ІНЖ. ЮРІЙ О. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу. ● Виконує всі фази планування, будови і перевірки більших індустріальних проєктів.

LOT

ЛОТ
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монtréal – Варшава. Відліт
з Мірабел кожної п'ятниці.
Пропонуємо також сполучення
до Львова, Києва і до
більшості європейських
столиць. Сердечно
запрошуємо.

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674 в Торонто: (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

ПРОМОВА НА ОФІЦІЙНОМУ ПРЕДСТАВЛЕННІ КНИГИ "УКРАЇНЕЦЬ, ЯКИЙ ВІДМОВИВСЯ БУТИ БІДНИМ"

Насвітлена Михайлом Слабошпицьким доля українського бізнесмена Петра Ячика є такою значущою, багатогранною і водночас неповторною, що, розглядаючи її, мусимо ставити перед собою питання, які виходять далеко за межі одиночного людського життя:

Чому багатство було та ще і досі є в українській фольклорній традиції і художній літературі знаком безчестя і жорстокости, а кожен позитивний герой, як правило, є убогим злидарем і борцем за соціальну справедливість? Чому протягом століть Україна народжувала геніїв мистецтва, але не мала, або майже не мала, великих прагматиків і промисловців, фінансистів і тузів торгівлі? Українці, хто ми такі? Чого бажаємо? В чому полягає наш характер? Чим відрізняємось від інших європейських націй? Чому український народ доходить до своєї державности так болісно і з таким опізненням?

Тепер, коли ми стали вільними людьми, з'ясувалось, що рабство наше — не в тих кайданах, що висіли на руках і тяглися за нашими ногами, а в тих, що скували наші мислі і серця. Найтяжче бути вільною назовні, а в душі — закутою людиною. Краще вже бути круглим рабом.

Ми постійно скаржились на агресивних і захланних сусідів, біди свої пояснювали їхньою ворожістю до українства, та лиш тепер збагнули, що найбільшим недругом нашої нації був таки наш рідний, сліпий, обмежений егоцентризм. Не маючи своєї держави, тобто — форми, яка дає право кожній нації почуватися рівною в світовій сім'ї народів, ми намагались уявляти свою повноцінність у всіх ділянках людської творчості, але найменше — там, звідки походить справжня сила — нагромадженні матеріального багатства.

Ми вважали, і це треба визнати, і саме проти цього різко виступає Петро Ячик, що між духовним і матеріальним збагаченням людини обов'язково існує конфлікт. Ми приписували жебракам шляхетність аристократів, забуваючи, що людство розвивалося в академіях і в університетах, у бібліотеках. Ні Війон, ні Скворода не були б великими, якби до свого скитального життя не пройшли вишколу серед аристократичних і матеріально забезпечених мудреців.

Книжка про Ячика — це своєрідний набір діагнозів, що безпощадно говорять правду про наші національні недуги і недомагання. Для ідеалістів, які звикли жити в уявному світі, проголошувати патріотичні гасла, стояти навколішки перед партійними вождями та безнастанно милуватися мучеництвом свого народу, книжка про Ячика — це аварія на дорозі, наїзд на щось тверде і неподатливе. Після зудару виходить пан-мрійник зі своєї машини і бачить, що блискуча карусерія, в якій він їхав, є купою іржавого, нікому не потрібного заліза.

Звичайно, все на світі має свої причини. Якби хтось хотів відповісти на питання, чому кількомільйонна українська діаспора в західному світі не створила жодної велетенської бізнесової корпорації, жодної фірми, що оперувала б, як, наприклад, єврейські установи такого плану, мільярдами доларів, то повинен зостановитися над тим, що українські імігранти несли в своїх генах програму хлібороба: "заробити на свій хліб" однаково чи адвокатською, чи лікарською, чи інженерською працею — це те ж саме, що орати і сіяти, але тільки для себе, для свого прожиття.

Бізнесмен повинен заробляти набагато більше грошей, ніж йому потрібно для свого, навіть найкомфортабельнішого індивідуального існування. Його розуміння своєї праці в самому корені відрізняється від селянської свідомости. Він працює фактично для інших людей. Однак ця по-суті гуманна, благородна філософія ділової урбаністичної людини була українцям чужа і незрозуміла.

Ми завжди пишалися тим, що, як це сповістив Геродот, нашим предкам боги скинули з неба золотий плуг і серп, і донині дехто вважає, що нам призначено бути хлібним шпихлірем, а не продуцентом наймодерніших промислових товарів і не акумулятором наукових ініціативних ідей для Європи.

Критично поставитись до своєї історичної спадщини, до своєї вихованої не стільки теперішніми, як даніми і шанованими революціонерами, соціально ненависти до своєї руйнівної, опришківської, самолюбної, заздрісної і мстивої душі — ось до чого закликає книжка про Ячика.

Минуло три роки, як Україна стала незалежною державою. За цей час побудовано десятки, можливо — сотні пам'ятників Шевченкові та іншим великим українцям, висипано десятки могил во славу справжніх героїв, що загинули за самостійність України. І все це було б дуже добре, якби паралельно з діяльністю, що увічноє минуле, розгорталася б діяльність, спрямована на будучину, на входження України в сучасний, цивілізований світ.

Певна річ — ми не стоїмо на місці. Неможливо зупинити ні політичних, ні економічних процесів, які щодня перебудовують наше суспільство, але є речі надзвичайно важливі, які за цей час можна було б уже переінакшити, речі, які характеризують психічний стан народу — наші аеровокзали, залізничні двірці, під'їзди в житлових будинках, сільські палаци без виходків та кімнати для умивання, наші громадські туалети — все це як було кочовим, диким і смердячим, таким ще і донині зосталося.

Бідний турист, якому показують Хортицю, Канів чи Карпати, наляканий брудами наших лісових виходків, ніколи не повірить, що на нашій землі діяли гетьмани, які розмовляли латиною та всіма головними

мовами Європи, що ми здатні мати великих поетів чи розумітись на красі жаб'ївських краєвидів.

Петро Яцик, як франківський ліричний герой, не любить України з надмірної любови до неї, гнівається на любителів патетичної фрази, бо знає, що патріотизм — це не слова, а діло. Він повстає проти духовного догматизму, інтелектуального лінивства, хутірної філософії своїх земляків. Його пригноблює безконечне число українських організацій, і тут і там, роздрібненість політичних угруповань і партій, яка свідчить про недорозвиненість і пихатий індивідуалізм нашої провідної еліти.

Гострота його суджень інколи така в'їдлива і дошкульна, що, коли б ми не знали про його жертвовність на користь України, могли б почутись ображеними. Та власне в тому дивина характеру цього чоловіка, що він, знаючи слабкості своєї нації, не відцурався від неї. Навпаки, зробив для неї набагато більше, ніж ті, хто хвалив та возносив її до небес.

Великі люди беруться за великі справи. Вони ставлять перед собою завдання, які, на перший погляд, стоять за межами можливого. Те, що виконав на канадській землі хлопець із бойківського села, потребувало розуму і дисципліни, відваги і винахідливості. Мільйони доларів, які він вніс у різні, і насамперед, наукові фундації українства — здобуті його працею. Це треба пам'ятати, але не тільки з вдячності, але також, з мудрости, що повинна підказувати, як жити великим і замістовним життям, де сьогодні те поле, на якому можна найбільше прислужитись рідному народові.

Нелегко було Михайлові Слабошпицькому писати про людину такої незвичної і, сказати б, антитрадиційної для українців біографії. Він зробив це майстерно, скомпонувавши книжку так, щоб ми бачили героя в розвитку, живим і непричесаним. Та найбільшою заслугою автора є те, що він показав Петра Яцика не тільки і не просто, як мецената, удатливого бізнесмена і добродійника, але насамперед — як філософа, котрий добувається до важливих істин самого буття нашої нації.

Гіркі для нас правди Петра Яцика, подані, як справжні ліки — в добрій упаковці, та нічим не присолоджені. Часто надається слово самому Яцикові, і власне уривки його оповіді про себе є найцікавішими сторінками книжки.

Один з моїх друзів, порчитавши книжку "Українець, який відмовився бути бідним" питався, чи не забагато стереотипів хочемо зламати, чи поетизація бізнесу та взагалі діловитості не призведе до занепаду культури і чи не краще виховувати народ похвальбою, як це роблять єврейські матері, називаючи геніями своїх неталановитих дітей.

Справді, є діти, що можна і треба їх виховувати похвалою, вмовляти в них прикметності, яких вони не мають, але така педагогіка шкідлива, коли мова іде про народ.

Скільки б ми не величались перед світом, не будемо великою нацією, доки про нас, як про велику націю, не заговорить світ. А що до діловитості і пов'язаним з нею добробутом народу, то це ж і є сьогодні

випробування нашої культури. Або як нація мрійників і поклонників минувшини пропадемо, або створимо народ не лише з поетів, проповідників і артистів, але і з банкірів і суперфірмачів, майно яких буде розкидане по всіх континентах. Задля цього будемо ламати всі стереотипи, хоч якими дорогими вони для нас не були б.

За Кармелюком ми співали:

*"Я нікого не вбиваю,
бо сам душу маю.
В багатого забираю,
а бідному даю."*

А за Яциком будемо співати:

*"Я нікого не питаю,
що робити маю.
Як багатства доробитись,
бідного навчаю." ■*

УРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛИ ЗАСЛУГИ ЯРОСЛАВИ ШАФРАНЮК У ЇЇ 90-ЛІТТЯ

26 січня 1995 року в Торонті відбулась урочиста церемонія вручення Почесної відзнаки президента України відомій меценатці, співзасновниці Канадсько-Української мистецької фундації Ярославі Шафранюк.

За дорученням президента України Л. Д. Кучми Почесну відзнаку та грамоту вручив Посол України в Канаді Віктор Батюк.

Посол поздоровив Я. Шафранюк з нагородою і 90-річчям від дня народження.

Шановна пані Ярославо Шафранюк!

Від щирого серця поздоровляю Вас з 90-річчям від дня народження і нагородження Почесною відзнакою президента України за великий особистий внесок у популяризацію української мистецької спадщини і багаторічну благодійну діяльність.

Ваша вагома підтримка дипломатичної і консульської діяльності України в Канаді, допомога у започаткуванні діяльності Генерального консульства України в Торонті — сприяли утвердженню дипломатичної присутності незалежної України в Канаді, з якою її поєднують відносини особливого партнерства. Такі добрі думками і щедрі душею особистості, як Ви — то є цвіт української нації. Вашими добромисними вчинками стверджується Україна поміж вільних демократичних країн світу.

Бажаю Вам міцного здоров'я, творчої наснаги, довголіття, успіхів у Вашій благородній справі.

З правдивою повагою до Вас,

*Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді
В. Батюк*

Це вже друга українка в Канаді отримала президентську відзнаку за свої заслуги. Минулого року таку відзнаку отримала керівник Пансіонів ім. Івана Франка, пані Євгенія Пастернак. ■

ДО ВІСІМДЕСЯТИЛІТТЯ ЄВГЕНА Г. СЛОНІВСЬКОГО

Євген Григорович Слонівський, відомий письменник, науковець, публіцист і громадський діяч. Народився 80 років тому, 18-го березня 1914 року на Харківщині. Українська громада щиро гордиться досягненнями цього видатного українця.

Як письменник, ювіляр широко відомий за свій великий твір — три томник *"На руїнах минулого"*. Північно-американська наукова громада його фаху — бібліотекарства — радо привітала його наукові праці. Його численні газетні і журнальні статті з'являються у пресі вже біля півстоліття.

Як громадський діяч, Євген Слонівський працював при джерелах відомих українських організацій Канади: УРДП — Української Револьюційно-Демократичної Партії, СУЖЕРО, ОДУМ—у, спільно з Семеном Підгайним, Мар'яном Горгогою та іншими.

Євген Слонівський йшов важким шляхом в житті. Син священика о. Григорія, він залишився без батька у п'ять років життя. Не зважаючи на постійну дискримінацію, якої він зазнавав, як "попівський син", він зумів добитися, з допомогою своєї мами-вчительки, значних успіхів.

Перше він закінчив лісний технікум, а по деякій перероді лісної праці, молодий Євген вчиться п'ять років на біологічному факультеті Харківського Державного університету і закінчує його, спеціалізуючись у фізіології і біохемії тварин, з правом викладати біологічні науки у середніх школах та університетах.

Одружився Євген Слонівський з Клавдією дівоче Лукаш (відома у пресі, як Агнеса Лебідь), вже у Німеччині під час II-ої Світової війни, а по переїзді в Канаду, у них родилася дочка Вікторія у 1951 році. Викладачем Євген Слонівський працював ще в Харкові, у 62-ій середній школі, продовжував працю у цій ділянці у таборових гімназіях у Німеччині, а по нострифікації працював деякий час учителем у Канаді.

У Канаді на початках п'ятидесятих років Слонівський починає писати велику працю свого життя з назвою *"На руїнах минулого"*, яка переростає у три томник. Перший том виходить у 1956 році. Високо оцінений цей роман-спомин в українській критиці.

Мітрополит Іларіон (Огієнко), у світі видатний лінгвіст і літературознавець, оцінив книжку так, у журналі *"Віра і культура"* (ч. 9, 1957 р.):

"Сильними фарбами автор описує страждання українського народу на початках більшовицької окупації України, головню на [Харківщині]. Описує життя дружини Священика, сільської учительки, і скрізь підкреслює страждання православного духовенства під комуністами. Книга читається з неослабленим зацікавленням..."

Особливо цікава оцінка мови твору цим надзвичайним лінгвістом, перекладачем Святого письма на українську мову. Мітрополит Іларіон констатує: "Мова книжки — хороша українська мова."

Важлива рецензія теж, це оцінка твору А. Степовим (*"Українські Вісті"*, 20.06.1957). А. Степовий написав:

"...Бажаю висловити свої деякі думки, враження про твір, який я прочитав не відриваючись, з повним інтересом. Тема взята автором цікава... Перед нами виставлений малюнок ідей боротьби, побут, звичаї, мораль і галерія живих типів села і міста, трудових людей та інтелігенції і вічно гостре, жагуче питання про окупанта імперського гатунку в Україні та імпортований ним комунізм. Безумовно, малюнок гранціозний..."

Потрясаючою картиною є терор і розстріли комуністами-чекістами селян, мешканців с. Дудки. Всю цю галерею живих людей автор, як вправний і добрий маляр, витончено й майстерно показав на огляд і суд читачів."

Незадовго по цьому, Євгена Слонівського запрошено в члені Об'єднання українських письменників "Слово", де він членом і тепер. Слонівський теж член Українського Шекспірівського Товариства від 1963 року.

Другий і третій томи твору *"На руїнах минулого"* вийшли у 1990 році. Відома поетеса Віра Ворсклю подала обширну рецензію на цілість твору у журналі "Нові Дні" за квітень-травень 1994 року. Ця рецензія знову ж таки високо оцінює досягнення автора у цій великій творі.

Від Харківської організації Спілки Письменників України надійшов лист подяки: "Дякуємо [авторові] за реалістичні і яскраві сторінки життя нашого народу!"

Можна ствердити, що *"На руїнах минулого"* є одним з найкращих творів художньо-мемуарного жанру, яким так багата українська література двадцятого століття, та що ця праця стала постійним надбанням української літератури.

Євген Слонівський рішив перекваліфікуватися в напрямі праці у науковій професії бібліотекарства. Він отримав ступінь бакалавра бібліотечних наук при Оттавському університеті. Посаду отримав при одній з найкращих бібліотек світу в Корнельському університеті, як кагалогер математично-природничої й технологічної літератури.

Магістерський ступінь з бібліотекарства він отримав від Державного університету Нью-Йорку, затримуючи свою працю.

Євген Слонівський працює теж на науковій ниві і має важливі публікації, як в англійській, так і в українській мовах. Цікава праця з його пера в українській мові, це *"Історичне значення трьох видатних бібліотек"*. Сягаючи у далеку давнину, автор подає нам детальні інформації про Олександрійську бібліотеку в Єгипті, про Візантійську імператорську бібліотеку у Константинополі та про Конгресову бібліотеку у Вашингтоні (США).

Книга ця науково популярна, цікаво написана і напевно знайшла б свого читача в Україні тепер при перевиданні більш масовим тиражем.

Фундаментальні наукові праці Євгена Слонівського, це його дослідження питання прямого доступу до книжок в Російській Імперії від 1714 і в СССР по тому. Треба підкреслити, що ці праці є актуальні і до сьогодні. Перше

вийшла праця у 1974 році *"History of Open Access to Library Collections in the Soviet Union, 1714-1959"*.

Надзвичайно важлива праця вийшла дещо пізніше, а це *"Open Access to Soviet Book Collections"*, edited by Donald C. Robbins, New Review Books, London, Canada, 1978, 382 pp. Добра рецензія цієї праці належить перу відомого науковця бібліотековеденьня Елі М. Оболю, бувшому головному університетському бібліотекарю Державного університету штату Idaho в США. Оболю пише (у науковім журналі *"Bulletin on Intellectual Freedom"* за березень 1981 р.):

"Ця важлива праця... має велике право до поваги будь-кого хто зацікавлений станом інтелектуальної свободи в світі... Слонівський показує глибоке розуміння досить скomплексованої російської системи "відкритого доступу" (чи його відсутності), яка є прямо залежна від явно політичної ролі совєтської бібліотеки."

По широкій дискусії книги та пов'язаних з нею питань Оболю подає свої висновки:

"Книга Слонівського є сильно рекомендована не лише за її широке історичне представлення напружень, що постають як наслідок відкритого політичного контролю над совєтськими бібліотеками, але теж і за всі її навчальні факти і думки, ілюстрації бібліотек та статистичні таблиці щодо совєтських бібліотек в загальному."

Її дуже варто додати до бібліотек усіх бібліотечних шкіл, а так само і до особистих збірок всіх тих, які зацікавлені в ознайомленні з цензуруванням бібліотек та боротьбою з ним де б воно не з'являлось."

На жаль, мало вийшло англомовних книжок про російські [совєтські] бібліотеки... а ця книга є більш широкоавторитетна і всеобіймаюча ніж уся решта."

Сучасний стан українських бібліотек в Україні є прямим наслідком проблем дискутованих Слонівським. Книга Євгена Слонівського повинна стати настільною книгою по всіх університетах і громадських (державних) бібліотеках України для переведення необхідних корінних змін у бібліотечній справі. Її перекладом і виданням в Україні мають зайнятися ті, кому дорогі свобода слова, вільний доступ до слова та бібліотек взагалі.

Ювіляр магістер Євген Слонівський теж друкувався у наукових журналах, так як: *"Cornell University Library Bulletin"*, *"Ukrainian Quarterly"*, *"New Review of East-European History"*, а в українській пресі — у газетах і журналах — таких як: *"Нові Дні"*, *"Визвольний шлях"*, *"Молода Україна"*, *"Українські вісті"*, *"Український голос"*, *"Народня воля"*, *"Євангельська правда"*, *"Наш вік"* та інші.

Частина його публіцистичного доробку вийшла окремою книгою великого формату під назвою *"Збірник статей, доповідей і рецензій"*.

На недавнім інтерв'ю ювіляр заявив, що, на його думку, найбільша проблема тепер, це брак єдності: "Єдність необхідна, щоб далі була Україна, для закріплення її державності!"

МНОГАЯ ЛІТА, ШАНОВНИЙ ЮВІЛЯРЕ ЄВГЕНЕ СЛОНІВСЬКИЙ! ■

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ?

УКРАЇНСЬКІ ФУНДАЦІЇ РОЗГЛЯДАЮТЬ МОЖЛИВОСТІ РОЗШИРЕННЯ СТИПЕНДІЙ ТА ОБМІНІВ

З ініціативи п'ятох фондаций української громади Канади був створений комітет з ціллю організації Програми Канадсько-Українських Стипендій та Обмінів (ПКУСО). На сьогоднішній день до комітету ПКУСО входять: Канадський Інститут Українських Студій, Канадська Фундація Українських Студій, Фундація Інституту Митрополита Шептицького, Українська Катедра Торонтонського Університету та Українська Канадська Фундація ім. Тараса Шевченка у Вінніпегу.

ПКУСО провів дослідницьку працю під назвою "Вивчення критичних шляхів заснування Програм Канадсько-Українських Стипендій та Обмінів". Вероніка Чучман, яка відповідала за цю працю, збрала інформацію про фінансування студентських обмінів українською громадою та заходи, зроблені урядом Канади у цьому напрямку. Заходи, зроблені комітетом ПКУСО були схвалені Конгресом Українців Канади.

За основу створення комітету ПКУСО взято ідею збільшення обміну студентами та науковцями між двома країнами, що сприяв би прагненню України зблизитися з країнами Західного світу та поширенню канадських зв'язків у світовому суспільстві. Завдання ПКУСО полягає в об'єднанні існуючих та нових центрів обмінів в процес інформаційного співробітництва, а також побудові міцних зв'язків у академічних та неакадемічних колах.

Комітет ПКУСО розглядає можливість створення бази даних з інформацією про усі існуючі та майбутні програми, їхні завдання, цілі та напрямки роботи; а також відкрити доступ до цієї інформації для широкої громадськості та громадських установ.

Освітні фундації, університети, колегії та інші організації, зацікавлені в роботі комітету ПКУСО, запрошуються звернутися на наступну адресу:

ПКУСО
c/o Shevchenko Foundation
456 Main Street Winnipeg, Manitoba
Tel.: (204) 942-4627 Fax: (204) 947-3882

Контакт в Едмонтоні
д-р Роман Петришин
(403) 497-4374

ДЕНТИСТ Д-р ІГОР БАБИЧ

Dental Surgeon

подає свою нову адресу:

297 MAIN STREET NORTH
BRAMPTON, ONTARIO
L6X 1N5

Тел. 451-0227 або 453-0004

Д-р Юліан МОВЧАН

"АГАПІТ" — УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИКО-МЕДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Під назвою "Агапіт" вийшло у Києві перше число нового українського історико-медичного журналу. Видано його заходами Центрального Музею України двома мовами: українською та англійською (резюме подано також російською мовою).

Чому саме під такою назвою вийшов цей журнал?

Відповідь на це подають випускники Українського Державного Медичного Університету в Києві Руслан Новакович, Сергій Дудник, Сергій Пашкович та Вячеслав Столяров. На ст. 25 журналу читаємо, що одним з найбільш відомих фахівців у галузі медицини, яка народжувалася в XI ст. був святий Агапіт Печерський — один з перших печерських ченців, 900-річчя з дня народження якого тепер припадає. Його мощі вже 9 століть лежать в Ближніх печерах Києво-Печерської лаври. Про нього можна довідатися з "Києво-Печерського патерика" — середньовічної збірки оповідань про початок Печерського монастиря та його перших ченців.

Великий український історик та державний діяч Михайло Грушевський дав високу оцінку "Патерику", назвавши його "золотою книгою" українського письменного люду...

З тієї самої статті також довідуємося, що Агапіт зціляв не тільки молитвою, але також і зіллям — переважно внутрішні недуги. Його ім'я "Агапіт" в перекладі з грецької мови означає "божественна любов". І це цілком згоджується з його іменем.

В "Патерику" читаємо, що Агапіт без поклику йшов до хворих, тобто, якимось внутрішнім чуття підказувало йому, де потрібна його допомога.

Над груною Агапіта в печерах висить ікона з написом: "Прп. Агапіт — лікар безмездний", тобто — безкоштовний, бо він ніколи не брав оплати за свою працю, незалежно від того, хто був хворий — князь чи жебрак.

Або таке. Якось захворів чернігівський князь Володимир Всеволодович Мономах. Помираючий князь послав в Київ по Агапіта. Той, дізнавшись про всі симптоми хворого, вислав йому зілля, бо знав, "яким зелієм лічити яку недугу". Випивши ці ліки, князь швидко одужав і встав із майже смертного одра.

Але стаття про Агапіта Печерського, в пошану якому дано назву цьому журналові, є лише одною із статей цього видання, їх багато більше. Яких саме?

Вже на початку журналу "редакційна рада", тобто — редколегія — пише, що причинами, які спонукали до такого видання були ті, що: "історико-медичний аспект лежить в основі всіх медичних дисциплін"; "наукові питання історії медицини мають бути висвітлені фахово, авторитетно, широко". Але "найперше завдання "Агапіта", — читаємо там-же, — надати сторінки сумлінним і неупередженим дослідникам для висвітлення історії медицини України з прадавніх часів, висвітлення зв'язків розвитку історії медицини в Україні з розвитком меди-

цини в сусідніх народів, з розвитком медицини в державах Європи, а відтак показати історію медицини в Україні, як самобутню історію і культуру України"... Чому?

"Бо історія медицини України, — відповідає на це питання проф. Борис Криштопа в статті "Проблеми української історії медицини — це частина її національної історії і культури, і тому було б зовсім неправильно розглядати її у відриві від загальної історії України, від тих соціально-економічних та політичних процесів, що вплинули на її розвиток".

Далі автор зазначає, що особливу сторінку в медичній історії України займає Західна Україна. Саме тут з'явилися перші вищі навчальні заклади — академії Острозька (1578) та Замойська (1593), де вивчалася медицина, а також один з найстарших в Україні медичний факультет Львівського університету, який прогягом тривалого часу залишався єдиним місцем підготовки лікарів-українців для всього галицького краю. Саме Острозька академія дала Києво-Могилянському колегіуму перших викладачів.

"Стосовно наших часів, — пише Б. Криштопа, — то тут теж є білі плями, які потребують висвітлення, бо вони є наслідком сталінської політики щодо України. Серед них — штучний голод в Україні 1921–1922 і 1932–1933 р.р. та його наслідки для здоров'я населення."

Заслужений діяч науки України — професор Олександр Грандо, який є головним редактором "Агапіту", в статті "Золота колекція", подає цікавий факт про видатного київського анатома та вченого із світовим іменем — професора В. О. Беца. Він не тільки відомий автор вчення про архітектуру кори головного мозку та гігантських пірамідальних клітин, названих клітинами Беца, але також славився ще й майстерним виготовленням анатомічних препаратів. 1873 року на Віденській всесвітній виставці Астрійська академія наук звернулася з проханням до Беца продати його препарати пропонуючи йому за це високу ціну, але він відмовився від такої пропозиції. Тоді керівники Академії запропонували йому інше: на одній чаші тарезів Бец покладе всю колекцію своїх анатомічних препаратів, а на другу чашу буде покладено золото. Скільки на терезах заважить колекція — стільки Академія заплатить за неї золотом. І не зважаючи на те, що його вартість колекції від цього різко підвищилася (колекція складалася з 137 предметних скелечей, а скло, як відомо, по своїй вазі — предмет важкий), В. О. Бец на здивування всіх і на цю пропозицію не погодився. Чому? Володимир Олексійович Бец сказав, що ні за які блага він не продасть своєї колекції тому, що він вирішив подарувати її своєму рідному медичному факультетові, що він згодом і зробив. І до сьогоднішнього дня ця колекція анатомічних препаратів зберігається, як цінна реліквія на кафедрі анатомії Українського державно-медичного університету ім. О. О. Богомольця в Києві.

Багато цікавих інформацій про участь українців у Всеслов'янському Лікарському Союзі подає д-р Павло Пундій — відомий публіцист і довголітній архівар Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Він також є членом редколегії журналу "Агапіт".

Із статті д-ра Пундія довідуємося, що ще в 1898 р. гуртком лікарів під проводом д-ра Євгена Озаркевича було закладено лікарську комісію при Науковому Т-ві ім. Т. Шевченка у Львові, яка негайно розпочала видавати "Лікарський збірник".

Але переломовим моментом співпраці слов'янських лікарів став XIII Міжнародний науковий конгрес лікарів у Парижі в 1900 році. На жаль, частково через байдужість самих лікарів, в конгресі взяло участь лише 6 українських лікарів — і то лише із західних земель України. З Великої України не змогли прибути наші лікарі з тієї зрозумілої причини, що царсько-російський уряд, який не визнавав існування навіть української нації, не визнавав також існування українських лікарів чи української мови. Більше того — навіть такі упривілейовані народності російської імперії, як поляки або фінляндці, не були вписані на окрему національну листу, а фігурували лише, як "російські лікарі"...

Та не зважаючи на це, вже на першому засіданні фізіологічно-хімічної секції того конгресу, головою секції було обрано відомого українського професора — д-ра Івана Горбачевського.

Активну діяльність почали проявляти українські лікарі після розвалу царсько-російської імперії. В 1918 році в Києві було створено Всеукраїнську лікарську спілку. З'їзд лікарів, який тоді відбувся, був дуже численний і, як твердить автор статті, він "був демонстрацією українського лікарського світу".

Про медичний аспект голодомору в Україні в 1932–1933 р.р. пише кандидат медичних наук Вадим Коган. Враховуючи складність пошуку архівних матеріалів в цій ділянці, спочатку було мало надій на те, що тоталітарний режим міг щось залишити з документів для нащадків. Бо все те, що було, протягом майже шістдесяти років зберігалось в суворій таємниці. Але сталося інакше. Кількість саме таких матеріалів, які стосуються проблеми голоду в медичному аспекті, є дуже значною. Аналіза виявлених матеріалів показала, що першоджерела характеризують медичну проблему голоду в кількох напрямках:

1. Стан лікувально-профілактичних закладів і медичних працівників у сільських місцевостях у зв'язку з нестачею харчів напередодні голоду та в період голоду.
2. Голод і захворювання населення (в тому числі інфекційні).
3. Облік голодуючих хворих з безбілковими набряками та померлих від голоду.
4. Природний рух населення (показники народження та смертності по окремих районах).
5. Дитяча безпритульність, бездомність серед дорослих, методи боротьби з цими явищами та санітарний стан дитячих установ.
6. Плинність медичного персоналу в сільських місцевостях.
7. Харчування голодуючого населення сурогатами, отруєння і захворювання викликані вживанням замін-

ників харчування рослинного та тваринного походження та інші.

Є надія, що Україні будуть повернені архіви в справі голодомору, які "осіли" в Москві.

Вадим Коган розумно закінчує свою статтю, коли зазначає, що "ми повинні віддати борг безвинно загинлим людям хоч би тим, що пам'ятаємо про їх трагедію — найстрашнішу трагедію мирного часу в XX столітті"...

Є ще й інші цінні матеріали, поміщені в першому числі журналу "Агапіт", про які, на жаль, нема змоги тут згадати, але які бажано можуть прочитати, якщо зможуть роздобути журнал в українських бібліотеках або книгарнях.

Хто з лікарів хотів би передплатити "АГАПІТ" (ціна 15 ам. дол. плюс 3 дол. за летунську пошту), може звернутись до архівара УЛПТА:

PAVLO PUNDY, M.D.
1712 N. Oak Park Avenue
Chicago, Ill. 60635 USA
tel.: (312) 237-2163

BABY POINT LOUNGE **343 Jane St., Toronto** **tel. 767-2623**

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ
НА ВСЯКІ ОКАЗІ!

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви, в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

У ЛЬВОВІ ПЕРЕВИДАНО **"ЖИВІ СМОЛОСКИПИ" ЯРА СЛАВУТИЧА**

Збірку поезій "Живі смолоскипи" Яра Славутича, що вперше вийшла у світ в Едмонтоні 1983 року, перевидано в Львові заходами видавництва "Каменярь". Як і в першодруковій, додано вступну статтю д-ра Володимира Жили, професора Тексаського університету в Лабоку. Книжка складається з портретів правозахисників, які протягом останніх тридцяти років діяльно працювали для здобуття незалежності України, що сталося 1991 року.

Збірка має 96 сторінок і коштує 8 дол. (із пересилкою). Видавництво "Славута" в Едмонтоні має кільканадцять примірників, а також "Меч і перо" (вибрані дослідження) по 20 дол. та "Розстріляну музу" (1992) по 18 дол., що їх може відступити для бібліотек, дослідників літератури та ревних читачів поезії. Замовлення з чеками слати на адресу:

Slavuta Publishers
72 Westbrook Drive
Edmonton, Alberta
Canada T6J 2E1

ТАКА ДОВГА НІЧ

(Василь Сокіл: "Така довга ніч", повість, вид. "Титул лтд.", Харків 1994 р., наклад 15 тис., 110 стор.)

Це вже четверте видання цього твору. В Німеччині він вийшов у перекладі на німецьку мову. А тепер вийшов в Україні, де відчувається нестача книжок, зокрема українською мовою.

Звичайно твори цікавлять читача двосторонньо: змістом і формою. Так безсмертна "Енеїда" Котляревського написана у формі мандрівок і пригод троянського князя Енея. Але ми, читачі, знаємо, що троянці — це перелицьовані запорожці.

Сучасна література на Заході часто експериментує з формою. Візьміть, наприклад, Франка Кафку або Марселя Еме. Вони вживають справжню фантастику. Тоді, як советські ігнорамуси забороняли шукання форми і жорстко переслідували письменників за "формалізм".

Ось чому було б цікаво почути з вуст самого автора Василя Сокола, як він прийшов на думку вжити саме таку спеціальну форму. Його повість описує людську драму очима старого пса. Барзум — це сетер-спанієл. Пес розповідає про події в умовах "развитого социализма". В чесних собачих очах світиться сум і неодмінно повість виграє на вірогідності.

Пес Барзум живе в родині письменника і часто нарікає (гавкає) на непорядки "спілого соціалізму". Таке гавкання не заводить його в застіжки КГБ, але доля судилася інакшою для його господаря.

В тих умовах завданням письменника є славословити. Кому? Або хліборобам, або кукурудзі, або цукровим бурякам... Залежить від інструкцій згори. Режим знищив справжніх хліборобів і ось не вистачає досвідченої робочої сили для польових робіт. Доводиться формувати міське населення у трудові бригади. Як настав час збирати цукровий буряк, припала черга на письменників їхати в поле. Кожен знає, що інтелектуальні працівники не приготовлені до сільсько-господарської роботи. А тут ще й буряково-збиральна машинерія підкачала. Довелося імпровізувати техніку. Хто привіз парасольку, той копав буряки нею. А дехто просто вибивав буряки з землі черевиками.

Цікаві описи подає Барзум, коли скаржитися на брак м'яса. "Собача радість" — це м'ясна ковбаса. Вона складається з: 57% з жилованих хрящиків, 27% з картопляного та соєвого борошна, решта — дрібно помелений туалетний папір з Фінляндії (рожевий колір).

Цінний опис новозаселеної житлової ділянки (мікрорайон), що зветься "хрущобами". Є російське слово "гущоба" — нестрі, місце, крізь яке важко проходити. А хтось із нього зробив нове слово в честь вождя "хрущоби". Ця ділянка відзначається відсутністю добрих, надійних стежок, знана багном в дощовий період, має ушкоджену водогонну руру, паркет в кімнатах рипить, вітер віє-повіває з-під дверей, які не закриваються щільно...

Під кінець гицель ловить Барзума. Тут пси ідуть на м'ясо і шкірки. М'ясо вживається для мила. З цієї біди пса врятував господар. В такий спосіб автор підготовляє чи-

тача до дальшого кроку, до арешту самого господаря. Письменника обвинили в інакомисленні. Дисиденті.

Ця книга стане непересічним надбанням на полиці українського читача. Написана багатою і барвистою мовою, вона є легкою для сприймання. Вона цінна ще й як нагадувальник, своєрідне мemento mori. Сьогодні дехто вже й забув про "неудобства" проклятого режиму. До влади знову ліпляться всякі "спілі" типи. Це правда, що багато країн на Заході мають соціалістичні уряди. То чому, питає хтось, не мати соціалістичний уряд в Україні? Але, не в тім діло, що кобила біла, а в тім, що не везе. Соціалізм в колишніх країнах СРСР не везе. На Заході соціалізм становить тільки частину економіки. Другу — складають приватні господарства, бізнеси тощо. Щоб вижити, західний соціалізм мусить змагатися із тими установами. Мусить бути корисним. В Україні такого змагання нема. Так от, нехай ця книга нагадає читачам про "собачу радість".

Книга коштує 5 австралійських доларів. Її можна набути безпосередньо від автора на такий адресі:

Mr. V. Sokil, 611/200 Pitt Street
Waterloo, N.S.W. 2017, Australia

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного спокою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквиллі, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т.зв. "Вічний Фонд Українського Цвинтаря Св. Володимира"!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвинтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефону:

Години — 9:30 до 4:30
БЮРО — (905) 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО — адміністратор

КАТЕДРА ЕТНОГРАФІЇ ім. ГУЦУЛЯКІВ

Катедра української культури та етнографії ім. Гуцуляків, що створена на Факультеті гуманітарних наук Альбертського університету на основі пожертв, єдина катедра української культури та етнографії у західному світі.

Заснування Катедри ім. Гуцуляків стало можливим завдяки дарові Ераста та Лідії Гуцуляків. Панство Гуцуляки склали найбільшу суму в акції збірки грошей для програми української етнографії на Відділі славистики та східноєвропейських студій. На знак подяки за їхній дар, ця програма була названа їхнім іменем.

В той час уряд Альберти потроював громадські пожертви на програми для вищих студій. В 1989 році сума цієї пожертви досягла початкової мети — 1,200.000 доларів. На сьогоднішній день загальна вартість пожертв на програму української етнографії досягнула 2,100.000 дол.

Етнографія була започаткована в Європі як наука про селянство, котре було основним середовищем збереження національної правди та духовних надбань народу. Сьогодні етнографія поширила поле свого дослідження і на вивчення традиційної культури, а також на вивчення впливу традиційної культури на сучасне суспільство. Етнографія та фольклор дотичні з іншими дисциплінами, такими, як антропологія та соціологія.

Такого роду наукові дослідження дуже важливі в Україні, але вони, як частина Українських студій не мали належної уваги в Північній Америці.

Саме цим і пояснюється важливість роботи Катедри ім. Гуцуляків. Завдяки проектам Катедри, західні вчені мають кращий доступ до етнографічних багатств зібраних українськими вченими, а українські вчені мають кращу можливість ознайомитися з західними теоріями і методами.

Окремим питанням є вивчення змін української культури, що вже більше 100 років існує в Канаді.

Сила Катедри ім. Гуцуляків у тісних контактах з Україною, видавничій діяльності та її аспірантській програмі. Перша угода між Катедрою та академічним інститутом в Україні була підписана у 1989 році. Катедра ім. Гуцуляків та Інститут мистецтвознавства фольклору та етнографії ім. М. Рильського у Києві домовилися про співпрацю в ділянці підготовки до друку і публікації наукових праць та обміну спеціальною літературою і науковцями.

Катедра ім. Гуцуляків має достатньо активні міжнародні зв'язки—обміни, спільні проекти, конференції. Сила етнографічної програми полягає у великій підтримці Альбертського університету та Відділу славистичних східноєвропейських студій. Постійний фонд складається з трьох істотних пожертв: Фонд Гуцуляків, стипендія ім. Івана Франка— створена на основі пожертви родини Курілих, та дар для створення етнографічного архіву. ■

ПРИЙНЯТТЯ ПОСЛОВІ УКРАЇНИ В КАНАДІ п. ВІКТОРУ БАТЮКОВІ

У четвер, 1-го грудня 1994 року, в Торонто відбулось тепле прийняття для посла України в Канаді достойного Віктора Батюка, з нагоди недавнього придбання нового, просторого будинку українського посольства (амбасад) в Оттаві. Гостинне прийняття відбулось у конференційній залі однієї з найбільших канадських адвокатських фірм Borden & Elliot Barristers, на 44-му поверсі славної Шкотія Плязи, звідки фантастичний вид на нічну панораму розлогого Торонто.

Господарями цього прийняття були, здається, українські партнери фірми BORDEN & ELLIOT, зокрема адвокат Л. Козак і Леся Ткаченко, а учасниками — знані українські діячі, особливо, з фінансових кіл українських кредитових кооператив, Community Trust, Асоціації Українських Професіоналістів і Підприємців та від Конгресу Українців Канади.

Відкрив цей неформальний вечір п. Л. Козак, підкресливши, що всі українці повинні бути горді за такий значний осяг, як придбання нової амбасад в Оттаві. Спричинились до цього окремі українські канадці (не називатиму прізвищ, щоб когось не пропустити), Конгрес Українців Канади, українські фінансові установи, а зокрема кредитівки і Коммюніти Труст, врешті і український уряд. Щиро подякувавши всім, Л. Козак передав послові В. Батюкові відповідний документ. Він висловив сподівання, що українська преса буде в цій справі цим разом позитивніша і помічніша, ніж у минулому.

Посол Віктор Батюк чутливо подякував усім причетним за велику допомогу та тісну співпрацю, виявивши, що будинок нової української амбасад коштує понад 1,800,000 дол. Таких великих грошей українське посольство, очевидно, не мало, тож довелося заручитися позичками чи мортгеджами від українських кредитових установ. Користаючи з нагоди, Посол і вручив їм відповідні документи чи "грамоти".

Кульмінаційною точкою вечора була однак заява панства Ераста і Лідії Гуцуляків про те, що вони дарують теперішній будинок (вартістю 730,000.00 дол., офіційно оцінений на 800,000.00) посольству від Нового року (рік наперед!), бо вже не мають сумнівів, що Україна залишиться незалежною державою. У цій справі п. Е. Гуцуляк передав Послові також відповідні документи. Сам будинок стане третім українським консульством у Канаді.

Віктор Батюк підтвердив, що на новому будинку амбасад залишається ще невеликий мортгедж, але він вірить, що патріотична українська канадська спільнота допоможе його вчасно сплатити. Спостерігаючи щирі, дружні і довірливі взаємини між представниками різних українських середовищ і достойним послом Української держави в Канаді п. Віктором Батюком — сумніватися в цьому не можна.

М. ДАЛЬНИЙ

СПРАВА ОЛДРИЧА ЕЙМСА І ЙОГО ЖІНКИ РОСАРІЇ КАСАС ЕЙМС ТА ІНШИХ ШПИГУНІВ

(Початок див. "Нові Дні", липень–серпень 1994 р., стор. 44–46)

Як повідомлялося у моїй попередній статті, офіцерові ЦРУ, подвійному шпигуну Олдричу Еймсові, замість смертної кари, було присуджено лише довічне ув'язнення, без права дострокового виходу на волю. Але тільки з умовою, що він і його жінка–шпигунка Марія Росарія Еймс, будуть дійсно співпрацювати з американським федеральним слідством. Шпигунка Росарія Еймс дістала менший термін ув'язнення, щоб вона могла скоріше вийти із тюрми виховувати їхнього 6–тирічного сина (який тепер живе у Боготі, Колумбія, у матері Росарії Еймс і не знає, що його батьки "сидять" на довго в тюрмі). Подружжя шпигунів Еймсів було арештовано 21–го лютого 1994 р., а закритий суд над ними відбувся 28–го квітня 1994 р. За цей час федеральне слідство і прокуратура США заставили Еймсів повернути всі їхні гроші (біля трьох мільйонів), які вони одержали за шпигунство для Росії та тримали їх у закордонних банках: Швейцарія, Італія та інші. Ті гроші, частинно, мають діставати сім'ї і родини виданих на смерть цими шпיוнами. Все багатство Еймсів уряд США конфіскував. За останніх десять місяців, крім допитів і суду, подвійний шпигун Олдрич Еймс, кілька разів давав інтерв'ю для преси і тележурналістів, де розповідав дещо, як він працював для КГБ, а потім для російської розвідки. Про те все багато говорилося і писалося в пресі. Велика була критика керівництва ЦРУ, що допустило такі помилки. Про те все кілька разів публічно признав і директор ЦРУ Джеймс Вулсі. Він зазначив, що в ЦРУ існувала частинно т.зв. "кругова порука", що дуже тяжко було навести 100% дисципліну в праці. Американська газета "Washington Post" 27.09.1994 р. писала, що Олдрич Еймс видав на смерть не десять, а 34 західних агентів. Ця газета взяла матеріал із таємного відчиту генерального інспектора ЦРУ Федеріка Гіца. В тому 400–сторіноковому таємному відчиті, також було зазначено, що Олдрич Еймс розкрив 55 таємних дуже важливих операцій ЦРУ. А це удвічі більше, як думали раніше... Але слідство вважає, що Еймс всього ще й не розповів...

Шпигунка Марія Росарія Еймс за порадою слідства і її адвоката Джона Гьюма, 19.10.1994 р. дала публічне інтерв'ю журналістам. В ході бесіди, вона намагалася показати себе як жертву обставин. Про це, що її чоловік працював на "руських", вона дізналася випадково тільки в 1992 р., знайшовши у його костюмі підозрілі папери... Вона була дуже схвилювана цим і ніби просила чоловіка перестати займатися шпигунством. Вона заявила в інтерв'ю, а через кілька днів на останньому суді, що дізнавшись, про видання на смерть її чоловіком багатьох людей, вона загубила здоров'я і її переслідували кошмарні сни. Вона заявила, що не може більше переносити такого нещасливого життя. І не хоче більше бачити свого чоловіка. Вона думає зробити формальний розвід, хоч про це вона йому ще і не говорила...

24–го жовтня 1994 р. в Александрії (Вірджинія), окружний федеральний суддя Клод Гільтон, присудив 41–річну Марію Росарію Еймс на 63 місяці тюрми за співучасть у шпигунстві та свідому несплату державних податків. Присуд був досить легким, враховуючи її добру співпрацю з слідством і її сімейний стан (дитина без батьків) та інше. Суд цей був також закритий. У присуді зазначено, що Росарія Еймс має право бути вільною за 44 місяці, при умові доброї поведінки підсудної.

Сам директор ЦРУ Джеймс Вулсі, за свої недоліки у праці, особливо у справі шпигунів Еймсів, зазнав жорстокої критики. Він швидко втратив свій авторитет. Тому, він подав до президента США заяву про свою відставку... У заяві як причину він написав, "що він втомився працювати сім днів на тиждень по 18 годин на день..." Але були і різні інші причини до цього, що він зрезигнував...

Для кожної самостійної держави, свої "шпигуни–патріоти" обов'язково потрібні. Без них не може існувати жодна держава у світі. Так було, є і буде. Але немає у світі гірших, огидніших людей, як небезпечні зрадники — подвійні шпигуни, що працюють "і своїм, і чужим" за гроші, без патріотичних почувань. Хочу описати два приклади шпигунів, що працювали з патріотичних почувань для свого народу.

1–ий приклад: Німеччина програла Першу світову війну... У 1919 р., по Версальській Умові, її заставили звести всі її кораблі в найбільшу англійську морську фортецю "СКАПА ФЛОУ". І заставили, щоб самі німці там потопили свої кораблі. Німці–моряки те виконали, але затоплюючи свій улюблений корабель, наймолодший капітан Альфред Верінг, із сльозами в очах, публічно заявив, що він неодмінно відомстить англійцям за свій корабель... І трохи пізніше, начальник військової розвідки Німеччини, Адмірал Вільгельм Канаріс після його до Швейцарії, щоб він там вивчив працю годинникаря. За порівняно короткий час, він став висококваліфікованим годинникарем та отримав швейцарське громадянство. Він був здібний та знав, крім німецької, кілька інших мов. Пізніше його вишколено на шпигуна–годинникаря під псевдонімом Альберта Ортеля і відправлено в Англію. Там він поселився в містечку Куркуола. Це дуже близько найбільшій і найголовнішій британській морській кріпості "СКАПА ФЛОУ". Альберт Ортель маючи добрий, лагідний характер, будучи найкращим майстром–годинникарем, завів велике і дружнє знайомство із матросами і командами кораблів із неприступної морської фортеці. Його праця була найкращою і брав він за роботу найдешевше. Тому йому вдалося розізнати все необхідне про цю базу та скласти найдетальніший її план. У 1932 р. він дістав і англійське громадянство... Але проникнути в середину фортеці було надзвичайно трудно. Кругом морської фортеці проти підводних човнів, були глибокі ста–

ліві сітки рогатки, лабіринтні проходи, мінні і сигнальні загороди, сталеві ворота, зовнішня рухома морська вахта.

Метою Альберта Ортеля було за допомогою німецького підводного човна, проникнути у середину цієї морської фортеці і торпедами затопити найбільший англійський військовий корабель — лінкор "Роял Ок" (29,150 тонн). Скориставшись з того, що команда двох англійських кораблів із водолазами, день і ніч міняють одну із застарілих сіток на базі, і що робота буде скінчена аж за три дні, він візав у спеціальне місце німецький підводний човен Ю-47 із капітаном Гюнтером Пріном і сівши із своїми плянами в підводний човен, вони вдало проникнули в середину морської фортеці "СКАПА ФЛОУ", відшукали лінкор "Роял Ок", торпедами затопили його і щасливо виплили з цієї фортеці, ніким не замічені. Не дивлячись на великий алярм, підводний човен Ю-47 благополучно через кілька годин був у німецькому порті Кіль, де всю команду і командира Гюнтера Пріна урочисто проголошено національними героями. Ні одним словом не було згадано годинникаря Альберта Ортеля, він ніким не примічений у цивільнім плащі вийшов із підводного човна і зник у невідомім напрямі.

При затопленні лінкора "Роял Ок" було вбито і затоплено 833 чоловік, спаслося 367. Знаменитий лінкор "Роял Ок" був затоплений 14.09.1939 р. Цей лінкор перед тим затопив багато німецьких кораблів. Його всі рахували найголовнішою силою і гордістю всієї Королівської флоти — цариці всіх морів світу. Тому затоплення його в такий спосіб вважалося великою сенсацією і майже чудом у всьому світі. Але англійські міноносці спеціально слідували за підводним човном Ю-47 ідесь за п'ять місяців затопили його разом із всією командою та капітаном Гюнтером Пріном. Це сталося 10.03.1940 р., за 200 миль від берегів Ірландії...

2-ий приклад: Найвидатнішим японським шпигуном був Іто Морімура (справжнє прізвище Такео Йошікава). Завдяки його шпінським заслугам, відбулося дуже успішне бомбардування—налет японською авіацією найбільшої американської морської бази ПЕРЛ-ГАРБОР. Ця американська військова база знаходилась у глибокій затоці острова Оагу, на одному з Гавайських островів (десь чотири тисячі кілометрів від берегів США).

Несподіване бомбардування в сорок першому році морської бази Перл-Гарбор принесло велику шкоду для США та спричинилося до початку війни із Японією... Спеціально вишколений і досвідчений шпигун І. Морімура був перед тим присланий офіційно як віце-консул Японії в столицю Гавайських островів Гонолулу й дуже успішно і скоро все розізнав про бухту — Перл-Гарбор. Він регулярно передавав інформації японській розвідці в Токіо. Першим "досягненням" Морімура було те, що він у Гонолулу перехватив радіоповідомлення Австралії про те, що із Фрімантля в Англію вийшли 17 австралійських військових транспортів із солдатами і зброєю. Він це радіоповідомлення передав в німецьке консульство... І негайно всі ті транспортні були затоплені німецькими підводними човнами. І за це І. Морімура дістав письмову подяку особисто від самого Гітлера. Це письмо ще й тепер зберігається в архіві шпигуна І. Морімура...

І. Морімура, дізнавшись, що у пристані Перл-Гарбор знаходиться найбільше число великих військових американських кораблів і немає ніяких перепон перед бухтою Перл-Гарбор, він передав керівникові японської морської флоти, адміралові Ямамоту, що якраз є добрий час для бомбардування американських кораблів у цій військовій базі. Спеціально приготована японська ескадра швидко наблизилася до Гавайських островів. Японська ескадра складалася з 6-ти авіаносців із 360 літаками-бомбовозами, 2-ох лінкорів, 3-ох крейсерів, 9-ох винищувачів. А у бухті Перл-Гарбор знаходилося 39 великих військових американських кораблів...

І ось 7.12.1941 року, о сьомій годині ранку із японської ескадри знялася перша хвиля японських бомбовозів, які в першу чергу скинули 40 торпедних бомб на аеродром і знищили всі американські 188 літаків... Потім вилетіла із авіаносців друга хвиля літаків — 50 бомбовозів і 45 винищувачів. І потім третя хвиля літаків-бомбовозів... Наліт продовжувався протягом 15 хвилин... Без вбитих своїх людей і втрат техніки, японська військова ескадра спокійно відплила до своїх берегів.

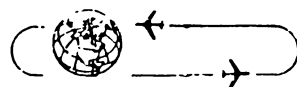
Які наслідки японського налету на американську морську військову базу Перл-Гарбор?

18 великих військових кораблів було затоплено, кілька кораблів пошкоджено. В тому числі були затоплені найкращі лінкори: "Арізона", "Вест Вірджинія", "Оклахома", "Каліфорнія". Вбито 2403 чоловік.

Через півгодини після японського налету арештовано японського консула на Гавайських островах, в столиці Гонолулу, Наган Кіта і віцеконсула — шпигуна Іто Морімура. Доказів їхнього шпигунства не було, так що їх відправлено в табір інтернованих. А звідси вони були відправлені додому, в Японію. Через 15 років після налету на Перл-Гарбор, І. Морімура розказав публічно про своє шпигунство.

Ці замітки на тему шпигунства за американською пресою записав Іван ПЕРЕПАДЧЕНКО.

**DOMAR
TRAVEL & TOURS
LIMITED**

2985 Bloor Str. West, Toronto, ON, Canada M8X 1C1
Tel.: (416) 236-7546 Fax: (416) 236-7547

ВАСИЛЬ ДОМАРЕЦЬКИЙ, власник бюро, пропонує клієнтам наступні послуги:

- ✎ поїздки в Україну індивідуально або в складі туристської групи з провідником;
- ✎ квитки на різні авіакомпанії в усі частини світу;
- ✎ оформлення запрошень для приїзду до Канади рідних та знайомих;
- ✎ придбання квитків для відвідувачів з України;
- ✎ асекурація для подорожуючих та відвідувачів з України та інших країн;
- ✎ доставку долярів в Україну.

Просимо заходити до бюро особисто або полагоджувати справи по телефону, а Вам завжди буде надана ввічлива та професійна обслуга.

ПРИВІЗ БІДУ

Хвальна правописна Академія:
Звертаюсь до Вас, бо маю клопоти. Поїхав на Україну та й привіз біду до Америки.

Юра, мій добрий приятель із Києва, питався, як повертаюся? — Кажу через Голляндію.

— Ага, значить через Хаху!

— Ні, про Хаху і не чув, — кажу.

Якось стало жаль, що із освітою — не дописав.

Знаєте, у нас була тільки румунська школа, то ми на селі більше "по коридорах".

— Чув про місто Гага, але чому Хаха? — кажу.

— Бо це за правильником Академії Наук. Глянь на "Літературну Україну", чи вашу "Сучасність". Це ви емігранти хочете нам накидати своє "Г".

Щоб нас не посварити, його донька Зіна, встряєє у розмову. Каже:

— "Дядя Хріша", ось я вже "виучаю англійський язык". — Ай хев ей хоуз, ей хозбенд енд ей хобі" (вона малює).

— Треба вимовляти "г" не "х" — кажу.

— Ні, — каже, — моя "учитильніца" є професором із Ленінграду й знає "язык" англійський перфектно.

Пробую пояснити, що росіяни не мають літери "г", тому вживають "х". Але це їхня справа не наша й не англійської мови.

— Дядя Хріша, ви ж не заперечите, що російська культура вища.

Думаю, Боже Святий, досить нас "укультурнювали", а тепер вже беруться й до англійської мови.

Повертаюся, в літаку роздумую над новою бідою. Боже! Як це я внукові читатиму — Хомоніла Україна довго хомоніла, аж прийшов Хетъман Хордій, взяв Херб України та полковників Бохуна та Хонту та й поїхали до тої "Хахи"... Свят, свят, свят!

Дмитро, мій магістер на пенсії, але зробив собі ще й дохтора, слухає про те "Х" та й каже:

— Грицю! Не дивуйся, то варіяти! "Хохляцька хахофонія".

Думаю, що воно таке? Каже — це як наша Каліфорнія: й вогонь, й злива, й повинь, й землетрус! Боже, яке страхіття!

Ночами роздумую, стільки лиха нам прийшлося пережити, а тепер ще й це. Як це все змінилося від коли я постарівся.

Але може воно й не так зле вийшло: Ось наш зять Стівен Грін, тож тепер наш внук вже "Ієн Хрін". Чистокровий українець, як арабський коник! Слава Богу, що хоч щось вийшло на добре.

Та найбільше клопотів маю із тіткою Прасею. Пише, що вуйко Федорко помер. А Тодер Крайний, що робить хрести, сказав тітці, щоб я з Америки написав "по-культурному", як на хресті має викарбувати.

Знаєте, даруйте, але я у розпачі! Прошу Вашу Академію допоможіть ради Бога із тим "Х".

Мій вуйко дуже мене любив (я йому пакунки посилав), а він називався "Федорко — Гуєвич".

Це ж просто непристойно. Та ж панотець відмовить—ся панахиду відправити.

То ще раз прошу Вас зробіть щось, щоб мій вуйко у гробі не перевернувся.

Як демократ йду на компроміс й підписуюсь ірохи по Вашому, а трохи по нашому.

Вдячний Вам,

Хриць Гуєвич.

ВЕСЕЛА СВІТЛИЦЯ

- ★ Син мій, а розум у нього свій.
- ★ Гни дерево, поки молоде, учи дітей, поки малі.
- ★ Жінка для совіту, теща для привіту, матінка рідна краще всього світу.
- ★ Жінка чоловікові подруга, а не прислуга.
- ★ Як любя дружина, то любя й в рядинні.
- ★ Жінка за три вугли хату держить, а чоловік — за один.
- ★ На красивого чоловіка дивитися гарно, а з розумним жити легко.
- ★ Своїх багато, а як прийдеться топигися, то ні за кого й ухопитися.
- ★ Щастя біжить, а нещастя летить.
- ★ Як не було талану, не буде й долі.
- ★ Без лиха не буде добра.
- ★ Перемелеться лих — добро буде.
- ★ Хто горя не бачив, той і щастя не знає.
- ★ Найміть мене обідати.
- ★ Менше вкусиш — швидше ковтнеш.
- ★ Як молодим бував, то сорок вареників з'їдав, а гепер хамелю—хамелю і насилу п'ятдесят умелю.
- ★ Багато диму — мало тепла.
- ★ Калина хвалилась, що з медом солодка.
- ★ Чужого не гудь, свого не хвали.
- ★ У кого совісті нема, нема й сорому.
- ★ Стид хоч і не дим, а очі виїсть.
- ★ День гуляє, три слабий, а на п'ятий — вихідний.
- ★ На коні їде і коня шукає.
- ★ Гіркий світ, а треба жити!

*Почула і записала К. НЕЇЛО у с. Хлестунівка
Городищенського району Черкаської області.*

Міцні ноги має

Наш депутат найстійкіший у парламенті: більше всіх вистояє біля мікрофону.

Травма

— Що це у тебе, Насте, з рукою?

— Та хотіла чоловіка свого бахнути кулаком по голові.

— Ну й що?

— А він устиг каструлю собі на голову надіти.

На руках носять

— Тітко Ганно, ваш чоловік скоро прийде з роботи?

— Він не приходить. Його приносять.

На трьох

— Ну як, Денисе, легше стало, коли одружився?

— Навпаки. То я варив тільки для себе, а тепер готую ще й для жінки і тещі.

Дай спокій

Вдова: — Я так його любила, так любила! Я готова піти за ним у могилу.

— Навіщо?! — дивується подруга. — Дай йому хоч там спокій. ■

ЯК ДІЯТИ, ЯКЩО УКРАЇНА НЕ ЗАХОЧЕ?...

...Хотів би прокоментувати одну Різдвяну відозву, яку одержав від видавничої спілки СМОЛОСКИП з Києва. В ній закликається підтримати ряд програм видавництва під девізою "Щоб Україна була українською". Хоч цей заклик звучить дещо парадоксально, бо ж ніхто не закликає, наприклад, щоб Польща була польською, але він актуальний беручи до уваги дійсний стан в Україні.

На жаль, програма запропонованих дій має в основному елітарний характер, зосереджуючись на піддержці т.зв. "творчої молоді". А як справа з національним самоусвідомленням широких мас українського народу?

Далі, справа коштів. Сумніваюся, чи кошти видання творів початкуючих письменників (запроєктовані на 18 тисяч доларів) принесуть бажані наслідки. Взагалі, як замічується в заклику, сучасні державні структури в Україні, далекі від українських чи за дією, чи за переконанням. Проходить знову явний процес ре-русифікації України. Тому, що один із спадків комуністичної минувшини — це орієнтація на урядові директиви, надання офіційного статусу російській мові спричинює ліквідацію решти українських шкіл в східних і південних областях України. Чи може СМОЛОСКИП ефективно протистояти державному апаратові?

На закінчення треба поставити прикре питання: як діяти, якщо Україна в більшості не захоче бути українською чи україномовною? Маємо цілий ряд тривожних прикладів переходу з проукраїнських до проросійських позицій у теперішній "незалежній" Україні...

Юрій Ганас, Гамільтон

СВЯТА МИНУЛИ...

...На Різдво були ми коротко всією сім'єю у Львові. Львів справив сумне враження. Все згадую нашу розмову на прощання... Шкода. Не такою хотілося бачити нашу незалежну Україну... Хоч свята в українців завжди є святами. Відвідали родину, знайомих. Дуже важко тепер всім економічно. Ціни вище європейських зі "східноєвропейською" якістю й при заробітках 10–20 рол. на місяць. Найбільш сумно за дідусів і бабусь, які все життя страждали, але ВІРИЛИ, а живуть тепер жебрацьким життям, нижче будь-якого рівня бідності... Мені здається, що просто дискредитується сама Ідея. Звичайно, в цьому є дуже багато зацікавлених. Емоції минули, є реалії. І, на жаль, сумні...

До побачення

(прізвище невиразне)

ЗВЕРНЕННЯ ОКСАНИ МАСЛОВСЬКОЇ-ПАСКО

Я, Оксана Масловська-Паско, в другій половині вересня й увесь жовтень 1994 року, відвідувала Україну. Була у Львові, Івано-Франківську, Бродях, Києві, Запоріжжі і спустилась аж до Херсону і в Золоту Балку, де настоятелем православної церкви є о. Роман Білий...

Повернувшись на Львівщину, я відвідала у Львові-Брюховичі сиротинище, де перебуває 144 дітей від 8 до 16 років. Діти виглядають чистенькі, але марні-недоживлені. Відвідала одну класу в часі навчання... Взагалі, під час свого побуту, я відвідувала не тільки театри і музеї, а головну увагу присвятила своїм найбіднішим братам і сестрам та сиротам.

Мої дорогі співвітчизники в Америці і Канаді! Прикро і боляче, на власні очі побачити тих наших нещасних най-

бідніших в Україні. Навіть у Моршині я спостерігала, як ці бідні приходили за милостинею у формі решток їжі від відпочиваючих!

Думаю, що в цьому тяжкому часі для незалежної України, яка утверджується у великих муках, ми не маємо морального права, якщо рахуємо себе цивілізованими християнами, не дати допомоги своїм знедоленим ближнім. Я знаю, хто, як і скільки помагає Україні. Дорогі мої, це є крапля в морі, ми в змозі стократно краще і більше допомогти. Тільки треба все розумно організувати. Навіть один урядник від імені ЗУДАК може звернутись до церков в Україні, щоб вони подали до ЗУДАК-у, адреси сиротинців і адреси комітетів при церквах, які допомагають самотнім старшим і бідним. Він у свою чергу має розділити на всі тугешні церкви в Америці і Канаді ці адреси і кожен парафіянин за 10.00 дол. може радикально змінити ситуацію в Україні. Особливу увагу треба звернути на південь і схід. Цим ми піднесемо престиж церкви між народом в Україні, а це архиважливо в цей момент утвердження.

Я одна, живу виключно з Сошел Секюріті, по приїзді вислала бідним і в сиротинці понад 1,000 фунтів одяжі. В сиротинцях учительки просили прислати будь-яке друковане українське слово. Вони не мають нічого.

Не покриймо себе ганьбою, щоб не соромно було перед історією і перед своїм народом в Україні. Вони зі скорбними очима просять і ми мусимо допомогти!

Оксана Масловська-Паско, Гошен.

П.С. Пресу в Канаді прошу це звернення передрукувати. Дякую.

Щиро дякуємо пані Оксані за старання, а панові Ігореві Кириленкові з Гошен за \$40.00 на передплату "Нових Днів" для сиротинця у Брюховичах. — Ред.

ПОДЯКА З ЛУГАНЩИНИ

...Пише Вам Третяк Таїсія Яківна з м. Сватове Луганської області. Цього листа адресую Вам, надіючись, що Ви виконаєте моя просьбу. Хочу розповісти про чудову людину, гарну людину — Бойка Федора Афанасійовича.

Бойко Федір народився в місті Сватове Луганської області. Його юність, як юність багатьох молодих людей того часу, перервало грізне полум'я війни. Так склалося, що Федір Афанасійович живе далеко від рідної неньки України. Канада стала його другою домівкою, та він ніколи не забував і не забуває свого рідного краю, рідних людей, що живуть на його батьківщині.

Федір Афанасійович на протязі всіх років допомагає не тільки рідним, але й багатьом людям. Висловлюю йому велике спасибі за допомогу нашій сім'ї Третяків. В таку скрутну годину — це неоцінена допомога. Спасибі йому за журнал "Соняшник" і всім, хто допомагає його видавати. Це дуже хороший методичний журнал. Федір Афанасійович вислав також подарунок і учням школи ч. 2. м. Сватове, яку він будував. Ми всі дуже дякуємо йому за допомогу.

Це все можна зрозуміти, як прагнення Федора Афанасійовича, щоб краще було жити людям, щоб наша Україна солов'їна була всімнішена-щаслива і щоб щасливими були її люди.

Дуже прошу Вас розповісти про Федора Бойка, щоб усі знали, що там, у далекій Канаді, живе на вашій землі добра людина, людина з чутним серцем, людина, що вірить у кращу долю України, допомагає її відродженню.

Вітаю Вас усіх з Різдвом Христовим, бажаю Вам всього найкращого!

З пошаною до Вас

Третяк Таїсія Яківна.

Подібних листів про Федора Бойка і його родину — навіть віршованих — отримуємо більше. На жаль, через брак місця не всі можемо видрукувати. — *Редакція.*

КОРОТКО ПРО "НОВІ ДНІ"

...Чудовий журнал за грудень минулого року! Найкращий всіх інших. Бажаю Вам, дорогі Мар'яне Григоровичу з Дружиною, сил і здоров'я та витривалості у змагу до ще більших успіхів на добро всім нам та неньці Україні!

Іван Халява, Леонард

...З безмежною вдячністю за те до Вас, що регулярно отримую всі номери—числа вашого журналу "Нові Дні". Мої колеги, друзі теж з задоволенням і цікавістю перечитують його. Приваблюють широта тем, діапазон охопту і глибина матеріалу в статтях, ґрунтовність та інтелект викладу публікацій, актуальність змісту.

Змістовна й талановита поезія майстрів. Хоч я й не літературознавець, проте як працівник культури схвально сприймаю Ваш часопис...

Володимир Євтушевський

НОВИЙ АРХІВ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ

7 грудня 1994 року в Альбертському університеті в Едмонтоні відкрито унікальний архів українського фольклору. Відкриття відбулося у чудовому новому приміщенні архіву на п'ятому поверсі будинку "Олд Арте", що був збудований ще 1915 року і реставрований 1987 року. Гостей вітав д-р Кирило Голден — голова Відділу слов'янських та східноєвропейських студій. На відкритті були присутні працівники та аспіранти Слов'янського відділу, Приятелі Катедри української культури та етнографії ім. Гуцуляків, яких очолює д-р Марія Лобай, недавні жертводавці Слов'янського відділу п-і Галина Ткаченко і п-і М. Горечко, гості з Канадського інституту українських студій.

Архів функціонує завдяки одному з трьох важливих фондів української фольклорної програми, що є у Слов'янському відділі. Другий фонд, що базується на щедрій пожертві п-ва Ераста та Лідії Гуцуляків, підтримує Катедру української культури та етнографії ім. Гуцуляків. Третій фонд п-ва Василя та Анни Курилів забезпечує необхідні стипендії для аспірантів з українського фольклору.

У фольклорному архіві зберігаються рідкісні матеріали культури українців та українських канадців. Це включає матеріали про стародавні звичаї, традиції, вірування, пісні, казки, предмети матеріальної культури.

Архівні матеріали зберігаються у вигляді польових заміток, опублікованих книжок та статей, рефератів, звукових записів інтерв'ю та музики, відеокасет та етнографічних експонатів. Вже зроблені угоди, згідно яких до нашого архіву будуть передані цінні матеріали про українську селянську культуру в Румунії та Сумському регіоні Східної України. Обговорюються можливості щодо інших важливих поповнень збірок.

Збірки архіву проіндексовані та комп'ютеризовані. Це значно полегшує доступ до них для зацікавлених осіб.

Український фольклор є складовою частиною навчальної програми, що пропонується у Слов'янському відділі Альбертського університету. Тут студенти вивчають також українську мову, лінгвістику, літературу та східноєвропейські дисципліни. Маючи всі ці можливості для українознавчих студій, Альбертський університет може гордитися своєю репутацією найбільшого українознавчого центру у Північній Америці. (А. Н.)

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕР РЕД. МИХАЙЛО ТИТОВИЧ СМІК

Ділимося з читачами сумною й болючою вісткою, що в середу, 1-го лютого 1995 року, помер у детройтській лікарні, після довгої і тяжкої недуги довголітній головний редактор відомої газети "Українські вісті" *Михайло Титович Смик*. Він був з фаху педагог, а з почуття патріотичного обов'язку суспільно-громадський діяч, активний член Центрального Комітету Української Демократично-Республіканської Партії. Відійшов з цього світу на 80-му році життя, залишивши в глибокому смутку дружину Аполінарію, сина Юрія з невісткою Лідією і трьома внуками, сина Андрія і дочку Ірину.

Всім їм висловлюємо наше сердечне співчуття. Ширшу статтю про життя і діяльність Покійного помістимо в наступному числі журналу.

Нехай буде американська земля Йому легкою, а пам'ять про нього в наших спогадах — вічною!

ПОМЕР д-р ТЕОДОСІЙ СЕНДЗІК

В четвер, 12-го січня 1995 року, помер у Трентоні відомий український громадсько-політичний діяч, д-р *Теодор Сендзік*. Він народився 1915 року в Модричах, гімназію закінчив у Перемишлі, а університетські студії в Берліні. Змолоду належав до ОУН, а згодом став провідним членом Союзу Українських Національних Демократів, опісля членом Центрального Комітету УДРП, головою Комітету Громадської Єдності та Асоціації Українців в Америці. Через слабкий стан здоров'я, в останніх роках не проявляв ширшої діяльності. Залишив у смутку дружину Віру і сина Нестора.

Вічна Йому Пам'ять!

В ПАМ'ЯТЬ ГРИГОРІЯ РАНЮКА

Ділимося сумною вісткою з друзями та знайомими, що 8-го січня 1995 р. на 72-му році життя відійшов у вічність сл. п. *Григорій Іванович Ранюк*.

Покійний народився у Малому Василькові біля Києва, 20-го листопада 1923 року. Родина була велика, семеро дітей, а тому в дитинстві крім бід нічого доброго не бачив. Мав змалку велику охоту до науки і завжди добре вчився, а тому, по закінченні десятирічки успішно склав іспити до Київського

Педагогічного Інституту, який

німці не дали закінчити, позакривавши школи.

З молодих років любив писати вірші, цікавився літературою, тож обертався в колі молодих письменників та їх старших, які нераз давали їм свої поради. В часі війни працював при редакції однієї із київських газет та війна розгорялась усе сильніше і прийшлося тікати на Захід. Попадає до Німеччини і працює в німецького бавара.

По закінченні війни попадає до українського табору Мунстер лагер. Там його вибирають до управи культурно-освітнім референтом. Він організує театр, школу, у якій викладає українську мову, влаштовує концерти, літературні вечори і т.п.

Коли совети почали насильно вивозити наших людей на "родину", старався, як міг, допомогти людям спастися від цього нещастя. Багато людей були йому за це вдячні.

В 1947 році виїжджає до Шотландії, а потім до Англії. Тут працює у місті Ольдгамі, бере активну участь в українському житті, тут же й одружується з Анною Мельниченко і в 1955 році виїжджає з дружиною та двома синами до США, де оселяється в Бостоні. Поступає до Франклін Інституту і стає креслярем.

В Бостоні стає членом православної парафії св. Андрія, був деякий час в управі і головою цієї парафії. Тут викладає українську мову в школі, бере участь в культурному житті громади.

Як свідок голоду в Україні, у 1933 році, залишив документальний спогад на касетках для Гарвардського Українського Інституту в англійській мові.

Пише знову вірші і друкується під псевдом Григорій Бостонський у "Нових Днях", "Народній Волі", в газеті "Вечірній Київ".

Останні два роки був дуже хворий, довго боровся з тяжкою хворобою, та вона таки скосила його. Похований 12 січня 1995 р. з православної церкви св. Андрія. Похоронний обряд завершив о. архимандрит Андрій Партикевич при допомозі пал. В. Литвинова.

Залишив у смутку дружину Анну, сина Ігоря з дружиною Лілею, доньку Софію та внучок Алексею і Алісу.

Нехай Тобі, Тагу, буде легкою американська земля! Спи з Богом!

Дружина і діти та внуки

П.С. Пожертву в сумі \$200.00 на потреби журналу "Нові Дні", який мій муж сл. п. Григорій Ранюк завжди передплачував, шанував і любив, склали під час похорону в його пам'ять такі особи:

Анна Ранюк \$50.00
Володимир Діак, Віктор Боруґа,
Михайло Данилюк, Тарас Діак,
Ульяна Агітценко і Марія Котеленець по \$25.00

* * *

Засмученій Дружині і всій родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття з приводу болючої втрати. Всім приятелям, що склали пожертви в пам'ять Покійного щиро дякуємо. Вічна Йому Пам'ять! — Редакція.

В ПАМ'ЯТЬ інж. ВІКТОРА Т. ЯВОРСЬКОГО

У дев'яту річницю смерті мого брата інж. Віктора Т. Яворського (19 березня 1986 р.) складаю 50.00 дол. на видавничий фонд "Нових Днів", як нев'янучий вінок на його могилу.

д-р О. Ю. Яворська-Копач

В ПАМ'ЯТЬ ЮРІЯ СВИРИДЕНКА

У першу річницю упокоєння, 13-го лютого 1994 року, дорогого сина, мужа, тата, брата і дядька, бл. п. Юрія Свириденка, народженого 1935 року в селі Тарасівці, на квітучій Полтавщині, складаю пожертву 50.00 дол. у його пам'ять.

Молимо милосердного Бога, щоб прийняв його душу де всі праведні спочивають. Вічна Йому Пам'ять!

Засмучена мама

добродійка Параскевія Свириденко з родиню.

В ПАМ'ЯТЬ ІВАНА АНДРЕЙКА

Висилаю ще один чек на 50.00 дол. на пресовий фонд журналу "Нові Дні" — цим разом замість квітів на свіжу

могілу Івана Андрейка, що відійшов у інший світ 3-го лютого 1995 року в Торонто.

Нехай канадська земля на цвинтарі св. Володимира в Оаквілл буде йому легкою!

Друзі Степан і Марусина, Торонто

* * *

Шановний пане Степане Федосенко!

Щиро дякуємо за пожертву в пам'ять ще одного нашого передплатника св. п. Івана Андрейка.

На Ваше запитання відповідаємо: передплата журналу в Україну на один рік коштує 36.00 дол. звичайною поштою або 60.00 летунською поштою. — Ред.

В ПАМ'ЯТЬ ОЛЕКСАНДРА РУДНИЦЬКОГО

Посилаю чек на \$100.00, з чого 30.00 дол. на передплату журналу, а 70.00 дол. на пресовий фонд у пам'ять мого покійного мужа Олександра Рудницького, в 15-ту річницю його смерті.

Вічна Йому Пам'ять!

З пошаною

Галина Шимонович-Рудницька, Монреаль

В ПАМ'ЯТЬ ПЕТРА К. ВОЛИНЯКА

...Пересилаю чек на 55.00 доларів. 50.00 дол. на пресовий фонд в ім'я св. п. редактора Петра Волиняка, а 5.00 дол. на зміну адреси для нашого сина Ігоря.

Олена Лисик, Ошав

В ПАМ'ЯТЬ ЮХИМА ПАРАФЕНКА

Висилаю чек на суму 85.00 доларів. З них — два роки передплати журналу "Нові Дні", а решту на пресовий фонд, в пам'ять тестя Юхима Парафенка.

З пошаною,

Б. Сідорук, Вестон

* * *

Прийміть мої найщиріші поздоровлення з Святами Різдва Христового. Бажаю Вам щастя, здоров'я й сили в наступному Новому Році, далі випускати "Нові Дні", які Ви довели до найкращих з журналів.

Засилаю передплату на наступних 3 роки. Щастя Вам Боже.

Передплатник з 1953 року, якому 27 січня сповниться 80 років. Щиро Ваш

І. Н. Юрченко

Іван Багрянй

«Під знаком Скорпіона»

Редактор і упорядник
Олександр Шугай

До книги увійшли поетичні, прозові, публіцистичні твори, а також начерки та фрагменти статей, роздумів з домашнього архіву письменника. Переважна більшість з них опублікована вперше в Україні.

Книга появилась в Києві у видавництві «Смолоскип», заходами фундації ім. І. Багрянго.

240 стор., тверда обкладинка, 16.50 ам. дол. плюс пересилка 2 дол.

Ukrainian News
19411 W. Warren, Detroit, MI 48228

КОЛЯДА Й ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ"

КАНАДА:

Бродгед Дарія, Гамільтон, Онтаріо	\$100.00
Шиманський Олександр, Мейплрідж, Б.К.	70.00
Д-р Шимонович Рудницька Галина, Монреаль, Квебек	70.00
Василенко Ростислав, Торонто, Онтаріо	50.00
Дем'яненко Наталія, Оттава, Онтаріо	50.00
Д-р Лист О., Віндзор, Онтаріо	50.00
Свириденко добр. Параскевія, Каледон, Онтаріо (в пам'ять сина Юрія)	50.00
Лисик Олена, Ошава, Онтаріо (в 25-ліття смерті ред. П. К. Волиняка)	50.00
Федосенко Степан і Марусина (в пам'ять Івана Андрейка)	50.00
Д-р Яворська-Копач О. Ю., Торонто, Онтаріо (в пам'ять брата інж. Віктора Яворського)	50.00
Кобець К., Вотерфорд, Онтаріо	25.00
Михалків Т., Тандер Бей, Онтаріо	25.00
Сідорук Борис, Вестон, Онтаріо	25.00
Д-р Черненко-Рудницька Олександра, Едмонтон, Альберта	25.00
Дорковська Катерина, Вестон, Онтаріо	20.00
Гамула Петро, Торонто, Онтаріо	20.00
Корінчук Д., Садбури, Онтаріо	20.00
Ромас Олександр, Ля Саль, Квебек	20.00
Слюсар Данило, Лондон, Онтаріо	20.00
Юхименко Онисія, Торонто, Онтаріо	20.00
Гошуляк Мирон, Калгарі, Альберта	15.00
Логин Варвара, Гамільтон, Онтаріо	15.00
Баєр Анна, Торонто, Онтаріо	10.00
Боднарчук Емілія, Торонто, Онтаріо	10.00
Божик Марія, Торонто, Онтаріо	10.00
Галка М., Скарборо, Онтаріо	10.00
Єременко Люба, Кіченер, Онтаріо	10.00
Манастирський Іван, Торонто, Онтаріо	10.00
Мухін Галина, Бренгфорд, Онтаріо	05.00

С.Ш.А.:

Ранюк Анна, Бостон, Масс.	
(переслала з похорону мужа Григорія)	US \$200.00
Сахно Марія, Гардінер, Мейн	70.00
Кириленко Ігор, Гошен, Індіана	40.00
Лубська-Хімчак Ольга, Глестонбури, Коннектикат	40.00
Татарко М., Веніс, Флоріда	40.00
Поліщук Юрій, Пітсбург, Пенсільванія	35.00
Хоменко Анаголь, Моррвілл, Пенсільванія	25.00
Гаврющенко Марія, Парсіпани, Нью Джерсі	20.00
Гайові Федір і Маруся, Веніс, Флоріда	20.00
Грушецький Дмитро, Рівер Гров, Ілліной	20.00
Єрмоленко Валентина, Міннеаполіс, Міннесота	20.00
Куліпченко Юрій, Найлс, Ілліной	20.00
Лисенко Рунгато Н. І., Гот Спрінгс, Аркансас	20.00
Шиприкевич В., Філадельфія, Пенсільванія	11.00
Бунт Дарія, Річлінд, Вашингтон	10.00
Дубровська Марія, Сільвер Спрінг, Меріленд	10.00
Кавка Микола, Дрексел Гілл, Пенсільванія	10.00
Кондратюк Ольга, Росліндейл, Меріленд	10.00
Константин Марія, Воррен, Мічиген	10.00
Лісович Ія, Орандж, Нью Держсі	10.00
Макуха Петро, Боффало, Нью Йорк	10.00
Никорович А., Елкіенс Парк, Пенсільванія	10.00
Стефанська Надія, Сан Дієго, Каліфорнія	10.00

Чмир Ю. Ф., Дедгам. Массачусетс 10.00

ПЕРЕДПЛАТИЛИ ЖУРНАЛ ІНШИМ (переважно в Україні):

Бродгед Дарія, Гамільтон	2
Ганас Юрій, Гамільтон	1
Даниленко Іван, Сомерсет	2
Кириленко Ігор, Гошен	1
Надрага Василь, Сільвер Спрінг	1
Халява Іван, Леонард	1
Стефанська Надія, Сан Дієго	1

Всім добродіям-жертводавцям складаємо сердечну подяку за значну підтримку "Новим Дням".

Ваша допомога допомагає нам тримати журнал.

Редакція і Аміністрація.

КИЇВ ВШАНУВАВ ГЕРОЇВ КРУТ

Фактично вперше, цього 1995 року, в столиці України відбулося широке громадське вшанування Героїв Крут. Для проведення поминального заходу, з ініціативи Асоціації Студентів Києва та видавництва "Смолюскіп", з участю "Просвіти", Київського військового ліцею, Міністерства оборони України, Українського козацтва та жіночого товариства ім. О. Теліги, створено Організаційний комітет. Члени Оргкомітету неодноразово виступали в пресі та по радіо з циклом публіцистично-літературних нарисів, стосовно крутянської події. А о 3-ій годині, 29 січня від станції метро "Арсенальна" (де колись вели затяжні бої війська Симона Петлюри з більшовиками), тим же шляхом, яким сімдесят сім років тому несли тіла Героїв, вирушив багатотисячний хід жалоби, "...по кривавій, по дорозі, нам іти у світ...". Особливо хвилювало те, що багато молоді прийшло вшанувати пам'ять тих, хто навіки залишився молодим. Навіть траурних вінків та квітів виявилось багато більше, як дехто сподівався. Хід жалоби завершився на Аскольдовій могилі. Було відслужено врочистий Молебень з участю священників Українських Церков. Виступали голова "Просвіти" П. Мовчан, В. Чорновіл, генерал В. Мулява, М. Жулинський, представники студентів та колишніх воїнів УПА.

На мітингу одногласно прийнято резолюцію. У ній учасники звертаються до Президента України з проханням вважати 29 січня — офіційним Днем української молоді, сприяти спорудженню пам'ятника на могилі крутянців та встановленню меморіальної дошки на станції Крути, надати шефство над Аскольдовою могилою Київському військовому ліцею, присвоїти ім'я Героїв Крут одному з вищих навчальних закладів Збройних Сил України та військовій частині в Ніжині. Крім того, в резолюції говориться, що свідомо українська суспільність підтримує право чеченського народу на самовизначення та засуджує агресивну політику Москви.

У той же день, в 6-ій годині вечора, в Будинку Учителя (колишньому будинку Української Центральної Ради) відбувся вечір пам'яті Героїв Крут. Від Асоціації Студентів Києва і київської Станиці "Пласту" було підписано звернення до мера столиці та міськради з пропозицією відновлення історичної справедливості — перейменування вулиці Січневого повстання на вулицю Героїв Крут. ■

POSTAGE PAID AT TORONTO
Publications Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:

NOWI DNI
P.O. Box 400, STA ~D~
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

Гарантуємо найкращу і найшвидшу обслугову

ПОНАД 200 РІЗНИХ ВИДІВ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

пропонує фірма

МІСТ MEEEST

Головне бюро:
Tel.: (416) 236-2032
Fax: (416) 236-2110

97 Six Point Road
Toronto, Ontario
Canada, M8Z 2X3

**ПРОДУКТОВІ
ПАЧКИ**

з каталогу
понад 100 видів
продуктів

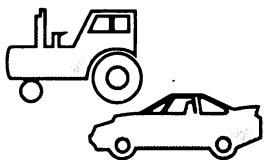

**ПЕРЕСИЛКА
ДОЛЯРІВ**

до рук за
24 години \$

**ТРАКТОРИ
АВТОМОБІЛІ**

техніка для фермерів

Доставляємо:

AIR PARCELS

1 - 4
тижнів/weeks

в Україну
Білорусь
Росію*
Молдову

Прибалтику

SEA PARCELS

4 - 8
тижнів/weeks

**ТОВАРИ
ДЛЯ ДОМУ**

холодильники,
пральні
машини,
електроніка...

* - існують деякі обмеження / Certain restrictions apply

За каталогом і точнішою
інформацією дзвоніть:

1-800-361-7345

або до найближчого
представника

**MIST
TRAVEL**

КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ

Tel.: (416) 236-7881 Fax: (416) 236-2110

97 Six Point Road, Toronto, Ontario, M8Z 2X3

**ПОДОРОЖЕВІ
ПОСЛУГИ
в Україні**

квитки
на поїзди

групові поїздки
тури

зустрічаємо на летовищі
і відвозимо до міста чи села

екскурсії по
екзотичних місцях